BIBL.
DE
L'UNIVERSITÉ
MS.
1355

a. L. Giraud, Jésuite,

MS. 1355

Disputaones Metaphisicæ

Disputao ia proœmialis

Sectio Unica.

Obiectum Metaphisicæ

BIBLIOTHÈQUE DE L'UNIVERSITÉ DE FRANCE

Varias appellaones habuit hæc scia ꝙ quibus ulti
litatem eius ino ꝙ nobilitatem possimus colligere
quo prim placeas appellaones ẽdem ei assignemus
io nobiliorem ea significem ꝙ unica cognitionẽ
adæquatem n pos ꝙ metaphisica quidem dicit ab
Arde Sapientia quia de primis rerum principiis
de supremis difficillimis ꝙ rebus entibus disputat
2o ab eodem dicit ꝑ antonomasiam meta-
phisica id ꝙ supra naam 3o dicit theologia
naalis quia de Deo ꝙ de rebus divinis quatenus
ꝑt lumine naali agebe conatr.

Dico io Metaphisica iuste merito Sapientia dici ꝑt
probatr illa scia Sapientia dici ꝑt cui conueniunt
propietates Sapientiæ sed metaphisicæ conueniunt
propietates Sapientiæ ergo metaphisica Sapientia dici
ꝑt probi min propietates Sapientiæ hæ recte habitr
ia ut videre circa res oes quæ conditio maxime
conuenit metaphisicæ quæ cum videatr circa res
abstractas oes res intelligit ea conditio ꝙ ut sit in
rebus difficilioribus ꝙ a sensu remotioribus posita

ACQUISITION
N° 16533

sit, qd sciam metaphisicæ conuenit sive spectatæ
quatenus considerat ens abstractum sive contingens
pro ut circa eas spiritualas occupatæ ita ut sit
obtissima cognitio quibus rebus sciam claritas
comprehendit nam debitudo naalis nascitur tantum
ex diversitate et claritate

Dico 2° metaphisica est vera et propriè dicta scia
prob. illa habitus est vera scia qui veras ht demons-
trationes sed talis est metaphisica prob. min. illa scia
veras habet demonstrationes quæ demonstrat proprietates
de suo obto metaphisica id efficit ergo ht veras de-
monstrationes minor patebit infrivius dum proprietates
demonstrabimus.
prob. 2° si metaphisica non esset vera scia nullæ haberet
aliæ scias sed multæ habet aliæ scias ergo est scia
prob. mai. eatdæ scias mutuantur a metaphisica
quamplurima axiomata quibus utuntur in demons-
trationes suo obti ergo si metaphisica non sit scia
aliæ non essent veræ scias.
Ht rebus sic dicam hæc ultima rao non conuincit
nam axiomata quæ dicuntur ee metaphisicæ sunt
lumine naali nota nec pertinent ad aliquam
sciam cum nulla probatione indigeant dicendum
potius eas metaphisicæ quam alterius scias quia ei
obti conuenient possunt accommodari cuilibet mao
sicut obtum metaphisicæ de quolibet obto prædicari
possit addi alia rao qd si metaphisica non esset
scia philosophia non esset scia quia ut ratione habitus
sua tota metaphisica est

Dices io illa habitus non est scia qui demonstrare non
pt suum obtum qd caas sed talis est metaphisica
ergo non est scia prob. min. illa scia non demonstrat
obtum suum per caas cuius obtum nullos ht
caas sed obtum metaphisicæ tale est ergo demons-
trari non pt per caas prob. min. Ens ut ens
nullam ht caam alioquin Deus qui hab illo

comprehendit habitat aliquam caam sed Ens ut
Ens e obtum metaphisicæ ergo obtum metaphisicæ
nullam hꝫ caam.

Ad 1. Sciam n demonstrare suum obtum p̃ caam
phisicam d moralem realem tantum demonstrare pro
prietates obti p̃ caam saltem virtualem obti aliquin
theologia n esset scia nam cum deus nullam
caam habeat illum demonstrare n posset p̃ propri=
am caam obtinet in eadem theologia p̃fectiones
divinas ex suis effectis deinde ponunt sibi demons=
trationes a posteriori unde mihi ꝑ nomen scia

Dico 3º metaphisica e scia speculativa.
prob. quia in sola obti sui cognitione consistit nec
hꝫ ullam cognitionem practicam id e quæ tendat ad
aliquid efficiendum sed quæ dirigeret ponit poam ad
producendum sui effectus

Dico 4º n esse distingui metaphisicam ab oi alia
scia qd abstrahat ab oi maa tam sensibili quam in=
telligibili quæ sententia e plurimorum tam Tho=
mistarum quam aliorum.
Explicatu necessario huc vocanda e distinctio ab=
stractionum quas adhibemus initio physicæ abstractio
igitu e cognitio unius sine alio ut in hoc subiu
abstractio e cognitio unius alicuius secundum
rationem communem n considerando ut sit mate=
riæ autem abstractio a maa reiplæ a thomistis
assignatu ita e abstractio ab individuationem n ut a sensi=
bili maa quia considero rem qui subsi sensibi=
la abstractio e ita p̃ quam praescindimus a maa
sensibili n uno ad intelligibili ut dum concipio ma=
am ipsam secundum se quia illa secundum se in=
sibilis n e licet sit intelligibilis.
3a denique abstractio e qua praescindo ab oi maa
tam sensibili quam intelligibili ut dum concipio
ens ut sic aut substaam secundum autem illam

Tres plicas abstractiones has vulgo assignant scias
ia & metaphisica quae abstrahit ab ōi maa quia
dr ens ut sic a rebus spiritualibus agit 2a & phisi=
ca quae abstrahit ab mōibus ℞ autem a rebus
sensibilibus secundum se abstrahit igit phisica a maa
tantum mōia 3a dr mathematica quae considerat
quidem eas maalas & respicit tn colores aut
alia accidentia quibus hae figurae sensibiles reddunt
hanc igitur divisionem scientiarum prodiisse abs=
tractionis nobis reiicimus io qd & est deducta
nam logica nullum habet locum 2o quia multa
continet falsa nam sicut phisica considerat maam
in genere a & tantum hoc in concreto quare phisi=
ca secundum aliquam sci partem abstrahet a maa
sensibili 3o quis unquam dixit hoc ut sic ee sensi=
bilem cum sola mōia sensibilia sint a causis
communis & sint ultimum sensus 4o quare potius abs=
tractio a maa sec ab orta corporeo peculiarem
sciam constituat quam abstractio a re spirituali
idem dicendum de orbus aliis speciebus aut gra=
dibus metaphisicis.

Notanda & duplex abstractio a maa absoluta ni=
mirum sic positiva & privativa sic negativum
dicit illud abstractum a maa positive qd adjuna=
tam sit negationem maa hoc modo angli dicunt
ee abstracti a maa abstractione scilicet positiva
ita hoc dicit abstractus a deo quia sit negatio
dei illud vero dicit abstractum privative tantu
a maa qd nullam sit adjunctam maae negatio
v. g. eae substantiae dicit tantum privative abs=
tracta a maa quia alicubi invenit conjuncta cum
illa alibi vero ab eadem maa distinguit
Dico 2o ens ut ens & ultimum metaphisicae sive ens
abstractissimum abstractione scilicet privativa &
positiva.

Probatur ens hoc modo sumptum & scibile & cognos=
ci pt ab aliqua scia & ab alia quam a metaphisica
ergo ens hoc modo sumptum & ultimum metaphisicae

probatz illud ā obtum abstractus scia ad cuius cognitionem ōia quae in tali scia tractantz reffe= runtz sed ōia quae tractantz in metaphisica raff= runtz ad cognitionem entis abstracti ergo ens abs= tractum ē obtum metaphisicum prob. facile min. inductione nam tractatz in metaphisica de pro= prietatibus entis di rites essentia z desiderata quae satis patet ad cognitionem entis ut ens rafferi

Dices io ab aliq tractavi in metaphisica de Deo z intelligentiis ergo igitz di illis tractatz sub ratione abstractissima entis qualitatus talia sunt entia z primum quia alioquin z debebat haec ōia alia spiritualia cognosci quatenus spiritua= alia sunt nam si de illis agat quatenus talia sunt debebit etiam agere de reliquis entibus alias adeo unica esset totum ōium scia

R.t. Suarez ens ut ens ē obtum metaphisicum z tantum in suppositione simplici, seu de secundum communissimam illam rationem sine ullo descendu ad species sed in suppositione absolute quae personalem de simplicem simul complectitz id ē ita ut ad particularia etiam antea fiat descensus quandiu ad propriam huius scia abstractionem licebit, id ē abstrahendo ab ōi mea sina permissiue seu absolute hanc tra responsionem vindicamus nam pariter potest dari abstractio a permissiua z absoluta a spiritibus quae unicam sciam constituerat alias adeo physica cum metaphisica confunderetz Respondendum igitz melius ē cum Theophilo concedendo totum argumentum z agnoscendo duplicem in metaphisica sciam altiam di entis in com= muni aliam vero di ente spirituali z utramq; vocari nomine metaphisicae quia utraq;. transcen= dit res physicas z sensibiles una quidem permissi=

ré quam modo damus, alia politiuè quæ dicam Theologia naalis dicitj de qua agemus infrius.

Dicas 2º Dum a intelligentias spectari a metaphisica tanquam causas & principia rerum abstractj ideoq; dum a intelligentias dicam ad metaphisicam stricte sumptam & n tantum ad Theologiam naalem spectareq.

R. ens in communi careat causa cum abstrahat a producto & inproducto quare Deus n ꝑt revocari ad sciam rerum tanquam causa illius adde qd agendum, dicam aut de deo in phisica cum Deus sit causa rerum phisicarum

Dices 3º Eadem & scia agnt de suo obto & de rationibus illius specierum ergo metaphisica dicam agenda ꝑt n tantum in communi de rebus sed dicam in particulari de rationibus rerum specierum probatj antea. phisica n tantum agit de corporeo naali in universum sed dicam peculiares species corporis naalis prout quitj ut de corpore animato & coelitj ergo dicam idem ꝑt facere metaphisica

R. maximam esse differentiam i º quidem quia in tota phisica eisdem modis procedendi readitj habemus enim res dependentes a rationibus in metaphisica vero si descendamus ad peculiares species illius dicas agendi modos habebimus unum quidem dependentem a rationibus alias vero minime & nihilominus tn si obtum tantum spectaremus eadem esset divisio sciarum quæ obtorum est igitj unica scia totalis quæ dividi in varias species dividitj sed ne tanta sciarum multiplicitas confusionem pareret ad rerum familias & species revocamus n tantum obta similia sed dicam ea de quibus agitj eodem modo.

Dicas 4º ens abstractum qd & obtum metaphisicæ ꝑt pdicari de particularibus sed dis

abstractum a naali ꝛ ꝑt predicari de naali
ergo ꝛ ꝑt obtum metaphisicꝙ

Rꝫ dns. min. ens abstractum a rebus naalibus
ꝛ ꝑt de illis predicari si sit abstractum po=
sitive ut Angeli cone. si sit abstractum ne=
gative tantum nego.

Negꝫ dicas dnm ee obtum metaphisicꝙ quia
oia referuntꝫ ad dnm dicendum enim a mi=
nimis probare arguitur scilicet oia fore dnm
et obtum ad dnm igitꝫ ꝛ referuntꝫ oia tan=
quam ad obtum sed tanquam ad finem.

Si metaphisica ꝛ rigorose sumatꝫ in duas
partes dit dividenda quarum ia propriꝫ dicatꝫ
metaphisica a ens de ente in communi et
abstractissimo de naa illius propriatibus oppositis
seu ente vacuis dissendum et in posteriori vdo
seu theologia naali de deo et intelligentiis dis=
putandum est.

Disputao 2a
De Natura Entis.
Factio ia
Quid sit Ens.

Dico io ens bne describi potꝫ id et sit existentiam
realem et actam existere

Explicatꝫ dicitꝫ io ens describi potius quam defi=
niri quia id propriꝫ definiri ꝛ ꝑt q ꝛ
sit proprium genus et propriam differentiam sed
ens proprium genus ꝛ sit cum sit vltissimum
carecatꝫ alio superiorꝙ nam hoc nox id quod
ponitꝫ loco generis ꝛ a proprium genus negꝫ
Latinis patet Entꝙ sunt enim aliqua transcendentia

quæ n sc̃ inuicem accidunt id dnos fere signi=
ficant talia sunt ens, id, res, necs potuit alia
Particula loco g̃alibus poni aliquin ens n
est superfluum g̃nus.

Volunt aliqui ens n poe definiri quia caret
propriis differentiis nam differentiæ dnæ sunt scalares
ens cum hab̃ant unam essentiam adaptam existendi sed
si hæc solum eas obstaret n definiret ens poe defini=
ri quia licet istæ differentiæ sint scalares ens n tñ
tam bnæ explicant rationem dnæ sicut hæc uox ens
ens propter quam rationem n dicebatur ens tantum
adscribi adde q̃ ad definitionem alicuius n debemus
spectare differentias eius intrinsecas sed constitutivas.
Dicit igit̃ q̃ sit essentiam realem id est quæ in
hoc conceptu contradictionem n involuit sue quæ
sit complexio duorum prædicatorum quorum unum
n negat aliud nam ideo hoc est ens quia prædi=
catum aut n negat cæcale hircocervus n est ens
quia prædicatum hircus negat prædicatum cervus
deinde diximus aptam existere quia explicuo
quid sit essentia realis nam hoc ipso q̃ n in=
uolut contradictionem essentia realis est n aptæ
existere

In idem recidit explicatio quam alii afferunt
scilicet q̃ ens n includat conditionalem quæ dicat
simul est si n est id est si ponatur a parte rei
duo contradictoria n existerent nam dum uolumus
explorare de aliquo utrum sit verum ens adhi=
dimus subito si tale ens existeret deprehendo nec
aliquid ex quo colligi posset tale ens n existere
si nihil advertamus inueniendi habemus tale
ens est reale.

Sectio 2a

An Dari possit Bonus Conceptus Entis.

Duobus modis sumitur ens in participialibus sive pro ut participium habet suum & ita significat actum essendi exercitum & connotantem subjectum cui coincidit cum participio existens idemque significat ac habens existentiam actualem 2o sumitur nominaliter absolute tracti ab oi tempore quo existit significat id quod est actualem essentiam ut supra diximus sumitur autem ens pro ente actuali negue pro ente possibili tantum sed pro ente possibili ut sic. Abstrahere ut iam saepe diximus est unum sine alio cognoscere cum quo ens identificatur aut cum in deo ente simplicissimo concipimus multitudinem conceptus multiformis haec autem abstractio duplex est multa & non multa multa est quando unum concipimus sine alio & illud secundum vicissim sine illo ut dum concipimus realitatem sine realitate & realitatem sine realitate non multa autem est cum unum includit aliud, aliud vero non includit primum & in hoc sensu dicitur ens abstrahere a differentiis licet differentiae non abstrahant ab ente

Datur etiam alia abstractio quae est tantum secundum conceptus magis vel minus explicitos id est explicitius quidem res cognoscit quam alius quasi intuitive non tamen cognoscit ut distinctam ab aliis unde talis abstractio invenitur inter homines & vocatur licet enim pro conceptum respondeat huic voci homo distinguam hominem ab oi quod non est homo non tamen id facio tam clare ac quando

dico aal reaoala.

Dico io dally unus conceptus rbis uniuocus preaicibus ab oibus inferioribus sine creatis sine increato, nolo hic attingere quaestionem utrum talis conceptus sit preaicabilis obtine real scalibus tantum hoc dum dabily inferius cum apparuit de preaicationibus obiuis.
Probi quia inferiora scilicet Substaa & accidns uel habent aliquam conuenientiam uel n si habent ergo possunt concipi sub illa raone preaicabili in qua conueniunt nec apparet ulla rao cur conuenientia & similitudo quae e inter petrum & paulum sit aptum fundamentum abstrahendi raonem humanitatis communem petro & paulo quam similitudo quae e inter Substaam & accidens possit ee fundamentum abstrahendi raonem utriusq communem sed primum e uerum ergo & secundum.
Non potest autem dici qd inferiora entis nullam habeant conuenientiam nam sicut Substaa sit uerum & realem essentiam ita etiam accidns.
Probo 2o adhoc ut conceptus aliquis sit uniuocus respectu duorum sufficit ut de utroq predicaty in eadem significaone sed dns de Substaa & accidente predicaty in eadem significaone ergo e uere conceptus uniuocus dicity enim Substaa e dns id e sit essentiam realem pariter dicity accidns e dns id e sit essentiam realem nempe significato illius uocis animal dubia.
Notandum e inferiora alicuius uocis n ee de significato illius explicito nam licet aal praedicty de hoc n significat hoem.
Probaty 3o Dum pronunciaty iste nox ens necesse e assignare aliqd significatum illius explicitum uel impliciy significaty rao cur pro particulares raones n secundum ergo primum si enim significaret

pticulares rōnes dō dicit ꝙ ens de accidentib⁹
predicabile substātie rō igit qua probare ꝓpt dari
aliquam diuisionem probat id dicitur in Ente
obiec. io cās ens imbibit scientiā in differentiis
illud contrahentib⁹ scilicet in ꝑticularitate quia ꝙ
differentia substātie ē in abstractō quia ē differen-
tia accidentis ergo n ꝓt ab illis praescindi prob.
antec. quia nuda ꝑticularitas ē ens alioquin esset nihil
prob. cons. si ens praescindibile p̄ intellectum a
differentiis differentia debebit manere sine cui⁹
implicat enim rōnem entis separari a differentiis
ꝙ in illis manere ut patet de terminis.
Rō in illa separatione nihil a differentiis n ē in-
telligendum ens nisi a realiter separari ab illis ꝯ
modo quo lignum a ligno separatur sed tantum in-
telligendum ē ens concipi sine differentiis
licet differentie concipi n possint absq⁹ ente ꝯ
modo quo existere ꝓt Deus sine creaturis licet
creature existere n possint sine dō ꝙ igit n
mutua abstractio sicut aal abstentiit ab hoc hoo
autem n abstrahit ab aali
Instabis si hoc aet in quolibet individuo aet pre-
dicatum dō n aet creatum nam ens ut sic crea-
tum n ē hoc autem nidatur admittendum.
Rō si scalibo tale predicatum speciei nec
ē creatum nec increatum scilicet illud in quo
hoo ē simile in deo licet realiter loquendo
tale predicatum sit creatum dō ꝙ ꝓt hoo
ita confuse cognosci p̄ conceptum respondē-
tem huic voci ens ut sum a dō n distin-
guamus.
Obiic. 2° ꝙ abstrahit ab alio n ꝓt de illo
predicari sed predicatur ens de ꝑticularitate tam
in concreto quam in abstracto ergo ens n abs-
trahit a ꝑticularitate, ideo aal n ꝓt predicari

dr casali aut de rugibili quia de illis abs-
treahit; ergo quidquid abstrahat ab alio de
illo predicari n pt.
R4 id qd abstrahit abstractione mutua n pt pre-
pria de illo predicari saltem in abstracto
Cone. si vero abstrahat abstractione n mutua
nego.
Obii. 3° quidquid e diuulsum ab ente n
e ens sed si ens abstrahi posset a differentiis
illis essent diuulsa ab ente ergo nihil
essent sed dici n pt pluralitatem aut nihil
ergo nego de illa ens abstrahi potest.
R2 neg. min. n enim sequit si ens abstrahat
a differentiis illas aut diuulsas ab ente maxime
si sit abstractio n mutua rerum quidem q qd
differentiae dicuntur ens faciantes aliqd ens
particulare a hoc quasi indiuisibiliter ita ut
n liceat separare a differentiis aut ab ente
q qd addunt ens qd producit ab ipso ente
Licet possimus dicere istas differentias n ee
ens explicite n enim dicunt eandem entis
tam explicite ac dicit ens ergo istam vocem ens ali-
quis hoc predicato pluralitas e ens est dif-
ferens.
Dicas qd n e ens explicite e n ens expli-
cite sed de solutione pluralitas n e ens ex-
plicite ergo pluralitas e n ens explicite.
R4 qd n q explicite e n ens explicite
nego mai. dat enim aliqd medium scilicet
ee implicite. nam in reduplicatiuis et essentialis
bus consequentia n valet a negatiua de predi-
cato infinito ad affirmatiuam de predicato infi-
nito sicut bona n e consequentia hoc n e
essentialiter albus, ergo hoc e essentialiter n
albus quia nego albedo nego n albedo con-
uenient essentialiter hoi.

Obii. 3° illud re ꝓt abstrahi ab alio qđ sꝑ illud includit quantumuis sit abstractum sed ens sꝑ includit suas differentias quantumuis ab illis abstrahatur dico ens re ꝓt abstrahi R° ens abstractum re magis includere suas differentias quam aal abstractum suas unde licet ea vera differentiae entis sint entia re tn definit vac entis ea ta definiti ae abstracta quaeꝫ aliud e ens includere suas differentias aliud differentias includere ens hoc ultimo qui= dm concedimus ꝓpter re mutuam abstractionem primum vero negamus cetera quae pertinent ad univocationem entis iam dedimus in Logica

Sectio 3ª

Quomodo Differentiae Inferiores Contineant Genera et Superiores Differentias

Occasione differentiarum entis quae ens continent tractatur hic quaestio paulo generalior de oibus differentiis quae propter difficultatem in hunc locum delata et licet proprius eis locus aest in Logica.

Differentiae Superiores illae dicuntur quae species superiores subalternas constituunt, inferiores quae infimas species componunt ut corporeum et differentia constitutus corpus negabimus autem substantiale aal vacuola habere quaeritur dico idem vacuola continent species superiores.

Differentiae habent hoc commune dividendi genus constituendi speciem et significandi pro

modum partis determinantis genus vero significat per modum partis determinabilis hæc vero differentiæ constituunt speciem.

Dico sunt prædicabilium genera alia dicunt[ur] male alia vero scalas, male illa sunt in quibus scala quæ prædicat[ur] non habet necessariam connexionem cum subito aut saltim cum scalæ significata per subitum ut quo dico Musicus ædificat quia ædificatio non habet connexionem cum Musica ideo male dicit[ur] pariter quo dico animal ratiocinat[ur] quia animalitas non est ratiocinatio cum hoc ratiocinat[ur] ideo ratiocinatio tantum male ipsa vero sunt scalæ musicus canit, quia carens aliquid connexum cum musico, pariter animal sentit, et scalis quia sensatio est propria animalis

Quæ occurrent aliqua æquivocatores quia dicunt voces ut res dividas dividimode explicemus ita differentia quæ constituit unius divisam appellationem non habet ab iplo genere univocis.

Dico 1o differentiæ inferiores continent male superiores quia vera et prædicatio ista homo est animal et sensitivum ergo et quia si quo animali optime prædicat[ur] animal saltim in sensu identico et male prædicabit[ur] etiam de illo sensitivum q[uo] de animali prædicat[ur] secundum istum syllogismum omne hoc est animal, omne animal est sensitivum ergo omne hoc est sensitivum.

Dico 2o quo differentiæ inferiores extendunt ratione genus ad aliquam perfectionem quæ sit extra genus hinc differentiæ inferiores non includunt scalitas superiores.

Explicat[ur] assertio hinc dicit[ur] differentia extrahere genus quo tres cum[ulo] connotat aliud obliquum quo non contingit in obliquo generis ut vocalitas respectu animalitis dicit[ur] illam extrahere extra propriam rationem quia vocalis

litas dicit ordinem ad racionandum tanquam ad suum
connotatum quod racionari non continet sub obliquo ad-
lio seu sindacare nam racionari non est sindicare.
contrarium vero accidit in rugibilitate quia respicit
rugitum, & rugitus autem sit aliqua sindicare non dicit
aliquid genus extra propriam racionem.
Cuppono hic pro nocte sensitivi non intelligi tantu
opinionis quinetz sensuum sed istam notam sporta-
nitatem animalis qui est a soli animali concludit pro hinc
ad differentiam sui constitutivam.
probatz tunc aliquis non continetz scalitas ab alio ergo
de illo predicari non posset nisi in sensu analogi sed
differentia superior v.g. sensitivum non posset predi-
cari de racionali nisi in sensu identico ergo sensiti-
vum non continetz scalitas in racionali idem auctor
dictorum est de aliis differentiis quia extra-
hunt racionem generalem prob min. tunc propono et
animalitas tantum vera ergo scalitas pro predicatum hoc si-
nificata non sit peculiarem connexionem cum scalitas
significata pro subiecto sed in hac predicatione
racionali et sensitivum et id sunt ergo et tantum
animalitas vera prob min. tunc scalitas subti non sit
connexionem cum scalitas predicabi ergo non intelligitz
ea quae cuncta predicatum concludant subito sed
racionalitas non intelligitz ea quae cuncta predicatum
sensitivum concludat subito ergo inter se non ha-
bent connexionem.
Dico 3o cum differentia inferior non extraheit
racionem generalem tunc continet superiorem scalitas
probatz differentiam inferiorem continere scalitas su-
periorem nihil est aliud quam superiorem de infe-
riori scalitas predicari quod fit cum inferior non
extraheit genus id accidit ergo tunc inferior con-
tinet superiorem. prob. min. exemplo rugibilis

q̄ differentia infimor n̄ debet dici aal, sensitivum
q̄ differentia suprior sed sensitivum predicat ꝙ ha-
bito de rugibili ergo aliqua differentia suprior
predicat ꝙ habito de infimori prob. min. rugibus
q̄ ꝙ habito sensao ergo principium rugitus q̄
ꝙ habito principium sensacionis sensitivum autem q̄
q̄ principium sensacionis ergo rugibile ꝙ
sensitivum q̄ consequenter includit totam genus n̄
tm ita ꝙ habito secundum modum significandi
sicut species quia differentia significat ꝙ modum
adiacentis ideoꝯ n̄ ꝓt secundum modum signifi-
candi continere ꝙ habito genus
Obic. io si differentia infimor contineret suprioren
aut totam genus re genere q differentia n̄ coalesceret
species nec fieret propria compositio sed differentia
esset tota species sed hoc e absurdum ergo q illud.
Ad compositiones istas q̄ tantum metaphoricas in
quibus eadem res saepe bis ponit quare licet rugi-
bile esse ꝙ habito aal pollet tm explicitius dici
idem aal ita ut sine inuenirent simul quidem in
differentia sed n̄ ita explicite dandi explicitius pona-
tur ad constituendam speciem q̄ est tm aliqua dis-
similitudo inter differentiam q̄ speciem quia spe-
cies significat ꝙ modum ꝙ se totaliter differen-
tia uero ꝙ modum adiacentis ꝙ manifestissi-
mum q̄ in ente respectu substantialis nam licet
substantias sit ꝙ habito ens n̄ q̄ tm tota species sub-
stantia quia significat ꝙ modum adiacentis aut ꝙ
modum ꝙ habito.
Obicies si differentia continaret totam genus haec
propo bos e aal rugibile uitiosa esset hoc a
nemine admittit ergo rugibile n̄ continet aut sensi-
tivum aut aal prob. mai. aal bis ponetur simul
distincte ꝙ seipsum q̄ simul in rugibili.
Ad n̄ ee uitiosam hanc definitionem licet rugibile
contineat aal quia explicitius ponit ꝙ seipsum

quam p̄d̄ cognibile in quo significat tantum p̄d̄ modum adiacentis sicut nihilum n̄ ē ista substantia ē ens p̄d̄ se subsistens licet p̄d̄ se subsistere ~~stitir~~ = cludat ens realibus sufficit enim ~~realibus~~ in istis ordibus aut maior explicatio aut diuersus ~~explic~~ significandi modus.

Dico 4° differentiae diuisiua generum transcendentium illa continent realitas

Prob. idō uocantur transcendentia quia ab iis differentiae praecise n̄ abstrahunt sed differentias ab iis abstrahere nihil ē aliud quam genera contineri realitas in differentiis ergo genera continentur in differentiis diuisiuis transcendentium

Sectio 4ª

Quid sit possibilitas Entis Realis

Notandum ē ens ē possibile dupliciter accipi dupliciter inquirimus quid sit possibilitas inquirimus ſtiam in quo sit posita eo nihil ut sic negō dicas chimeram n̄ ens possibile attamen ens. ~~enim~~ chimera nihil ē sed tantum ficditium seu obiectiuum sicut ſtiam chimera ē possibilis obiectiue id ē ut sit obiectiuē a cognoscatur ab intellectu.

Notandum 2° latius patere possibile quam producibile dupliciter enim possibilis ē ē producibilis n ē quaerimus igitur in quo consistat haec possibilitas quae n̄ tantum realibus creatis conuenit sed ſtiam increatis.

In rebus creatis duplex possibilitas adiuncta ſt una intrinseca alia extrinseca intrinseca uocatur illa in qua creaturae cum deo conueniunt nam ens possibile ut dr deo praedicari ſt ut dr creaturis extrinseca uero ē producibilitas n enim tantum requiritur adhoc ut aliqd dr possibile possit existere

ut ⁊ involvat conteadictionem dr requisitz prob-
rea ut dñz aliqua ea quæ illud posit produce
a hac existentia aut possibilitas eaꝝ respectu ipsa-
hus producendi vicitz possibilitas intrinseca
Dico io possibilitas intrinseca n consistit in aliquo
ea diminuto communicato ab illectu ita ut idm
sit possibile ea intelligibile.
Explicatz aliqui existimarent possibilitatem alicu-
ius a his in eo positam ea ut habiat ea ab-
iectivum in illectu aut saltem posit habere
iam denominationem intrinsecam.
Probatz in eo posita n ⁊ possibilitas q̃d concipit
vel impossibile sed habet illud ea diminutum seu
ea obtusa in illectu concipit ens impossibile ergo
in eo posita n ⁊ possibilitas prob. min. concipi-
ens chimæra illud ea obtusum ergo concipit ens
impossibile.
Dico 2o possibilitatem creaturæ nihil ea actua-
le absolutum.
Prob. ea tantum possibile excludit odm actualita-
tem sed q̃ excludit odm actualitatem nihil ⁊ ab-
solutum actuale sed tantum possibile ⁊ d
dicit in suo concepto tantum posse existere ergo
nihil aliud dicit.
Dico 3o essentiæ antequam a deo producantz
nullum habent ea actuale absolutum
Prob. ut implicat ut ens dependens habeat aliq̃
ea actuale independens a deo sed ōia creа-
turæ sunt entia dependentia ergo n possunt
habere ea actuale independens a deo habent
autem si antequam producendz p deum essen-
tiam habeat aliq̃ ea actuale absolutum nihil
enim dependet ab alio nisi id q̃ producatz
prob. min. nihil finitum pt ea ab se sed crea-
turæ finitæ sunt ergo n sunt a se ergo necessa-
rio sunt ab alio cum in eo posita sit dependentia

Dñi qua a creaturis distinguit potest vtiq; g̃ =
riari creatura & habere ee possibile indipñ =
dens a deo.
Nego dicas cognitionem realem debitq; tendere in
obtum reale sed dat aliqua cognitio qua videtur
circa possibilia ergo possibile dr ee aliquid pos =
sibile
Rñ dnm hoc falsissimum ee nam dicam cognitio
chimeram cognoscit & realis & tñ nominaliq ad
nihil.
Obii. io illud ee obtinuum mundi fuit ab aterno
in mente diuina sed illud ee obtinuum e aliquid
reale ergo ees possibilis ab aterno habet aliq
ee reale.
Rñ. idem argumentum fieri pot de chimera quae dicam
ab aterno cognosci nemo tñ dixerit ab aterno habere
aliq ee actuale dicendum igitur e dari aliq ee
obtinuum mundi ab aterno secundum illud q̃ obti =
nuum dicit intrinsecq conc. secundum id q̃ obtinuum
dicit intrinsecq nego res igit habent ab aterno
ut sint cognitae q̃ e aliquid tantum intrinsecum
obii. 2º res ab aterno dicant possibiles ergo
possibilitas secum aliq ferat ab aterno ergo ees pos =
sibiles habent aliquam actualitatem
Rñ idem argumentum fieri pot de chimera quae
si aliquid impossibile ergo dico impossibilitas est
aliquid actuale eccm tñ potius sit negatio actua =
litatis creaturae dico a nunc saltem licet
futuritio eius nihil sit actuale pro tempore
praesenti sed tantum futura sit aliquid actuale
possibilitas igit q̃ consistit in ee actuali sed in ee
q̃ ft ees actuale.
Notandum igitur e ad soluendam hanc difficultatem
nobis q̃ e simpl significare pro tempore q̃ do
do illud importari vidaq ut in istis exemplis

Petrus ē mortuus, domus ē combusta ē dñm
alienāo vel alienāo vocis vt loquunt Dialectici
illa igitur vox ē n̄ propria significat pro tñ=
pore præcedenti aliquid actuale cū dñm aliqua con=
tradictio si dicatur antichristus ē meræ possi=
bilis si hæc vox (est) sumatur pro aliquo ac=
tuali sensus dñm cū antichristus ē aliquid ac=
tuale ē n̄ actuale quare hæc vox significat
solum p̄t ac cum dicimus igit antichristus ē
possibilis nihil aliud significat nisi in prædi=
catis essentialibus antichristi n̄ involuit antichris=
ti. n̄ involuit contradictio.

Sectio 5ª

Vtrum Essentia Ab Existentia Distinguatur

Essentiam Dei ad eius existentiā n̄ distingui vide
ē vellus qui dubitat nam cum ideo n̄ possit
admitti compositio realis nihil p̄t ac distinctum
ab eius essentia reali.
Res cū creata causalitatē p̄ actionem productivam
existit formaliter autem p̄ existentiam ē autem eius
essentia id p̄ q̄ formaliter res ponit extra suas
causas finitas dns actuales ie in ordine ad proprie=
tates ē effectus. ē sic ē primum ē radicale princi=
pium omnium proprietatum ē operationum quæ vel con=
venient ē in hoc sensu dicit n̄a 2ª dicit
id quo res ē id q̄ ē ē hoc modo appellatur quid=
ditas quia ē id quo respondemus interroganti quid
res sit 2ª essentia definiri p̄t quasi negative
ē sic ē de res quæ n̄ involvit repugnantiam
quoniam potest existere essentia autem ē compositi=
tum quoddam metaphisicum ē duobus conceptibus
altero communi altero proprio ē particulari quorum
unus n̄ negat alium.

Dupliciter etiam possibile spectari pt̃ ꝛ. ie quasi
precisiue pro eo ꝙd pt̃ existere sive existat sive
n ꝛ quasi negatiue pro eo ꝙd pt̃ existere ꝛ ꝓ
ꝛ existit dicitur modꝰ possibile, aut possibile
tantum quaerit igitur vterum in hoc D. T.
duae sint partes quarum una sit essentia alia
existentia et quae inter se realiter distinguantur ia
sententia asserit in vnoquoq; ente creato vt ducis
partes vnam quidem quae se habeat p̃ modum
actꝰ et potꝰ et quae vocatur essentia alia quae
se habeat p̃ modum fore et sit aut modus aut
aliquid aliud superadditum et vocatur existentia ꝙ
sententia id negat et asserit essentiam
n distingui ab existentia nec dari vllum modum
distinctum quo aliquid existat
Dico ie existentia nec realiter nec modaliter dis=
tinguitur ab essentia.
probatur si quae eae est quae admittatur existen=
tiam distingui ab essentia maxime quia essentia
dr se ꝛ indifferens ad existendum vel n exis=
tendum et habeat ꝛ et stare possibilitatis ad
statum actualitatis Sed haec eae nulla ꝛ dr
nulla ꝛ eae quare admittatur existentia dis=
tincta ab essentia. prob. min. idem arguitur
stiam sibi pot̃ de ipsa existentia quia cum
possit esse possibilis tantum sibi indifferens
adhoc vt existat vel n existat debeat habere
aliam foam p̃ quam determinetur ad existendum
Sed si hoc arguitur solui potest ꝙ existentia pote=
vt stiam solui respectu essentiae vnde frustra
hoc argumentum infertur vt admittatur existentia
distincta ab essentia quandoquidem n vitatur difficul=
tas quae solui dt in vtroq;.
Contra. dr disparitatem inter essentiam et existentiam
quia existentia ꝛ eae foalis existendi idcirco n in=
dicat alia eadem foali distincta ad existendum,

Sed contra quia hoc totum dicere possimus de essentia quia hoc totum dicere possumus de essentia dd q̃ si hoc tat existentia n debet ee indifferens ad existendum & n existendum nam ista debent naturales finales maxime admittunt adhuc ut tollat indifferentia & quia ista existentia tam bene manet indifferens ac ipsa essentia ideoq; nulla talis existentia. Et admitti distincta ab essentia q̃ aubr sit indifferens facile probatur nam modo existentia antichristi n existit postea tu existit ergo haec existentia antichristi indifferens & ad existendum & n existendum.

Prob. 2o si essentia distinguitur ab existentia, existentia tat sua essentia & existentia illud subtum Sed hoc dici n pt. maiorem admittunt adversarii, prob. min. si essentia sit subtum existentiae pcedit tua existentiã, ergo prius tua existat quam existentia ergo in illo priori in quo n intelligitur adhuc ee existentia iam intelligitur essentia existere pter sp ergo inutilis & ors alia existentia.

Prob. 3o quia per illud ee existat per q̃ sua finita ponitur extra causas sed essentia petri fin. finalis ponitur extra causas per suam entitatem & n per aliquid a se distinctum ergo per suam entitatem existit prob. min. per illa finalitas ponitur extra causas essentia petri per q̃ finalitas tollitur eius negatio Sed per entitatem petri tollitur eius negatio ergo essentia petri ponitur extra causas per entitatem petri prob mai. negatio & n ens dicit adhuc ens n ee ergo per d p.b q̃ tollitur tollitur illud n ee extra causas prob min. negatio alicuius finalis tollitur per positionem eius ad petrum n existere & ee finalis n petrum ergo ee tollitur finalis per entitatem petri

Probatur 4o per illud potens facit q̃ homo fiat actionem eius productivam Sed essentia petri

hominat actionem dicis producitiam ergo p̄bens
p̄ essentiam suam existit & n p̄ aliquid aliud
prob. min. si ad essentiam p̄tinet n hominacty
actio dicis productiva, essentia p̄bi est dis a se
sed hoc dici n p̄t ergo nego illud.
Prob. 2o essentia existentiae de que possent dio
ille arguta adubleriorum sibi ad dim existen-
tia habeat aliquam essentiam facile probaty exis-
tia dim & aliquid ergo & dis ergo bt aliquam
essentiam de qua quaeram utrum distinguaty ab
existentia sua vel n distinguaty si primum sic
quaeram de ista existentia utrum habeat essentiam
tandem deuniendum erit ad aliquam existentiam
quae identificaty cum sua existentia qd intendimus
sed praecipue notandum & ad solutionem obiec-
tionum.
Obii. io solus deus & suum esse & sua existentia
ergo caetera entia n identificanty cum suo esse
seu cum sua existentia prob. ante. si caetera
entia identificarenty cum sua existentia ipsis
essentialis esset existere sed soli Deo competit
existere ergo solus deus identificaty cum sua exis-
tentia.
R io concedendo argutum contra existentiam quae
diam suam sit essentiam rendo dicis essentia
& sua existere.
R 2o Deum esse & suum esse significat
Deum concipi n esse cum negatione exis-
tentiae licet creaturae concipi possint n
existere sibus tm arguti uidety esse talis ut sint
creaturae & n existant tm qd implicat si hoc
non (sint) esse intelligaty deum igity esse suum
existere nihil & aliud quam Deum necessa-
rio esse existentem ita ut qui concipit Deum
debeat illum concipere actualiter existentem qd

conuenit creaturis quae possunt conditionate
cum negatione dum dico si aat antichristus
qui n e a aat hoc unde dicit se fuisse
se id e so non respondebit ab alio q n
conuenit creaturis.

Obii. 2o essentia conuenit rebus independenter a
causis 2dis. existentia uero minime ergo essentia
a existentia distinguntur. prob. ante. ab alio=
no hoi conuenit se aal racale e hoc licet
nulla caa agat sine se sine ia non ibi quae=
pones sunt ochema ueritatis hoc e aal racale
ch falsum se essentiam conuenire alicui ex
independenter a sua caa adhoc sum ut ali=
quis habeat actualem essentiam pt produci
sicut ait habeat actualem existentiam utrubo
habeat essentiam tantum conditionatam pt diam
conditionate dependere a sua caa nam homo
ab aeterno se aal nihil e actuale absolutum
sed tantum conditionatum id e si hoc existat
aal existat e in quocumque tempore aut
loco erit aal in quibus uibus tunc enim
caa cum sum dicimus si existat hoc uide=
licet diximus si producat hoc pdoc ab
aeterno existentia e essentia eodem modo se
habent id e hypothetice e eodem modo
se hnt id e actualiter, quare se so nullum
possumus signum distinctionis adducere.

obii. 3o separabilitas e signum distinctionis
realis sed inter essentiam e existentiam datur
separabilitas ergo datur distinctio prob. min. inter
illa datur separabilitas quoniam unum pt intelligi
sine alio sed pt intelligi existentia sine
intia illius e separabilitas prob. min. qo

moelnus ⁊ patens dñ hęreda ⁊ essentia patri ꝺ dñ =
hęreda ⁊ sius essentia ergo dñs hęreda una alia ⁊
pt dñsteri
Ad 1o falsum ⁊ id in argnum sibi poo ꝺ essentia sis =
sentiæ nam tunc illa sensibilia manat possibilis ⁊ ⁊
adhuc ens possibile ergo tñ sciam essentiam quæ
li distinguat dubit processus in infinitum
Ad 2o dñsteri ulterius absolute tunc enim nec ⁊ qua =
litas existentia nec essentia ulterius manat sm
in sentia conditionato ⁊ enim contradictio ut pa =
nat essentia nego diam ut patet existentia quare
dum existentia ⁊ tantum conditionata essentia ⁊ tan =
tum conditionato ꝺ dum existentia ⁊ actualiter es =
sentia ⁊ diam actualiter unde de illo capite nulla
⁊ separabilitas.
Obii. 1o oē ens creatum ⁊ dns receptum sed
q ⁊ receptum ꝺt recipi in aliquo ergo oē crea =
tum ꝺt recipi in aliquo ⁊ pt auctor id intelligi
ꝺ essentia quia nihil ⁊ in quo recipiat ergo id
intelligendum ⁊ de existentia quæ ⁊ pt recipi nisi
in essentia ergo essentia recipit existentiam, ergo distinguit.
Ad oē ens creatum ⁊ receptum distingui ab alio in
alio hoc autem convenit tam essentiæ quam exis =
tiæ quæ a Deo producit
Obii. 2o essentia ⁊ existentia comparant sicut foa
⁊ actus id ⁊ subtum ⁊ foa sed subtum distinguit
a foa quam recipit ergo essentia distinguit ab exis =
tia.
Ad essentiam ⁊ ⁊ existentiam comparari sicut poam
⁊ actum logicum Conc. physicum Nego nam poa
logica ⁊ ꝺt distingui nisi foaliter ab actu imo
sæpe ⁊ ens distinguit foaliter sed tantum secun =
dum conceptus magis vel minus explicitos ut cum
dicimus hoo ⁊ aal rationale.
Obii. 3o. nihil pt concipi ꝺ contradictorio illius ꝺ cum
illo identificat Sed essentia concipit sub contradictorio exis =
tentiæ ergo existentia ⁊ identificat cum essentia prob.
min. ideo equus concipi ⁊ pt cum negatione inni =
bilis. quia innibile identificat cum equo ergo quidquid
identificabit cum alio ⁊ posset concipi cum contradicto =
rio illius.

Dis rem conceptam ut existentem adhuc concipi n pot
Sub contradictorio sui ipsius adhuc existentis rem
ideo concipiam ut possibilem tantum concipi. pot
Sub contradictorio sui ipsius adhuc existentis unde n
sequit existentiam n distingui identificari cum essentia
actuali sed tantum cum possibili sicut etiam distin-
guit existentia possibilis tantum ab existentia actuali
sicut ens d ens.

Obii. 7°: illa distinguntur realiter quorum unum alteri
superadvenit contingenter sed existentia advenit essentiae
contingenter ergo essentia & existentia distinguntur prob.
min. accidentale e hoc d contingens existere ergo exis-
tentia convenit essentiae contingenter.

Resp. mai. illa distinguntur quorum alteri superadvenit
contingenter realiter Conc. Secundum modum nostrum
concipiendi nego possumus enim aliquid concipere p.d
unum conceptum et idem p.d alium intelligere ita
ut unum alteri tribuamus.
Nego ergo existentiam superadvenire essentiae realiter
cum essentiae sint ab aeterno existentia tantum in
tempore nam nego hoc ea ab aeterno sed tan-
tum ideum eq ab aeterno q si essent nulla existen-
contradictio quare eadem res ut existens intelligi
sibi ipsi superveniret in quo & aliqua deceptio intellectus
nam quotiens fit argutum illa distinguntur quorum
unum pt esse sine alio illud & intelligendum stricte
pro existere sine alio & antem quorum unum e
possibile alio n existente quia eadem res pt esse pos-
sibilis sed ipsa n existente.
Notandum etiam & eandem rem sub uno statu pos
terminare rationem realem transcendentalem quam
n terminat sub alio statu seu potius sicut diversae
rationes tendendi in eandem rem. Ego dico Deus
possibilis idem intuitive concipio ac ego dico Deus
& existens sed diversitatem istorum actuum & modo
tendendi assumendo &.

Tactio 5ª

Vtrum Essentia foaliter Ab Existentia Distinguatur

Videtur. Sup. vtrum essentia distinguat realiter ab existentia nunc videndum est vtrum distinguat foaliter.

Notandum est io possibile aliquo modo primo precisiue negatiue, precisiue illud dicit possibile qd considerat ut non repugnans ad existendum sicut sit existens sua non in hoc sensu dicis est possibilis a se aliue possibile illud dicit qd sit non repugnantiam ad existendum et existentiam non sit distingui

Notandum etiam est, dupliciter aliquid foaliter io p. precisionem obtinam, ita ut in alio modo exponendo una foalitas modo alia qd licet sit controuersum intelligi non est. Dicunt igitur aliqui dum concipit aal sine vaoali et foalitatem aliquam in hoc quae concipiat sub hac voce aal, et aliam ee scilicet vaoalitatem quae non concipiat, alii vero existimant dari tantum precisiones foales ita ut duo actus illa v. g. quo concipio aal et illud quo concipio vaoale idem prorsus habeant obtum diuersimoda tn quantu circa tale obtum ita ut idem prorsus in hoc concipiat sallem in recto qd dico ilum ee vaoale ac qd dico illum ee aal, tales precisiones tantum foales denique admittendo in aliquibus casibus illi qui obtinas propugnant et tales videntur esse inter se et non.

Dico io. ista actualis foaliter ut actualis non diuersa foaliter ab ista existentia saltem adequate. prob. illa non distinguit foaliter quorum vnum concipi non potest sine alio sed non potest concipi actualis, quin concipiat existia, ergo non distinguit, prob. min. ea actuale et ee existens, sed non potest concipi ee existens quin concipiat ista, ergo concipi non potest ista actualis quin concipiat ista. scilicet ista actualis sic ut existens concipiat pro modo concredi cuius foa denominans sit ipsa ista sed hoc non facit ut

foalitb dis̄tinguanꝫ saltem adequatæ.

Dico 2º in opinione admittenta etiam præcisiones ob-
tinas nullam ẽ distinctio foalis inter essentiam ac-
tualem sive existentiam & essentiam possibilem obtinẽ.
probatꝫ si hoc vat distinctio obtina inter existentiam
& essentiam possibilem præcisiuẽ daratꝫ etiam dis-
tinctio inter existentiam actualem & possibilem hoc
dici ñ pt ergo negꝫ illud prob. min: quia exis-
tentia actualis pro ut obtinẽ distincta a possibili
vel possibilij ẽ vel ñ ñ pt dici ñ possibilis quia
ad existit maxima possibilis & ergo evidens distin-
gui debet alia foalitas obtina distincta ab
existentia actuali atꝫ adeo daratꝫ progressus infi-
nitꝫ.

Prob. 2º nulla ẽ foalitas actu existens quæ
ñ sit possibilis atꝫ adeo quæ ñ includat pos-
sibilitatem ergo ñ possunt distingui duæ foalita-
tes quarum una sit possibilitas alia sit exis-
tentia nec ulla etiam ẽ foalitas in esse possibili
quod postea ñ inveniatꝫ in esse existente.

Confirmatꝫ ado deus cognoscit creaturam possibi-
lem vel cognoscit ois foalitates quæ sunt in crea-
tura vel ñ si cognoscit ois foalitates quæ
sunt in esse existente inveniuntꝫ in esse possi-
bili si vero ñ concipit ergo produxit aliquid
ad prius ñ concepit ea possibilia.

Obꝫ existentia concipitꝫ ut accidens superadditus
possibilitati ergo existentia foalitb distinguitꝫ a
possibilitate.

Rb conc. ante. dis. cons. ergo distinguitꝫ foa-
litas ex parte actus cone. ex parte obti nego
ñ negavi enim ea distinctionem conceptuum
foalium sed tantum dixi ñ ea distinctionem
conceptuum obtinorum etiam in opinione ad-
mittenta præcisiones obtinas in reliquis
sicut eas nemo admittit inter abstractum
& concretum &c.

Notandum ẽ io ad plenioram intelligentiam
eandem fore ea quæstionem ac illam de qua
agunt Theologi utrum dum sit obtum simpli-
ciꝫ intelligentia in deo ad scios revelationis
sciam simplicis intelligentiæ quo vocamus illam

qua deus cognoscit ōia possibilia & impossibilia
sistendo tantum in eorum possibilitate & impos=
sibilitate scīam istō nisionis uocamus iam qua
dus cognoscit res existentes & n existentes
pro diuersa temporis differentia dicoq; idm & qua=
ndoq; quomodo differant obta scīarum scīarum ac
quisitus quomodo differant obta cognitionum
illius scilicet qua cognosco res possibilia ut sic
& illius qua cognosco res actuales.

Notandum q̄ ꝙ quamplurimos actus idm obtum
habere licet intō sq̄ sint diuersi ut actus qui as=
sistior potentia ēē aal & actus qui dissistior potē
ēē aal pariter possum concipere potentiam existentem
cum ōibus suis qualitatibz & dicq; potentis iste
cum sua existentia & ōibus qualitatibz & quidquid
in eo nolens n inuoluit contradictionem & tunc
dicam concipere potentiam tantum possibilem q̄
Si dicam potentis iste dat a parte rei dicam con=
cipere existentiam eius nihil & n concipiam ex parte
obti in uno casu quam in alio sed tantum alio modo
concipiam nam qñ dico si potentis ille existeret
n ēē contradictio concipio potentiam eius existentiam
& negationem duorum contradictoriorum si uero dicam
potentis existit & n existeret dico contradictoria idm
prorsus respondet intellectui nihilq; ab uno actu
concipitz q̄ n concipiatz ab alio licet sit diuersus
intendi modus.

Dico ista scīa simplicis intelligentia & uisionis,
cognitiones istarum quarum una subz in obtum possibile
habeat idm obtum & diuersum intendi modum,
prob. illa scīa idm habeat obtum quarum una nihil
attingit qd n attingatz ab alia sed si ista scīa ita
se habeat ut ostendius ergo idm obtum habent.
Obii. io apprehensio ia simplicis intelligentia & ap=
prehensio ia uisionis differunt sed duo ioo apprehen=
siones n possunt differre nisi ex obto cum habeant
eundem modum intendi ergo scīa simplicis intelligen=
tiae & uisionis differunt secundum obtum.

Ad 1° in dño n dari simplices intellectiones distinctas a iudicijs quare potius explicari debent istae cognitiones a fide p̄ simplicia iudicia quam p̄ simplices intellectiones.

Ad 2° nego. Simplices ~~intellectiones~~ apprehensiones dicit fides n̄ p̄ nisi ex obto quare enim ad eas n̄ poterit apprehendi diuersimodo q̄ clarissimum et in eo q̄ ad eas apprehendi potest distincte et confuse.

Dicas diuersus modus tendendi in cognitionibus arguit diuersitatem obti ergo ubi diuersus est modus tendendi in cognitionibus arguit diuersitatem obti ~~sed non ubi~~.

Ad dic. nego. diuersus modus tendendi adequatus arguit diuersitatem obti conc. diuersus modus tendendi tantum inadequatus intelligo autem p̄ modum tendendi adequatum ut obtum p̄ illum concipiatur quantum concipibile est si ergo datur modus intelligendi aliud obtum quantum concipi potest si detur alius modus intelligendi nego debebit necessario uolari circa aliud obtum

Notandum est uix bene concipi p̄ existentiam ut excitatam nisi aut p̄ iudicium aut p̄ apprehensionem complexam nam ens dico potens existere et possibilis sive possibile est potentia existere n̄ dicere propria concipiat existentiam patri sed sua possibilitatem dicat propriam conceptibilem existentiam actualis uidat ee iudicium absolutum ut si dicam pater uere existit nam sic tandem existentiam concipiam adiecta conditione n̄ dicere conceptibile propria existentiam ut si dicam si pater actualiter existat n̄ pondus dico contradictoria tunc concipiam tantum possibilitatem unde uides haec ota fore p̄ti ex diuerso modo tendendi

Dico 4° possibilitas est negatiua sumpta distinguitur ab existentia actuali sicut n̄ ens ab ente.

probatur possibilitas enim negatiua nihil est aliud quam potentia n̄ existere et potest existere existentia actualis et ipsa habitas patri sed n̄ existentia

petri distinguitz ab eius existentia sicut foa de
negatõ illius ergo possibilitas negatiue sumpta dis-
tinguitz ab existentia actuali sicut foa de negatõ
eius de uno negatõ de foa distinguantz probatz
existente foa non existit ne eius negatõ de existente ne-
gatõe non existit eius foa ergo distinguitz pro existen-
tiam autem negationis non intelligimus aliqd ens
positiuum de produci debeat sed aliqd esse negati-
uum de poniz pro negatõe productionis.

Dico 5o id de possibile et negatiue idem et secundum
rectum cum eo de postea existit.
probatz illud et possibile de quo predicatz possibilitas
illud et existens de quo predicatz existentia (de
eo predicatz existentia et possibilitas ergo possibile
et existens in recto idem sunt prob min. dicitz
petrus est possibilis. et ille idem qui erit et possibilis est
existens ergo ergo de eodem predicatz possibilitas
et existentia
Obii. io illa distinguitz quoniam unum et chimeri-
cum aliud non chimericum sed possibiliz et chimeri-
cum et existens non chimericum ergo distinguitz
prob. min. nam 2a clara et illud concretum et
impossibile et chimericum in quo id de dicitz
in obliquo negat id de dicitz in recto et
petrus est possibilis tantum sit aliquid in obliquo
et negat id de dicitz in recto ergo petrus est
possibiliz tantum et aliquid chimericum.
Ro illud concedtum est chimericum cuius obliquum
negat rectum pro eodem tempore quo assibiz exi-
stum Conc. cuius obliquum et nego recti pro di-
uersis temporibus nego sicut petrus non futurus
postea non et aliquid chimericum licet non et futurus
negat petrum nam non negat petrum pro eodem
tempore pro quo assibiz petrus existere patet petrus
possibilis tantum id et non existens non negat existere
petri existere pro eodem tempore pro quo assibiz

pōtens exīstere ñ implicat autem dari aliq̄d con-
cretum cuius obliquum sit negatio recti modo p̄d tale
concretum ñ asseratur rectum illius absolute exīstere
sed tantum conditionate.

Instabis illi q̄d dicit in recto ~~concedit~~ in hoc concreto
possibile tantum concedit ñ scabie et simpliciter
illi r.d.o q̄d dicit in recto p̄d hoc concretum exis-
tens concedit scabie et simpliciter ergo aliquid con-
cedit cui q̄ ñ concedit alteri ergo distinguit.
Q̄ recto possibilis tantum ñ concedere ñ exīstentia
sed tantum secundum id q̄d significat p̄d obliquum
cui autem ~~id~~ magis recto duo connotata diversis mo-
doribus concedere possunt ita ut idem rectum Q. g.
potens identificatur aliquo cum scito et aliquo cum alio
quo q̄d ñ sit sic cum enim dicimus potens exis-
tit significamus potentem identificari cum aliquo
actualiter existente q̄do vero dicimus potens exis-
tit dicimus potentem identificari cum aliquo ñ exis-
tente

Instabis potens aliquo et negatio entis ergo nunquā
p̄t identificari cum ente.
Q̄ q̄d et negatio entis pro singulo ñ est aliquo
identificari cum ente Conc. q̄d et negatio entis
~~nec~~ tantum pro uno tempore ñ p̄t identificari
cum ente nego

Dices q̄d omne id entificatur cum aliquo ergo
identificatur cum illo sed potens Q. g. identificatur
cum negatione entis ergo simpliciter identificabitur cum
illa.
Q̄ q̄d simpliciter identificatur cum aliquo ergo
identificatur cum illo Conc. q̄d vero identificatur tan-
cum aliquo tantum p̄d additionem alterius et
ita dicam accidentaliter identificatur cum illo
sicut pariens identificatur cum albo et identifi-
catur postea pariter potens identificatur cum negatione
sui ñ quidem quatenus potens et sed quatenus
tantum ñ existens ergo quatenus ñ existens

semper cum illa identificabitr petrus quidem ut sic abstrahit concretum autem illud petri n̄ existentis n̄ ē proprie concretum physicum sed concretum metaphisicum q̄ dicat tantum ubicumq; concipi inde petrus qui nihil ē q̄do n̄ existit potest ē aliquid n̄ existit unde q̄ identificatr cum aliquo antea quicquid existit tandiu alia ē aliquid si vero una desinat ē fiat nihil alia etiam nihil fit.

Sectio 7a

De Attributis Entis

In Genere.

§

Dico 1o attributum in genere vocatr illud. q̄ alicui accidit habituve accidittr iam constituto in suo ee hoc est intellectum tantum ē n̄ realiter dattr inter aliqua distinctio inter attributum ē proprietatem siue passionem saltem physicam q̄ proprietas seu passio physica distinguatr realiter ab essentia quia sunt attributa vero n̄ distinguunt nisi formaliter n̄ ut autem ens habet aliquam proprietatem a re realiter distinctam quia illa proprietas est ens ergo n̄ distinguitr ab ente volunt aliqui ad rationem attributi ee ut n̄ distinguatr omnino formaliter a sua essentia licet essentia praescindi possit in quibus dictis ē quaestio de nomine ceterum tn ē ut videmus proprietates seu attributa entis includuntur ens saltem formaliter implicite

Dico 2o dattr aliquas proprietates entis cum ipso inter reciprocē quas ita se habent ut ubicumq; ē ens sint etiam illae proprietates sive vocatr proprietates sive attributa id ē sive distinguatr proprie formaliter sive distinguantr tantum secundum conceptus magis

sunt magis explicitoi.

Probatr metaphisica & nisi scia quae sciat consequentia sit demonstracoies n aliam ob rem nisi quia demonstrat de hoc obto propietatem aliquam ergo ens obtum sit aliquas proprietates.
Prob. 2° dantr quidam conceptus qui in racione entis sibi ntis n comprehendentr & qui conuenirunt oi ntis soli & simpr ergo dantr aliqua attributa ntis
Dico 3° proprietates ntis praeter conceptum communem ntis quem includunt implicite aliquid superaddunt & sufficienter n explicatr per hoc nomen Ens & explicatr per nomen proprietatis cum enim ut dicit suarez proprietates ntis n addant illi aliquid positivum realiter aut omnino realiter distinctum dt habere aliquem conceptum magis explicitum quia si nihil addunt sunt ipsamet cognitio ntis & n proprietates seu attributa dr dici n qt dr enim concipio ens n concipio unum saltem explicite ergo proprietates ntis addunt aliqui supra ens
Dico 4° tres vulgo admitti ntis proprietates scilicet unitatem veritatem & bonitatem / proprietates enim ntis dicunt in ac transcendentales & da oi ente reali tam generico quam & genuino praedicarei Notae autem sciae quae dicuntur transcendentia sunt dicigr possunt de oi ente dantr etiam alia transcendentia vel aliquid eas.
Dico 5° ntis attributa sunt sibi invicem attributa.
Probatr unum attributum de alteri attributum & de illo posse praedicarei & intelligi de illo fluere, sed ora attributa hoc habent ad invicem ergo sibi ipsis sunt attributa probi min. Ens invenitr formaliter in singulis attributis ergo invenitr similiter cum aliis attributis nam si unum h. f. de se illud unum erit etiam verum & bonum

nam quid quid ē sit ē vnum ē bonum

Tractio 8ª

Quid sit Vnitas.

Quam alioquin facillimam inueniunt philosophorum obiectum nihil ē prius magis notum ꝙ ipa quam quid vnum ne in conclusionem meam omittamus aliquid de vnitate dicendum ē.

Dico 1º vnitas transcendentalis nō constituit in vnione.

Prob. illud in vnione nō consistit qđ sine vnione habdi ꝙt ꝙđ vnitas transcendentalis talis ē ergo nō consistit in vnione prob. min. vnitas Dei ē vnitas transcendentalis ꝙđ illa habdi ꝙt sine vnione ergo aliqua vnitas habdi ꝙt sine vnione idem dicendum ē de Angelis ē aīabus rationalibus.

Dices 1º illud ē vnitas transcendentalis qđ constituit vnum ꝙđ vnio constituit vnum ergo ē vnitas transcendentalis illud constituit vnum qđ facit hoc aliquid vnum, ꝙđ vnio facit hoc aliquid vnum ergo vnio constituit vnum.

Ctra illud aliquid vnitatem transcendentalem qđ facit vnum vnitate transcendentali Cone. vnitatē compositionis ergo haec autem vnio facit vnitatem compositionis ꝙđ quam quae sunt multa conuenerunt ad constituendum vnum ex quibus illis resultans vnitas vno transcendentalis ea dicit ꝙđ quam aliquid nō ē multa vnio autem nō facit ut hoc nō sit multi hoc ꝙđ tantum ut mea ē tua coniuncta dicat hoc

Instabis ꝙđ vnionem aliquid fit vnum ergo ꝙđ vnionem fit vnum transcendentalis

Ctra nō tantum ꝙđ vnionem tuo aliquid fidei indiget vnum ꝙđ etiam independenter ab unione, id est vnionem nō ex ratione abstractam qua aliquid fiat

unum unitate transcendentali dicendum igitur
compositum non habere unicam unitatem transcen-
dentalem sed plures simplices de quibus fiat una
totalis compositi.

Dico 2° unitatem transcendentalem ac negationem
multitudinis in aliquo possibili existentem
probat unitas et id quod opponitur contradictorie
multiplicitati sed nihil opponitur contradictorie multi-
plicitati quam negatio eius ergo unitas et negatio mul-
tiplicitatis prob. min. illud opponitur contradictorie
multiplicitati quod negat id quod multitudo ponit sed
negatio multitudinis in aliquo positivo existens tol-
lit id quod multitudo ponit ergo illi opponitur contra-
dictorie.

Obii. io membrum a multitudo constat de unita-
tibus sed membrum constare non potest de negationibus
sui ergo unitas non est negatio multitudinis
sed membrum sive multitudinem constare unitatibus
realibus simplicibus conc. unitatibus formalibus simplicibus
nego nam unitas aliquid dicit in recto aliquid
in obliquo, in recto dicit entitatem rei et in
obliquo dicit negationem divisibilitatis cum alio mul-
titudo autem componitur ex entitatibus quae in re
tales negationes habent quae non negationes non com-
municant multitudini quia impediunt quo minus alias
entitates sive multitudo identificatur cum multis en-
titatibus quarum una non identificatur cum alia
licet tota multitudo cum illis entitatibus saltem si-
mul simplicibus identificatur

Dicas 2° unitas est aliqua perfectio dei sed sum-
ma dei perfectio non est aliquid negativum ergo uni-
tas non est aliquid negativum.

Ad dis. de duplici unitate transcendentali a io illa
quae deus negat existentiam alterius dei similis et
haec est summa perfectio dei conc. alia vero est
transcendentalis a est peculiaris perfectio dei nego
non est enim illa perfectio quae intelligit deus et unus

Sic unicus non dicimus petrus e unus n
intelligimus ee reciprocum sic n dari alium sibi di-
milem nam unitas transcendentalis n negat scipsa
tam alterius similis sed tantum dubitabile cum
illo.

Obii. illa unitas n e transcendentalis quae n con-
venit enti quatenus e ens sed negao multitudinis n
convenit enti quatenus e ens ergo n e transcendenta-
lis illa unitas n convenit enti quatenus e ens ergo
n e transcendentalis prob. min illa unitas n con-
venit enti quatenus e ens quae tam convenit n
enti sic chimerae sed negao multitudinis convenit n
enti sic chimerae ergo n convenit enti quatenus e
ens prob. min. quia etiam chimera n e multa
entia.

Cto nos n dicisse istam unitatem transcendentalem
praecise consistere in negatione multitudinis sed in
ente positivo cum negatione multitudinis ita ut in
recto dicatur ens positivum in obliquo vero impor-
tet negao illa multitudinis addit igit haec unitas
transcendentalis supra ens negationem illam multitu-
dinis ita ut tota n consistat in ente, tota di-
am n consistat in illa negatione.

Obii. 4° illud n e unitas transcendentalis qd n con-
venit ei enti sed negao multitudinis n convenit ei
enti ergo unitas transcendentalis n e negao mul-
titudinis prob. min. aceruus lapidum et numerus
quinarius sunt res duae et unus
transcendentalibus n n in se habent negationem multi-
tudinis ergo haec negao n convenit ei enti.

Cto etiam in aceruo lapidum ne negationem alicuius
multitudinis nam unus aceruus lapidum n e multi
acerui lapidum et quinarius numerus n e multi
quinarii in recta igit collectionis sunt aliquid unum
licet componant ex pluribus entibus nam unus aceruus

lapidem n ē unus lapis.

Ex quibus vides duplicem ee ee unitatem unam quidem simplicitatis quae rebus simplicibus convenit quae scilicet sunt ei modo aliquid unum aliam ee aliam aliam unitatem quae dicitur collectionis quae convenit rebus compositis quae ne sunt absolute ē ei modo aliquid unum sed tantum in ratione collectionis quia n negant multas entitates sed tantum multas collectiones quae unitas compositionis convenit n tantum rebus quae faciunt unum p̄o sed sed aliam iis quae faciunt unum p̄o accidens.

Dico 3o unitas transcendentalis a numerica seu individuali differt

probatur unitas transcendentalis quae reciprocatur cum ente et comprehendit omnem unitatem quae in aliquo ente reali invenitur p̄t, sed unitas numerica n ē talis. ergo unitas transcendentalis differt a numerica prob. mi. hoc ē aliquod ens ergo ē aliquid unum transcendentaliter a hoc n ht unitatem numericam ergo unitas numerica n ē unitas transcendentalis. Confirmatur ois res vera dicitur a parte rei sine tantum p̄o intellectum habent unitatem transcendentalem n habent autem unitatem numericam ergo p̄o unitatem numericam intelligimus illud p̄o quod cuilibet quid reddit incommunicabile multis quae reddant ea aliquid adequate cum illo quod n convenit ei potest una multitudo. Rursus quia ex p̄o abstractionem concipitur qua illa multa conferuntur dicitur inde se ē unum quasi unus homo ergo dicitur ens multiplicabile in multa. Ipsa Scotus apparenter hoc modo n intelligit propter numericam unum, unitas autem transcend. sta-

lis communitio dicit indivisio est in se a di=
visio a qualibet alia, ita ut per illam individuum=
um res dividi n̄ potest in plura realiter distinguatur
ab ea alia res.

Sectio 9a

De Unitate Numerica

Unitas transcendentalis includit in aliis sicut entitas
transcendentalis in aliis entitatibus diximus igitur
hic per quid res quaelibet constituat haec numero
a n̄ alia n̄ inquirimus autem principium effec=
tivum talis individuationis nam eam producens in=
dividuum a principium effectivum illius individuatio=
nis negat etiam a quaestio de principio finali qd
multiplex est, sed tantum de formali ~~grad~~ per qd
gradus superiores contrahant ad hoc numero individu=
um v. g. patrem unitatis autem illius numericae
effectus formalis a constituere eam unam numero
indivisam in plura individua partibus partia adaequate
tandem entitatem singularem patens v. g. et hic nu=
mero omnia n̄ individuus in Joannem qui a aliis qui
participant adaequate tandem numero nam distin=
guit autem ab unitate uxli quia est intrinseca ei
quam constituit hanc numero at uelis a extrinseca
ei quam denominat unam tandem a transcendentali
quia est transcendentalis et quasi genus respectu
unitatis numericae a uelis

Dico 1o. unitas numerica et ipsamet entitas rei qua=
tenus importat simplicitatem negationem sibi adiunctum
incommunicabilitatis cum alio, qd adaequate fit
idem cum illo unitas igitur numerica posita n̄ est in
entitate rei absoluta id est simpliciter sumpta quia
adhoc ut intelligatur haec unitas numerica dat res in=
telligi cum illa negatione undistincte aliquin si con=
fuse cum aliis concipiatur potuit cum illis constituere

nemen rectā.

Prob. assūptio contra doctrinā Scoti singularitatem ea
his positivum realiter distinctam ab .Hūtia quam
constituit hanc. m numero: per id res distinguit ab
oī alio fitas realiter altiori incommunicabilis quo ad
indistinctionem pō ad res constituit, Sed io constituit
p̄ suam hūtatem ergo p̄ suam hūtatem fit hoc
ā n alia prob. min. p̄ id res aliqua realiter
constituit ā numero ā n alia p̄ ad opponit vel
res quelibet p̄ suam hūtatem finitam oppo-
nit veri quia scilicet n indistinctam cum multis
ergo p̄ suam hūtatem opponit veri.

Obīi. io petrus ā paulus realiter conueniunt in eadē
hoīe ā realiter differunt in eadē indiuidui ergo
eadē indiuiduationis ē hūtas positiua qua p̄cise
distinguit realiter a paulo ā consequenter multi-
plicatā ē hūtas realiter distincta a petro ā paulo
Cō dis. cons. ergo eadē indiuidui ē hūtas positiua
distincta realiter ab hūtate qua petrus ā paulus
conueniunt nego realiter tantum distincta Cō
andin. nim hūtas realiter sumpta ē id in quo
petrus ā paulus conueniunt simul ā disconuenient

Obīi. 2o illud distinguit ab hūtate alicuius q̄ ē
idea eius essentialem Sed singularitas ē idea ei-
hūtiam cuiuslibet rei n cum tantum Deo sit
essentialis ergo distinguit realiter ab hūtate illius
Cō ad aequiuocationem in hac voce singulare-
das quae in duplici sensu reperiri p̄t io qui-
dem quatenus facit unum numerice excludens id
hūtatem cum alio ē in hoc sensu singularitas
ē essentialis huic rei non in alio vero sensu simili
pro eo ad facit aliquid eē unicum id ē n
habere simile.

Dico 2o mā signata sic affecta variis accidenti-
bus n ē principium indiuiduationis.

prob. io quia Angelus Gabriel ē hic ā n alius
Sed in Angelo Gabriele n ē mā signata diuid-

Sub accidentibus sugo n̄ oē principium indiuid'=
uationis ē maa signata.

probatr 2º maa ipsa ē hec numero a n̄ alia
q̄ hīt p̄ suam entitatem sugo n̄ implicat alia=
quid habēt suam singularitatem p̄ suam entitatem
unde sequeatr q̄ mutatis accidentibus aut grauī=
tate licet immutata erit maa tm illam sibi ali=
am numero q̄ ē absurdum

prob. 3º intellectiones angelicas quarum una n̄ ē
alia distinguntr numero indepndenter a quantitate ē
maa sugo p̄t aliquid indiuiduari indepndenter a quan=
titate ē maa.

Dico 4º principium indiuiduationis n̄ sunt varios
circumstantias loci temporis ē alias huius huiusmodi

prob. quia si hoc esset mutata quālibet circums=
tāa mutaretr indiuiduum sed hoc dici n̄ p̄t sugo
nego illud prob. min. quia nullus assereret audiret
Petrum n̄ potuisse prodire puerum qui nascitr ho=
die anno preteritō sed hoc sequeatr si circumstāe
componerēt indiuiduationem sugo circumstāe n̄ com=
ponunt indiuiduationem.

Dicunt quidam ē q̄ ex complexione variorum acci=
dentium ē circumstāarum solemus exprimere diffe=
riam indiuidualem quam aliunde scīs ignotam n̄
possumus dum tm in particulari significare volumus
solemus exprimere nomen cognomen patriam parentes
tempus Natiuitatis multaq̄ similia quae licet n̄
aliam absolutā eadem potuissent morealitō tm im=
possibilō q̄ ut similis circumstāe alteri contingā
aut eāe autem patet ex eo q̄ cum res intuitiue
n̄ cognoscamus sed tantum p̄ accidentia ubi a=
nimaduertimus eadem omnino accidentia, facile nobis p̄=
suademus eā eandem substāam esse Deus procurat
hoibus ut maxima erit nullum dubitas, videmus

dnim ex similitudine diversum quamplurima ꝯ erta dicidia

Sectio 1ma

Quid sit Distinctio et Quotuplex.

Ut melius intelligi possit quid sit unitas, explicandum nobis ē quid sit distinctio. quas indē ꝯ unitati directe opposita.

Dico 1o distinctio posset explicari n identitas i ē de eas una n identificet cum alia seu n sit idem cum illa quia vocas sunt ultimi termini nec ulterius explicari debent

Quadruplex autem multo assignatur distinctio, realis maior, realis minor, formalis, rationis ratiocinantis, ē sine ullo fundamento in re ex rationis ratiocinatae seu cum fundamento in re quibus addere possumus distinctionem scholasticam quam subtilis Doctor vocat ex nata esse tam in puto ex tandem cum praecisionibus obiectivis quas sequenti Sectione explicabimus. Quidē ē illius mens cum iam admittat inter ea quae variis definitionibus definiuntur.

posset addi realis distinctio inadaequata qualis ē inter totum ex partem a qua realiter inadaequate distinguitur excogitarunt ex aliam Theologi quam virtualem appellant qualis ē inter essentiam ex potentias divinas quae ab aeterno n distinguuntur eodem tn modo se habent in ordine ad aliqua praedicata contradictoria ac si realiter distinguerentur.

Dico 2o distinctio realis maior ex negatione identitatis inter rem ex rem hoc ex inter duo entia realia haec distinctio realis maior n dr explicari in ordine ad locum quia sola loci realis distinctio n sufficit ad distinctionem realem extremorum ut ex replicaq

patet d'inde si explicareh in ordine ad locum creaturas a dio n distinguidh cur necessa sit eas cum dio compatiari Signum autem certissimum distinctionis maioris in creatis a matria separabilitas posset quidem addi aliud signum ex dependentia unius ab alio quia cum satis n cognoscah solum sequens separabilitatis signum

Dico 3o distinctio realis minor sit modalis q ita quae intercedit inter extrema quorum unum separatum pt ab alio pt existere, aliud vero sine io existere non pt quia illi efficiem ut v. g. aa pt existere sine unione unio vero ne diuinitus quidem separata a suo modificato existere pt eo tantum modo antiqui credidrunt accidentia a sua subsa separari ex fide in praecipua constat realiter a subsa accidentia distingui.

Dico 4o distinctio nihil reale positivum superaddit rebus distinctis

Prob. quia distinctio n a aliqd ens positivum reale distinctum a rebus distinctis ergo nihil reale positivum addi rebus distinctis prob. antec. sine ullo reali distincto at superaddito res una sufficienter intelligih distingui ab alia ergo n a opus distinctione qua sit aliquid reale positivum distinctum prob. antec. res qualibet p.o suam entitatem ut sit haec a n alia ergo sit p.o suam entitatem ut distinguatur ab oi alia

Dico 5o distinctio formalis a ra qua inter duas entitates realiter identificatas intercedit propter diversas operationes aut perfectiones duplex autem talis agnascih alia rationis ratiocinantis alia rationis ratiocinatae distinctio rationis ratiocinantis invenih in re qualibet cum fine ullo fundamento in re unde vulgo vericih rationis vero ratiocinatae invenih in re qualibet cum aliquo fundamento in re quae scilicet concipih in ordine ad diversa connotata

talis immediate intro aalitatem & racalitatem possit in admitti distinctio racionis racocinantis intro ea quorum unum explicitius concipit quam aliud quatis intercedit intro hoc & illud racalitas pro ordine in ad eadem oppoaones per distinctiones cognitas.

Sectio iia

De

Praecisionibus Obiectiuis

hoc quaestio maxime pertinet ad distinctionem scotum & quaerit vtrum illa distinctio quae scotus nominat sit realis ex parte obti an vtro tantum sit realis ex parte actus eadem autem fere est quaestio vtrum sit virtualis distinctio in eadem re in ordine ad praedicata contradictoria & sicut in diuinis pt communicari sapientia diuina & non communicari potentialitas sic etiam idem subiectum creatum & eadem res possit eodem tempore praedicata contradictoria vocatur haec distinctio virtualis quae aliquid aequivalet duobus intrinsecis etiam quo ad verificationem contradictoriorum.

Solum & quidem casus vtiles & nobiliores possunt aequivalere quamplurimis in ordine ad diuersos effectus, nam Deus v. g. producendo pt solus id quod diuersa alia producunt & quo aliqua alia nobiliore & ad plures effectus pt producere & hoc vltimum & vtilia controuersiam diuidit autem ita quaestio facta in duas partes pt in ea quidem quaerit vtrum eadem res entitativa simpliciter possit pati duo contradictoria realia secundum diuersas potentialitates vta vt illa contradictoria de eadem re simul verificentur alia vero inquirit

ulterius dicit tales distinctiones virtuales in ordine ad predicata contradictoria intentionalia qualia sunt cognosci & non cognosci

Dico 1° in creatis admitti non dt distinctio virtualis in ordine ad predicata contradictoria realia

prob. quia si hoc admittitur ubicq est mysterium Trinitatis qd in eo tantum salvat nostram fidem nostram qd res inter se realiter identificentur sint capaces contradictoriorum predicatorum nam dicit de essentia divina non produci & de filiatione produci licet filiatio & essentia idem sint realiter hoc autem tantum admittimus in deo quia fide docti sumus subiicientes intellectum in obsequium fidei nec in eo multum laboramus quia scimus Deum habere unde quod superat intellectum nostrum id autem ubicq admittitur & fatemur se nihil concipere nam illud mysterium credimus quidem qd non concipimus

prob. 2° quia alioquin tolleretur tota syllogistica saltem non valeret nisi in his quae constat non distingui virtualiter tota enim syllogistica fundatur maxime in illo principio qd de idem res verificari simul non possint duo contradictoria nam si fieret istud argumentum ens reale & ens aale non hoc & reale possem sic negare consequentiam dicendo enim licet hoc & reale sint idem potest tamen verificari de reali qd sit aale & de hoc qd non sit aale quia eadem res est capax contradictoriorum.

prob. 3° sequeretur posse produci gradum realis sine gradu aalis quia id tantum posset imaginari qd produci & non produci sunt duo contradictoria.

Dices ista non sequi in deo quia sit distinctio non virtualem.

Ho sim me n admittere distinctionem virtua-
lem in Deo in ordine ad quaevis praedicata con-
tradictoria Sed tantum ad ea quae fides me
docet & ad quae tenere quia adhuc n sunt con-
tradictoria nisi apparentia propter virtualem dis-
tinctionem in qua positum & mysterium.
2a opinio & n dari distinctionem virtualem in
creatis in ordine ad praedicata contradictoria
realia Sed tantum ad intentionalia admittit
praecise haec opinio praecisionem obtinas qd ut
intelligatur praecisa ea considerationem unius sine
alio haec autem praecisio duplex assignatur alia
quidem quae formalis dicitur Sic se parte actus
& e da ri cuius intellectus attingit totam rem
virtualem in obto respectam secundum ones for-
malitates intentionales quas sit cum ordine tm ad has
operationes se habentes ex parte obti indirecti &
n cum ordine ad alias ut cum quis concipit
racionale totum hoc concipit secundum ones de-
as formalitates intrinsecas Licet illum concipiat
tantum in ordine ad operationes racionales pariter
dum concipit animal, hoc dicendum hoc concipi sed
cum ordine ad operationes sensitivas dicitur autem
praecisiva ex parte actus quia nihil includitur in
obto directo qd correspondeat uni actui &
n correspondeat alteri actui ita ut tota di-
versitas petenda potius sit ab actu quam ab
obto.
Praecisio vero obtinia illa & ri cuius n solum
connotata extrinseca sunt directa Sed ex ipsis
etiam formalitatibus obti directi realiter identifica-
tis intellectus unam ab alia separat v. g.
cognoscit racionalitatem etiam secundum id qd di-
cit in recto n cognita animalitatem etiam secun-
dum id qd dicit in recto.
Dico 2o n dari praecisiones obtinas Sed
tantum formales.

probatr distinctio rationis ex fundamento in intellectu
et non in obto ergo obtum ex fundamento distinctum
et aliquid in obto sed in intellectu ergo
processus sit distinctio non ex distinctio obtiua
prob. ia consequ. ubi non est ratio per quam aliquid
constituitr distinctum ab ea non potest esse distinctum
ergo si distinctio rationis non est in obto
non potest ab obto ad distinguitr fundamentum prob.
ium antec. distinctio rationis est in intellectu et non
in obto quia ex actus intellectus qui necessario
dt esse in intellectu.

Dicit scotus ut distinctio hominatr ad obtum
scilicet constituit cognitum per denominationem
extrinsecam constituere etiam distinctum sed con-
tra, et quia hoc non soluit difficultatem et hoc
ideo nec admitto aliquid scilicet distingui fundamento
esse per denominationem extrinsecam quae potest ab
actu et non ab obto ita ut non sint duae fundamen-
tales ex parte obti quarum una attingatr per
unum actum alia per alium sed tantum fun-
talitates indivisibiles vtrumque actum hominare
et denominari extrinsece distinctam a seipsa nam
alioquin prius esset fundamentalitates istas esse distinc-
tas quam attingi ab illectu ideo enim una
tantum fundamentalitas attingitr et non alia quia dis-
guitr ab illa ergo prius esset distingui quam
attingi ergo illa distinctio non est sola denomina-
extrinseca sed etiam aliquid intrinsecum et
fundamentale ex parte obti quare debet nocari dis-
tinctio realis.

Probatr 2o aal antiquam cognoscatr non est ali-
quid diuisum a reali ergo sit diuisum eo qd
cognoscatr nam si fiat diuisum a cognitione
sequitr cognitionem quae percipit illud et di-
uisum dabit seipsam cognoscit et dt enim cog-
noscit in per qd aal est diuisum a reali
qd si dicatr esse diuisum ante operationem intel-
lectus iam erit distinctio realis ut dixi non

raonis.

Prob. 3o præcipuo argito si cognoscatur aal & n cognoscatur racale cum illo identificatum aal cognoscitur & n cognoscatur racale ibm cognoscitur & n cognoscitur. Sed ista implicant ergo n ſt cognosci aal hois quia cognoscat racale. prob. minor. quidquid affirmat aut negat de aliquo affirmat ibm de oi illo qd ē identificatum cum illo sed de aali affirmat qd cognoscitur ergo ſt ibm affirmari de racali cum illo identificato n cognoscitur ibm aal quia aal n ſt hominare actionem intellectus quia racale rationem hominat sicut implicat ut aal hominat unionem physicam ut actionem quia racale illam ibm hominat prob. cons. ideo implicat aal hominare unionem physicam quam n hominat racale quia hominare & n hominare sunt duo contradictoria quia fidem substati vitali convenire n posset sed pariter hominare cognitionem & n hominare cognitionem sunt duo contradictoria ergo fidem substati convenire n possunt.

Dicit suffici distinctionem raonis ad hoc ut unum præcidicatum sine alio cognoscatur & ut de uno possit dici ex cognitum & de alio cum ipso identificato possit dici n ex cognitum.

Sed contra ē quia distincto raonis n sufficit ad hoc ut unum dicatur unitum & aliud n unitum ergo neq; sufficiet distinctio raonis ad hoc ut unum dicatur cognitum & aliud n cognitum.

Ad 2am disparitatem in quo ē intellectus sit præcisiva quia ſt divisa sed hoc a respondet quæstionem, dicendo fidei n ſt quia præscindit hoc modo q; falsa ut duo contradictoria fidei rei conveniant qd ē absurdum & fidei n ſt. Dicit cognosci sub una formalitate & n cognosci sub alia formalitate n ex duo contradictoria sed pariter dicam unire sub una formalitate & n unire sub alia n ex duo contradictoria.

Dicit alii in qualibet re ex quasi duplici ex

rem̄ reale inhōnale alīd̄ē, ꝛ ē quidē
reale hois ē simple ꝛ inhōnale compositū.
Ꝙ ad cōtra ꝛ cognitio n̄ hōminis ād ē inhōnale
nale sed ad ē reale aalis ꝙ. ꝙ. ergo si sit rem̄
cum tantum ē reale simple hōminabit cognitionem
inde ꝙt formari. argūtum cui difficile ē respon-
dere aal cognoscit̄ socialitē sed aal identificat̄ cum
racali ergo racale cognoscit̄ socialitē qđ dicim dicunt
racale n̄ identificari cum aali socialitē n̄ impedit
quominus argūtum sit in sua primum quidē aal stan-
dum cognosci socialitē cum racale nam qđ dixi aal
ꝛ idem realiter cum racali significat tantum aal ē
racale.
Obii. io hoc nomen hoo n̄ significat petrum aut Joan-
nem ergo significat aliquid aliud ergo dat̄ aliquid aliud
in individuis qđ significet̄ p̄ hanc nomen hoo qđ
repreſentet̄ ab illa aut saltem a concepte pro quo
hoc nomen substituit̄ qđ n̄ recurrat nisi darent̄
praecisiones obiectę
Ꝛp p̄ hanc nomen hoo n̄ repreſentari ista indi-
uidua n̄ in ista distincte ut unum distinguat̄
ab alio. alias adeo nulla ē socialitas in singulis in-
diuiduis quę repreſentat̄ p̄ hanc nomen hoo qđ
diam ipsi dicere debent d̄. socialitatibus hois quę
repreſentant̄ praecise p̄ hanc nomen hoo. nam so-
litas hois quę ē in petro distinguit̄ socialiter
a socialitate hois quę ē in paulo quare iste duę
socialitates quarum una n̄ ē alia repreſentant̄
p̄ eundem conceptum explicatum hac nocte hoo n̄
repreſentant̄ in distincte ergo repreſentant̄ confuse
quare n̄ debent concedi admittendi qđ ponamus pre-
cisiones in racione confusi qđ ipsi diam facere de-
bent respicere istarum socialitatum quarum una n̄
ē alia hoc autem n̄ accidit tantum intellectui sed
pois diam praecisionis est ꝙ. ꝙ. pocas visiones quę
colores a longe positos ita obscure videt ut n̄ posit
discernere inter unum ē alium quare unde tantum
p̄cipere racionem coloris ut sic.

Obii. 2° multa possumus predicare dē aali quae
n possemus predicare dē raoali & viceßim loco dis=
tinguit intra se nam dicit possumus aal n raocinatz
n possemus autem dicere raoale n raocinatz.
Rō me n negasse aal n distinguit raoali sed tantum
aal qđ e in hoc n distinguit a raoali quare dum dico
aal n raocinatz significat n ora aalia raocinari
qđ quidem fatemur neqz ex hoc sequitz dari illam
distinctionem intra aal hois & raoale illius sed tan=
tum intra raoale & ora aalia intra quae intercedit
distinctio realis inadaquata
Obii. 3° cum video hoīm a longe cognosco ee aal &
n cognosco ee raoale loco qđ cognosci raoalis n
cognita raoalitate. prob. antec. possum predicare dē
illo hoīs ee aal & n negare ee raoale loco cogni=
co raoal aalitatem illius n cognita raoalitate qđ ea
dari predicationes obtines
Rō qđo video hoīm a longe una n concipio distinctas
aal qđ identificatz cum hoīs sed me concipere hoc aal
illud aal sic eas raones aaliter distinctas n ex
autem illa repugnantia quaerimus aliquid affirmatz dis=
tinctae & negatz absolutae vel potius dicendum ex mea
concipere identificari cum illo qđ video etsi aliam
raonem aalis praeter hoīm in quo decipior instan cla=
ra & de visu qui percipit raonem coloris licet n
percipiat raonem albedinis quam suppono videri a longe
Instabis qđo dico petrus & aal n ex proposito dis=
tinctae ergo neqz qđo dico hoc qđ video ex aal
erit propositio distincta.
Rō neg. paritatem quia petrus mihi cognitus ex pri=
facta & serio illud aal qđ de illo predico n identi=
ficari cum irraaali quare ut connotationis dicere
possim concipere aal petri quam irraaalis.
Instabis 2° propositio foret identica si dicere cor=
cipiatz sub hac voce hoc qđ concipitz sub hac voce
aal.
Rō ad hoc ut propositio n sit identica sufficit ut

idem concipiatz diuersis conceptibus quorum nemo sit explicitior alio multo magis sufficiat si p.d unum actum attingatz aliqd obtum indirectum qd n attingitz p.d alium actum dum dum dico hoc e aal explicitius sub hac uoce aal concipio sensationes quam sub hac uoce hoc.

Instabis 3o qdo dico aal cognosco eandem aalitatis distincte a diffidentias sic eadem tantum confuse sed n minus implicat concipere aliquid distincte a idem n concipere distincte quam concipere a n concipere sic n minus implicat cognoscere aalitatem distincte a diffidentias confuse quam absolute concipere aalitatem a n concipere diffidentias quia fieret eadem quare n admittendz proxitiones obtinent.

Ad 2a maximam aequiuocationem ex communi modo loquendi ortam qdo dico aal concipio aalitatem distincte dis. concipio aalitatem distincte a n aalibus Conc. aalitates distincte inter se nego pariter concipio diffidentias confuse inter se n autem confuse cum rebus n animatis Tota igitz difficultas oritur ex modo loquendi quia scilicet dicitz concipi aalitates distincte qdo sic aalia distinguo a n aalibus licet hinc eodem modo distinguantz diffidentias a n aalibz quare n dicitz concipi distincte nisi distinguantz inter se rem concipi aal distincte et n concipi diffidentias distincte n sunt propria contradictoria quia propria haec uox distincte sonabat pro respectum ad n aalia et in alio sonabat pro respectum ad aalia.

Potest et alia solutio adhiberi qdo concipitz aal distincte haec uox importat concipi aal tam secundum id qd dicit in recto quam secundum id qd dicit in obliquo pariter ad hoc ut diffidentias concipiantz distincte debent eam concipi secundum id

q̄ dicunt in obliquo q̄ cum idem n̄ sit cum ho q̄ dicitur de aali mirum n̄ & si n̄ sit contradictio nam nulla & repugnantia quomodo hoc .n. concipiatur cum sensibus & idem hoc .n. conspiratur cum ratiocinationibus.

Obii. 2° nisi dicat precisiones obtinere inexplicabile aut quid significent quid significent propositiones reduplicativae quae n̄ sunt ita usitatae in scholis et quibus tam multa explicant ut .v. g. ista hoc quatenus aal producit sensationem & n̄ quatenus rationalis. Ad id facilius est rarum sensum in physicis quotidies scilicet focus de quibus ē quaestio sunt distinctae inter se ut q̄do dico paries quatenus albus designat visum & n̄ quatenus quantus sensus enim q̄ albedinem & n̄ quantitatem ac rationem cur paries dispergat visum in metaphysicis sic fois n̄ distinctis maior & difficultas dum ergo dicit sensatio & ab aali & n̄ a rationali n̄ ē sensus huius propositionis q̄ haec sensatio quae producit ab hoc n̄ procedat etiam a rationali sed tantum q̄ eius sensatio n̄ procedat a rationali licet eius procedat ab aali nulla enim sensatio dari pt quae cum aliquo aali connexa & sit unde ceteris intellectui fundamentum concipiendi aal tanquam foam distinctum a qua producatur sensatio & rationale item tanquam aliam foam a qua sensatio n̄ producatur unde sensus huius propositionis hoc quatenus aal & sensitivus designat isti hoc & sensitivus q̄ convenit ei aali ut sensitivum & connotativum in ordine ad q̄ hoc dicit aal

Obii. 3° nisi darentur precisiones obtinere tollitur eis compositio & genera & differentia nam eis compositio distinctionem dicit.

Ad tollitur eis compositio obtinua Conc. facile nego adhoc enim ut aliquid componatur metaphysice sufficit ut unum conceptum per unam cognitionem intelligatur sibi ipsi coniungi & cognitio per aliam cognitionem + q̄ nihil dicit aliud nisi

nisi qd diuersas cognitiones hominemus ad idem obiectum comparentur ad diuersa connotata ita ut idem sit processus indiuisibilitus ex parte obti.

Obii. vltimo nisi darentur precisiones obiectiue nulla daretur distinctio rationis sed omnis distinctio esset realis hoc est absurdum ergo darentur precisiones obiectiue prob. seq. mai. si nulla alia intus rationale esset qd detur distinctio ex parte obti sed tantum ex eo qd idem concipiatur mine per unum conceptum et mod. per alium conceptum haec distinctio realis sit nam complexum et hoc et ista cognitione distinguitur realiter a complexo et hoc et cognitione alterius.

Ad quaestionem dicendum dico dari[um] nullam ex distinctionem intellectam in hoc intus aut et rationale posse dari distinctionem extrinsecam et denominari distingui ex eo qd concipiatur distinctis conceptibus dum ergo dicitur distinctio realis communiter intelligitur distinctio intrinseca dum vero dicitur distinctio rationis intelligitur distinctio per denominationem extrinsecam quae vbiam vera et realis sit cum petatur a foris realibus et realiter distinctis.

Sectio 12a

De Entitate Transcendentali

Dico in rebus transcendentalis consistit in eo qd ens sit et apparens tantum.

probatur vnum transcendentaliter est et idem ac et apparens et idem ac cognoscibile sed et et idem ac cognoscibile ergo idem et ac et apparens maior prob. quia nihil aliud excogitari potest prob. vnum et ex idem ac cognoscibile id est vnum et constituit talem per cognitionem nam ens dicit in eo consistit aut aliquam ro. sit ex ipsa et et fictae

aurum & principium effectivum & proprietatum
quas ab auro produci possunt, sed cognitio n̄ sit
ut aurum sit ra ipsa aurum cum sublata oi cog=
nitione ipso & sua possibilitate adhuc aurum
intelligat̄ ee nudum aurum ergo aurum in
ratione rei n̄ constituit p̄ cognitionem prob.
ultima minore ille sublato aurum n̄ desinit ee nuda
aurum sic principium proprietatum suarum q̄
negat illi constat negat illi adimit non actuam
productivam suarum proprietatum sed cognitio
negat illi constat negat adimit hanc nuditatem
ergo sublata cognitione aurum remanet nudum
aurum

prob. 2º si ens constituitur formaliter nudum p̄
ordinem ad intellectum daret̄ nitidus circulus
nam nuditatem intellectionis iam intelligimus p̄
ordinem ad oculum & intelligimus nuditatem oculi
p̄ ordinem ad intellectum in quo fingit nitidus
circulus.

Obii. 1º nudum transcendentale q̄ addit aliquid he=
ri ens sed si consistit in eo ut sit n̄ appa=
rens nihil addit supra ens ergo nudum n̄ con=
sistit in eo ut sit n̄ apparens prob. min. ens
& idem ac n̄ apparens ergo nudum nihil addit
supra ens prob. antec. ens realis in se includit
negationem chimerae sed n̄ apparens & negatio
chimerae ergo ens includit n̄ apparens.

Ad n̄ apparens n̄ dicit tantum negationem chime=
rae sed negationem alicuius alterius entis habentis
aliquam affinitatem in aliquibus accidentibus &
proprietatibus ut v. g. aurum & nudum aurum
& n̄ apparens tantum quia n̄ & idem cum
aurealeo q̄ & est aurum apparens.

Dico 2º nulla data in ente transcendentali sal=
situs.

prob. si in ente daret̄ saltitas transcendentalis ille
esset oppositus nuditati transcendentali sed nihil p̄

dari in ente q̄ sit oppositum nobilitati transcendentali sequitur in ente dari ens q̄ pt nobilitas transcendentalis vel prob. min. nobilitas transcendentalis in eo consistit ut ens sit apparens tantum, sed nihil pt dari in ente, q̄ illi rationi sit oppositum sequitur ens pt dari in ente aliquid q̄ sit oppositum nobilitati transcendentali prob. min. oppositum ens apparentis tantum ⁊ ea tantum apparens sed nullum dat ens q̄ sit apparens tantum ⁊ ens nobile in aliqua ratione sequitur nullum ens erit oppositum ens apparentis tantum ut g. auricalcum ens ⁊ tantum aurum apparens q̄ requireretur ad hoc ut esset falsum transcendentali quia licet sit aurum apparens ⁊ ens nobile auricalcum ⁊ ita in quolibet ente invenitur nobilitas transcendentalis ita ut nulla falsitas inveniri potit.

Tractatio 13ª

De Bonitate Entis

§.

Dico 1º bonitas transcendentalis in eo consistit ut ens sit perfectum in suo genere.

prob. bonitas transcendentalis in eo consistit quo posito sublatis aliis quibuscumq̄ ens intelligit bonum sed in eo q̄ ens sit perfectum ⁊ nihil ⁊ dicit ad istam rationem quam sit sublatis aliis quibuscumq̄ ens intelligit ea bonum ergo in eo consistit bonitas transcendentalis prob. min. vel ens intelligit ea bonum ex eo q̄ sit perfectum in suo genere, vel ex eo q̄ sit amabile ⁊ convenientia ex eo q̄ sit amabile ⁊ convenientia ergo dicit bonum ex eo q̄ sit perfectum in suo genere. prob. min. pro illud ens constituit ens bonum q̄ supponit aliud prius pro q̄ constituat bonum, sed ratio convenientiae ⁊ amabilitatis supponit aliquid prius

ergo ens n constituit bonum per rationem convenientiae.
prob. min. ideo res sunt amabiles et convenientes quia
perfectae sunt et bonae ergo amabilitas entis supponit
bonitatem et perfectionem eius.

Obii. in bonitas dt aliquid addere supra ens sed si
bonitas consisteret in perfectione entis in suo genere
bonitas nihil addit supra ens ergo bonitas n con=
sistit in perfectione in suo genere.

Rs sufficit ut bonitas addat aliquid supra ens quod
absit tantum distinguatur formaliter explicite n vero
necesse est ut distinguatur realiter.

Obii. 2° bonitas e attributum entis sed n sufficit ut
distinguatur tantum formaliter secundum conceptum ex=
plicitum ad hoc ut sit eius attributum ergo dt dis=
tinguit plus quam formaliter explicite, prob. min. ideo
definitio fortis n dicit attributum illius quia dis=
tinguit ab eo formaliter tantum explicite ergo quid=
quid distinguatur formaliter explicite ab alio n erit
eius attributum

Rs ad hoc ut aliquid sit attributum, n sufficit ut
distinguatur formaliter explicite sed adhuc necessarium
est ut concipiatur per modum fluxus ab essentia, quod n
accidit in definitione fortis respectu eius essentiae licet
accidat in bonitate respectu entis.

Obii. 3° quod n intelligitur consequi ad essentiam entis
n e attributum entis sed perfectio in suo genere n
consequitur essentiam entis ergo n e attributum entis
prob. min. quod e ens n consequitur essentiam entis
sed est perfectum in suo genere e ens ergo n con
sequitur essentiam entis.

Rs sufficit ad hoc ut aliquid dicatur verum attribu=
tum entis ut n sit aliquid ita explicitum ac
ens habitatus aliam definitionem ab entitate aliud autem
significamus quod dicimus ens id e illud quod n est
repugnat existere ut quod dicimus quod est ordinem
perfectionem.

obii. 4° illud n ē bonitas transcendentalis qđ oī
ēti n conuenit sed ēē pfectum in suo genere
Sed ēē pfectum in suo genere n oī ēti conuenit
Ergo n ē bonitas transcendentalis prob. min.
hoo cui deesset predicatum esse verum ens. Sed illo
hoo n esset pfectus in suo genere Arg. n con-
uenit oī ēti ut sit pfectum in suo genere, pari-
ter si aqua ēsset frigus tunc aqua pfecta n
esset in suo genere
Ad n simpr intelligi pfectionem essentialem
sed tantum integralem aut potius hoi integrali-
ter Sumpto conuenit pfectio integralis hoi ribo
essentialibo Sumpto pfectio essentialis hoi Sumpto
Secundum sua accidentia conuenit pfectio acciden-
lis nam ea oia sunt entia quae dicunt habere
suam pfectionem transcendentalem nam pfectio
transcendentalis ē absoluta n tantum respicibilis
unde aqua fiecat calida ht suam pfectionem
transcendentalem.

Disputatio 3ª

De Substantia

Tractatio 1ª

Differentia Substantiæ

Substaā dicit a subsistendo pro se, substaā enim
ē ens pro se subsistens, a pōlitas qua ē differ-
entia entis diuisiua constituit substaam ē opponit
accidenti qđ dicit entis ens alio in hīs uocibus oēs philosophi conueniunt, n
tn oēs in diffinitione uocum quae nisi optime ex-
plicentur confusionem potius pariunt quam maam

substaee aut accidentib patefaciant.
Dico io existere pō se n̄ ē existere indep.n=
dentib a subto nec substare accidentibus
preob. in ao posita n̄ ē Sapientie substaee qd
oī substaee n̄ conuenit sed existere indep.nd entib
ab oī subto oī substaee n̄ conuenit ergo in
ao posita n̄ ē Sapientia substaee preob. min=
ore substantiales maales sunt vnius substaee sed illa
n̄ sunt indep.ndentes a subto ergo n̄ oī substaee
conuenit existere indep.ndenter a subto minorem
alias probauimus.

2a pars probat. Deus ē aliqua substaa sed ado
n̄ conuenit substaee accidentibus n̄ dico actua=
libus sed nec aptitudinalibus quidem ergo alicui
substaee conuenit substaee accidentibus ergo in ao
posita n̄ ē eao scalis substaa dm dictum ē
dr fois substantialibus quae n̄ sunt subtum acci=
dentium idoneae illis n̄ substant
Dico 2o conceptus quidditatiuus substaee ē ee dis
qd sit ia radix actiua oium actionum ē intrin=
secum pō se n̄ ē preciso aliud a se adequate
distinctum.
Dixi io substaam ee dis qd ē genus proprie
dictum respectu substaee ē accidentis qd sit ra
dix nam accidentia quia sunt entis dis nec pos=
sunt naaliter existere sine substaa nullum habent
ee actuale absolutum sed tantum ees posticium rel=
lasse habent oppositiones aut proprietates quae n̄
sunt relatiue ad aliud, substaa autem dr habere
aliquem statum absolutum in quo oppositi sine
ulla relatione ad aliud qd autem sit radix actiua
proprietatum intelligendum ē realiter vel aqui=
realiter nam sapientia diuina n̄ ē radix actiua
formaliter sciarum progeritatum quia n̄ distinguit

a proprietatibus suis, sufficit igitur ut sit ratio
dicendi negativa id est non habeat aliam priorem.
Dicitur aliam per se inhaerentia a non ens, non
inhaerit primario ordine inhaerentiae esse, in se ultimo
perfectam et subsistentiam secundario respectu
dispositionis et accidentia quasi media ad consequendum
finem.
Dicitur 3o non propter aliud adaequate a se distinctam
quia licet non per se inhaerat debitum
substantiae non tamen sua ratio et subsistentia, non
distinguunt se substantiae quia non distinguntur adaequate
ab illo toto aliquin omnes modi substantiales non
essent substantiae.
probatur assumptio in eo consistit ratio formalis substantiae
in quo omnes substantiae conveniunt et per quod differunt
ad accidentia, sed in eo quod caeteri singulares scilicet
ea primam radicem per se inhaerendi a non ens
substantiae convenit et nulli accidenti ergo in eo po-
situs et conceptus quidditativus substantiae et in qui-
dem non et radix subjectiva operationum competit
sua et radix activa et in eo genera ratione com-
positum et radix denominandi et ut ad inhaerendi
primario atque adeo omnes istas partes pertinent ad
substantiam idem dicendum et de caeteris modis
substantialibus ut de unione quae pertinent ad
rationem constitutivam illius ut in inhaerendi a
non.
probatur 2a pars de accidentibus nam in qua-
litatibus ita cum sint accidentalibus dispositionibus respectum
ad id ad quod disponunt qualitates vero 2ae
non debent esse in radix cum ordinem ad primum
caeteros vero quae sunt proprietates licet non
referantur ad aliud tanquam medium ad finem
referuntur non ad aliud tanquam perfectionem ad
id quod perficitur.

obii. iº maa ꝛ ia radix foꝝ dogc n ẽs
substãa ꝛ ra radix prob. antec. qd ꝛ caa
foꝝ substãalis ꝛ radix foꝝ substãalis sed
mãa ꝛ caa foꝝ substãalis ergo ꝛ sius radix
Rº ad hoc ut aliquid sit radix alterius n suffi-
cꝛs ut sit sius caa proxiõ ĩm mãalis sed n=
sequs debꝛ ẽe nobilius iº cuius ꝛ radix qd
n constituit mares caspicꝛ foꝝ nam mãa ꝛ
imprõ factiõe ꝛpoꝝ
Instabis ergo nulla dabit substãa creata quia oꝝ
ns creatrum sit aliquam caam se nobiliorem
nrmpo dum.
Rº ad hoc ut aliquid sit radix alterius dt illi ca
intrinsecum ꝛ n tantum radicinsecum dns autẽ licet
sit primum agens ꝛ tantum agens extrinsecum.
obii. 2º dispoas oꝝ substãalas erunt si ista con=
cessa: quidditatiuus potit realr ꝛ sed hoc dici n
pt ergo negs illud prob. seq. maio. quia dispoas
sunt radices foarum ad quas disponunt
Rº iº dispoas n ẽe ea radices propõ foarum
ignobilitatem producunt dum aliquid se ignobilius
unde refertur ad aliquid a se distinctum ado=
quate quod duo sufficienter impedirunt ne possint
ea radicas compositorum aut foarum ad quas
disponunt.
obii. 3º propietates possint dici substãalas si hoc
definitio valeat hoc admitti n pt ergo n valet
hoc definitio prob. seq. quia ad propietates re=
feruntur foꝝ substãalas g. ꝛ. ideo aqua existit
ut sit frigida ignis ut sit calidus.
Rº propietates a pfactiones ea potius propõ
stitutiam quam entitia sit propter propietates
negs dum aqua existit ut sit frigida sed po=
tius frigus ponit ut maneat humilius con=
sequtꝝ aqua idemqꝝ dicendum ꝛ de oĩbus aliis
propietatibus quod sunt propter conservationem
mundi a qua producuntꝝ.

Obii. 4° si haec definitio valeret foca partiales substaales n erunt, sed hoc n admittimus ergo nec admittenda dicimus hanc definitionem prob. sequ. foca partiales cattorienty ad aliud ad qd sunt dis= foca ergo substaales n sunt

Q foas partiales habere aliqd ea absolutum q foe ea in aliquo statu primas radicas aliquarū propriatum q aliquorum accidentium ita ut sine n haberent alium priorem qd n convenit dis= ponibus accidentalibus quae cum substialitate ista ca= pacitant ad alium sit existere n possint sine aliqua foa substaali absoluta dici n possint substaales, foca vero partiales sola in nra existera possunt realitate idcoq bene concludimus illas habere ali= qd ea absolutum

Sectio 2a

Quid sit Subsistentia

Notandum io hanc nostram subsistentia suppositi a philosophis nrae sumi a sanctis patribus q theolo= gis q enim quae hic dicturi sumus n subsis= tentia ab illis mutuamur n autem a doctoribus philosophis quibus haec propria incognita fuerunt sumit q aliqdo haec vox hypostasis latissime pro substaa nali aut essentia aliqdo vero stricte pro ipsa foali subsistentia

Subsistentia autem a ultimum complementum et hominis substaae sit substaa individua a q singularis n tantum singularitate logica exclu= dens univocalitatem sed etiam physica quae negat actualem cum alia communicationem aut subjectionem suppositum autem idem q ac hypostasis n a sub aliis positum ita sit nihil ipsi supponat nec phi=

sicꝫ ut subtum negꝫ logicꝫ ut conexum abstrac-
to ut boo supponit humanitati vꝫ naꝝ quidm
ẽ ac suppositum, quꝫ nox ẽ Sancti hylarii
psona autem ẽ hypostasis vꝫ aliꝫ nam hypos-
thasis sabius patet ita ut naꝝ psona sit tantum
species hypostatos.

hypostasis psona substantia suppositum vꝫ
naꝝ hoc aliquid facit Simpꝫ a pteribus con-
creatꝫ simebanꝫ vꝫ abstractꝫ ut modo fit ꝛ
multis loquebanꝫ nam sabius ẽ dicere hypos-
tatis boo quam bois nam hypostasis nullius
ẽ nec in aliquo nec habatꝫ ab illo bo ut
quidquid ẽ in quolibꝫ.

Dico 1o hypostasis ẽ substa singularis indiui-
sa ꝛ p.o facta id ẽ p se subsistens aqua n
sit pars alterius ꝛ 1o quidm hypostasis n ẽ
accidens qꝫ cum imp.o factum sit indigꝫ subsis-
tante ꝛ ea in alio dicitꝫ substa singularis id
ẽ n uelis qua secundꝫ substaꝝ sic uelas sunt
in primis ꝛ singularibꝫ uelas autem sunt com-
municabiles omnibus, subsistentia autem ẽ incom-
municabilis.

prob. definitio illa ẽ bona quꝫ naam vꝫ ex-
plicat p.o ea quꝫ primo illi inuent ac ea
substaam p.fectam 1o modo sc ut respectu hy-
postasis ergo bna p.o illud explicatꝫ vꝫ subsis-
tentiꝫ prob. min. ea quꝫ hypostasi tribu-
untꝫ qualia sunt agere habere ea incommuni
cabilem n ea partem n ea in alio n p.o fic
supponant substaam totam ꝛ p.fectam 2. min.
posita vel sublata totalitate ponitꝫ vel tollitꝫ
hypostasis ergo hypostasis in totalitate consistit.
ergo totum ẽ ea pars ẽ aliquid supra eas
aliud min ẽ dicere aqua aliud aqua to-
totum definitꝫ a philosophis illud a quo nulla

pars abstractum quia habet de perfectione
tum vero cui nihil horum quae de ha
bet ita ut nulla sit differentia nisi solum in
perfectum nisi quia solum n dicat praeter quam
de rebus compositis perfectum vero stant de rebus
simplicibus.
Alias definitiones hypostasis ad hanc reducere pos=
sunt ia. a quae hypostasis sit ultimus terminus
id a substantiae totalitas seu quae substantia sit tota
a perfecta dicit stant hypostasis ea ens per se
existens per hanc vocem per se opponit, inti per
accidens definit stant a boetio persona rationa=
lis naturae individua substantia autem a ge=
nus cuius sunt differentiae per individuam
autem intelligit quae n communicat cum alio
sicut alibi incommunicabilis videtur naturae divinae
praecisa a personalitatibus n a individua in hoc
sensu quia adhuc manet n communicabilis
Ex his dictis videtur effectum formalem subsis=
tiae quem adhuc natura n ea illam reddit in=
dependentem a subto quia ea rationalis stant pra=
cisa a sua subsistentia recipit independentiam a
subto quae sit per creationem unde forma substantialis
naturalis vere subsistit per se n a to indepen=
dens a subto ergo effectus formalis subsistentiae n
est reddere independens a subto effectus igitur
formalis subsistentiae a ea ultimum subiectum
complementum quo natura redditur Christi
a n alterius ita ut bene intelligatur reddi=
tur subtum unum denominationum quae de
illa fiunt in concreto a illi operationes rei
tribuuntur.
Dico 2o subsistentiam ea modum positivum
ultimo constitutivum a determinativum naturae

prob ab subsistentia et aa adit aliquid positivum sup. additum naae creatae aut aliquid negativum sed n q aliquid negativum ergo subsistentia et aliquid positivum sup. additum naae creatae prob. min. subsistentia aliarum creaturarum n e magis aliquid negativum quam subsistentia humana sed subsistentia humana n e aliquid negativum ergo nec subsistentia aliarum creaturarum. prob. min subsistentia humana et id qd s. th. patres dicabant n aa relictum in naa humana assumpta. Nestorius autem asserebat aa relictum sed nestorius n asserebat aa relictam negandum ergo subsistentia humana ergo subsistentia n e aliquid negativum prob. min. Nestorius n asserebat id cuius contrarium dubitantissime constat sed dubitantissime constat illam cuilibet ignaro n aa relictam negandum unionis per incarnationem ergo Nestorius n asserebat subsistentiam aa aliquid negativum.

prob. 2o illud distinguit a naa humana qd realitas et adaequate assumpta naa humana n fuit assumptum sed subsistentia stat ergo n distinguit a naa maxime cum scitum sit ut constat ex mysterio incarnationis si enim subsistentia humana realitas tantum distinguetur a naa humana ubicumque est naa humana est illam subsistentia humana ergo qd a falsum in christo Deo qui licet naam divinam habeat humanam tamen nullam habet subsistentiam humanam Confirmatur quia naa humana alteri intrinseca completur per christum sed intrinsece n potest completi per nobis quin nobis supponat aliquem defectum positivum quo intrinseca compleberetur illud ergo complementum positivum et distinctum cum a

possit.

Obii. io verbum divinum assumpsit naam humanam cum orbus suis pfectionibus politivis & inherentis sed subsistentia & una ex eius pfectionibus inherentis ergo verbum assumpsit subsistentiam humanam

Rp dis. mai. verbum assumpsit naam humanam cum orbus pfectionibus inherentis naa quatenus & naa Conc. quatenus & hippostatum Nego subsistentia autem & inherentia naa nisi quatenus & pfona quia illius effectus foalis & constitutiva inherentia naam suppositum naa humana Christi & in statu violento licet illi desit aliqua pfectio naalis supplet tamen defectus a subsistentia verbi

Obii. 2o quantitas pt obidentialiter & in subsistente esse sibi subsistens esse & sine ulla entitate inherentia de novo addita hic autem sumo subsistentiam pro & in ut in priori stat id & in ordine ad suppositum sed in ordine ad subsistentiam ergo potuit esse naa humana ex in subsistentia pro & sine ulla nova entitate modali sibi addita subsistentia pro &.

Rp quantitatem in existere independenter a subto sine ullo modo superaddito nam dt mutari actio quae stat circa in actionem creativam, in creatis vero casu in pt & in tuitiva quia effectus foalis subsistentiae in communicatu per actionem productivam quandoquidem ad eam semper pona-tur actio creativa humana subsistentia propria, quae prius subsistebat sine.

Obii. 3o in pt subsistentia naa humana divina ad productionem subsistentiae divinae cum qua est incompossibilis quin subsistentia creata in divinam

conuertatz sed hoc dici ꝙ pt ergo subsistentia humana non dfinit ad praedicationem diuinam, idꝫ substãa panis dicitz conuerti in substãam corporis christi quia substãa panis dfinit ut praedicatum corporis christi ergo si subsistentia naãe humanae dfinit ut praedicatum subsistentiae diuinae, subsistentia humana in diuinam conuertitz

Rõ subsistentiam humanam conuerti in diuinam quia terminus conuersionis dt saltem uti fieri uel saltem immutari ut corpus christi resurrexitz sed nõ dum diuinitati nihil de nouo recipit ergo subsistentia creata in diuinam ꝛ conuertitz uel dat quaestio de nomine

Dicat subsistentia sit modus supplor in pt a deo in quo nulla iniquitz ꝛ repugnantia, subsistentia dicam ꝛ habitz a nãa humana quam habet naam humanam ꝛ sic recte dicim denominationum in concreto factarum quare hoc significat suppositum habens humanitatem quia propriũm ꝛ suppositi agere ꝛ habere, iuxta illud actiones sunt suppositorum.

Notandum etiam ꝙ naam quamlibet praecisam a subsistentia ꝛ totum perfectum ꝛ completum in ratione naãe existentis ꝛ tm in ratione naãe subsistentis.

Sectio 3ª

Quotuplex sit subsistentia in composito

Potest ꝛ quaestio uel de composito naali uel de composito partim naali, uel partim innaali ut in hoc quaerimus igitz utrum in utroqꝫ composito duplex dfitz subsistentia partialis unam totalem ꝛ adequatam constituens an uero unica tantum dfitz quã.

ꝛ maa ꝛ foa subsistat.

Dico io in composito quæ maali sunt duæ partiales subsistentiæ unam totalem constituentes.

Probatr id qd ē immediatē assumptum a uerbo vat aptum subsistere subsistentia distincta a subsistentia aliarum partium sed aa vasalis non fuit assumpta a uerbo ꝛ maalis qualibet potuit assumi immediatē ergo in qualibet composita ē duplex subsistentia.

Probatr 2º maa. ꝛ foa maalis aequalibus subsistunt inseinsecē ergo qualibet pars suam sit subsistentiam distinctam prob. antec. utraq; pars alterius aequalibus incommunicabilis ē et suppositice ergo utraq; aequalis per se subsistit, ꝛ dnm potest eas esse unam propriam habeat subsistentiam quam alia maxime cum utraq; separata subsistat subsistentia divina.

Dicas subsistentiæ partiales in composito maali admittendæ non sunt quia unianr sed ꝛ possunt uniri neq; per se quia ꝛ sunt qualibus unionas neq; per unionem distinctam quia intrinsecabilis aut habitatum multiplicē ergo ꝛ debent dari subsistentiæ partiales

Rp subsistentias partiales uniri unione compositi impossibile ē dum sit uniatr maa cum foa quia etiam uniantr earum subsistentiæ.

Dico 2º duæ sunt subsistentiæ partiales in composito humano.

Probatr illa foa uere subsistit quæ separata a maa manet unita uerbo sed aa christi separata manet unita uerbo ergo aa uere subsistit id. dicendum ē de maa quia partes essentiales quas simul assumpsit uerbum nunquam dimisit Prob. 2º id qd ē hominis creaturis connaalis subsistit per se, sed aa separata ē hominis con-

naalis creationis ergo subsistit p.d.s.

Dices 1o n possunt ee in hoc plures subsistentiae quin idem hoc possit denominari plures personae sed hoc e absurdum.

Rp n ee plures personas in eodem hoc quia illae subsistentiae sunt tantum inadequate nam persona dicit subsistentiam adequatam

Dices 2o n debere multiplicari tot entitates e sufficere unam totalem subsistentiam pro duabus partibus.

Rp adusarios potius multiplicare entitates ponunt enim tres subsistentias unam quidem totalem cum partes coniunctae sunt e duas partiales ubi sunt separatae, nos vero duas tantum partiales admittimus quae sunt eadem in partibus separatis coniunctis

Sectio 4a

Causa - subsistentiae

Dico 1o naa subsistentia immediata e naa existens a qua subsistentia tanquam proprietas necessario profluit.

probatur propriietates physicae producuntur ab entitate cuius sunt proprietates, sed subsistentia e hominis naae e eius proprietas ergo subsistentia producit a naa

prob. 2o si produceretur ab aliquo alio quam a naa eius e proprietas maxime produceretur ab agente illo a quo naa produceretur sed hoc e falsum nam eadem actione qua producta fuisset naa humana christi si assumpta n fuisset eadem produceretur una e unita ergo per eam actionem n produceretur subsistentia creata.

prob. 3o de e possibilis alio n pt eadem actione produci cum illo sed subsistentia e possibilis naa ipsa naa ergo produci e pt eadem actione inducitur

Gili qua producta ē.

Dices modus ñ pt hominare actionem distinctam a suo modificato quandoquidē ab illo separabilem existit ñ pt.

Ad ea acquiescaonem, modus igit ñ pt hominare actionem qua separatus existat a suo modificato pt ñ hominare actionem distinctam ad ea qua producit naa id ē actio productiua modi ñ pt produci nisi in substaa.

Dico 2o proprietates subsistentiq sunt ita naam ita hominare ē ita complexa ut sit alteri supposito incommunicabilis 2o ē constitutiua cōsequentium connaalium principium denominaonis ortum operaonum qua naa agitur ñ pt quin sit prius ultimo completa ē hominata pro subsistentiam ita ut sit absolute necessaria ut naa connaalis operach prius tñm ē agens ea substaalis ultimo completum quam aliquid producat maxime debea sed 3a ē ut subsistentia sit actus ē perfectio naa intrinseca adeq debita ñ ēt essentialis ut constat quia separabilis ē 4a ē ut subsistentia secatq conditionem ei cui ens ē modus id ē sit diuisibilis ual indiuisibilis, naalis aut spiritualis pro ut subtum naale aut spirituale 5a ē ut subsistentia constituat cum naa compositum phicum ad modū supposita ultima tandem ē ut subsistentia subsistat pro pt ut quo, naa autem ipsa ut qd sicut albedo ē alba pt ut quo caltuaqs ocs sunt sibi inuicem necessarij

Dicas ñ possunt tribui actiones suppositis quin proficiscant a suppositis effectiue sed ñ possunt ea a suppositis effectiue quin subsistentia sit principium effectiuum ergo subsistentia ē principium effectiuum ē ñ tantum conditio sine qua connaalis ñ operach naa.

ꝑt ad hoc ut actiones tribuant, supposito sufficiat ut eas ꝓdat, ꝓ quam sit cōpositum sit talem conditio connaturalitas requisita ad hoc ut nata operari in vno requiriꝫ ut sit principium actionum.

Sectio 5a

Quomodo Substantia Abesse possit A Natura.

Dico 1o Substa creata careret ꝑt diuinitus ōi Subsistentia.

Probatꝫ nihil requiriꝫ aliud ut Substa creata careat ōi Subsistentia nisi ut deus qui substaam produceret n̄ concurreret ad productionem sius Subsistentiaꝫ sed deus ꝑt n̄ concurrendo ad productionem Subsistentiaꝫ licet produceat Substaam ergo n̄ implicat ut Substa creata careat ōi Subsistentia. Prob. minor deus n̄ indiget ad productionem unius entis de productione alterius nisi de n̄ productione 2i sequatꝫ destructio primi sed de n̄ productione Substiae n̄ sequitꝫ destructio Substaꝫ sed tantum illam carere ultimo sua complemento ergo producta Substa deus n̄ tenetꝫ producere Subsistentiam.

Obiꝭ 1o Substa caret ōi Subsistentia Subsistit de n̄ subsistit hoc implicat ergo de illud subsistit quidem quia ois Substa subsistit ꝓ se n̄ subsistit autem quia caret ratione ꝓpria qua subsistere dicitur ergo autem ꝛ ad n ꝑt ꝓ scitatem sua Subsistentiam fit n̄ corollario maliaritatem enim deus ut sic dividatꝫ adequata in ens ꝓ se subsistens n̄ deus in alios subsistens.

Rō 1o Dico distingui Subsistentiam aptitudinalem scilicet a actualem ita ꝛ vna distincta Substaꝫ a ab illa inseparabilis alia vero sit tantum ꝓ modum proprietatis physicae idemꝫ separabilis a suo subto.

Obii 2° nullum ens pt ee sine oi ado aut sine oi ubicatoe ergo nec substa ergo sine oi subsistentia.

Rp disparitatem ee saltem in nra opinione in eo q̃ n ubi a ado. distinctitz cum actione productiua at nouo subsistentia cum illa tadem actioñ n distinctitz vndt quia nulla res creata existens pt sine actiona productiua deo n pt ee sine ubi a ado.

Dico 2° substa creata pt habere duplicem subsistentiam propriam

probatz quia ad hoc requiritz tantum ut duo modi subsistentie simul producantz in eadem substa sed hoc n magis implicet quam duo accidentia contraria poni in eodem subto ergo substa creata duplicem habere pt duplicem subsistentiam propriam.

Dico 3° substa creata duplicem pt subsistentiam habere propriam scilicet a alienam.

prob. quia ad id requiritz tantum ut dum substa creata in se producit propriam subsistentiam hinc a deo producah alienam sed id libi n repugnat ergo simul habere pt a propriam a alienam. licet vidratz ea aliena superfluitas cum substa creata sufficienter compleatz sibi propriam deus tn propter multas causas n minus id facit post quam eandem efficacem duplici causa totali producit.

Dicas, si substa creata duplicem pt habere subsistentiam in christo debuisset ee duplex sed n ee in christo duplex subsistentia una propria a alina ergo n pt ee duplex in eadem substa.

Rp in christo n debuisse ee propriam quia n sequitur ab eius substa ab ee suppositionem qr per diuinam sufficienter compleatz hanc eius scilicet entitatem tantum a notandum tn ee subsistentiam alienam n posse poni in aliena substa nisi simul illi aliena eiusdem substa propria illius subsistentia ac alienaq̃ ea a quia cum subsistentia illa alina sit modus existendi n pt sine suo modificato.

q̄ uarijs vterum sint duae psonae si sint alia
subtia existat a propria et alijna subtis hntia.
Ro fore duplicem psonam imo et duplicem naam
et una de his psonis dictis habeq duplicem naam
da ndmpe subtis hntia qua q̄ propriam subtiam
hominat et alienam si vero alijna subtia nullam
propriam habet subtiahntiam sed sola alijna do-
minatur hinc est unica tantum psona duplici
habens naam eo modo quo diximus Jn
christo unicam ea tantum naam in duplici naa

Disputatio 4a

De Ente Rationis

Sectio 1a

Quid sit Et An sit Ens Rationis

Ex uaria entis rationis diffinitione multa possunt
oriri difficultates aliqui enim diffiniunt ens
rationis in ordine conceptum p̄ modum entis sed
in talis ens explicant quid sit in ordine concept
p̄ modum entis licet enim verum sit aliquid
hoc in ordine concipi in gor p̄ proprias species
quas producat ordo necessario concipi p̄ species
divinas et a p̄ speciem entis, nescio tn quomodo
id admitti debeat in intellectu divino quare
aliam breuem diffinitionem ens rationis et illud
q̄ nullum sit ens nisi obiectum in intellectu.
Notandum q̄ tribus modis aliquid potest habere
esse in intellectu id quidem effective 2o subiective
3o obiective effective illud sit ens ab intellectu q̄
fit ab intellectu sicut proprio actione sicque tantum

(diuerſas, ſubiectiuę autem illud ſit ee obtinet in
intellectu qđ concipit in eo illo ſine ab illo producat
ſine & tales ſunt oēs operationes intellectiuę, oēs
habitus ſiue acquisiti ſine infusi naturales aut
ſupernaturales ſpecies etiam intellectiuę, obtinet ne
illud e in intellectu qđ ab eo concipit & terminat
eius actum illud igit ſit ee tantum obtinet in
intellectu qđ concipi pt exister sn nullo modo pt ita
ut retra intellectum nullum ee habere poſſit nec pos-
ſibile nec actuale dixi nullum pt habere quia
illud ens qđ poſſibile & licet nullam habeat actua-
litatem e & in ens rationis adhoc igit aut ſit
proprium ens rationis pt ee aliquid conceptum
qđ in ſuis prædicatis contineat contradictionem
aliquam alioquin poſſibile eet & conſequenter exclu-
datur ab entibus rationis ratio autem præcipua fingen-
di entia rationis ę veritas intellectus qui ſit pro
obto n tantum entia realia ſed etiam da quę n
poſſunt exiſtere.

Dico 1o. Dantur entia rationis

Prob. quia ens rationis e illud qđ impoſſibile q
& concipitur ſed ſunt multa impoſſibilia quę con-
cipiuntur ergo dantur entia rationis prob. min. Deo
negamus alium Deum aut chimeram aut infi-
nitum aut dari hodie ierationalem negamus aliquid
impoſſibile ergo concipimus aliquid impoſſibile
ergo illud impoſſibile concipit Deum autem dici-
mus dari ens rationis nihil aliud volumus niſi
aliquid concipi poſſe unde formaliter argutum
contra negantes ens rationis vel illi concipiunt
qđ negant vel n concipiunt ſi n concipiunt,
imprudenter agunt negando id n concipiunt &
conſequenter qđ nesciunt ſi ſciunt & concipiunt
ergo dantur ens rationis quia facere ens rationis
e illud concipere ergo nemo autem dixerit cum
negare ſit aliquis actus illectus hoc autem
argulum ruim ſuam ut liceat illud infringere

conclus adversarii dicentis negantes ens rationis
et dicere illud de quo concipimus ea positivum aut
possibile, sed contra hoc dicendo nihil et aliud
mihi affirmare sed concipere tantum dicta impos-
sibilia et nihil aliud ergo concipimus illud ali-
ud id et ens rationis.

Probatur 2° cum apprehendo identitatem inter duo
extrema quae identificari repugnat ut in hac pro-
pone homo et leo falsa apprehendo ens
ergo hanc efficio ens rationis.

Dicit aliqui dis. antec. cum apprehendo iden-
titatem sed tantum ex parte rei nulla et
imo repugnat tunc fit ens rationis Cons
quo concipio identitatem sed tantum ex parte
cognitionis Licet a parte rei nulla sit tunc
efficio ens rationis Nego

Sed Contra illa identitas quae apprehenditur inter
hominem et leonem non est tantum ex parte
cognitionis nec est tantum intentionalis sed datur
physica licet impossibilis quia quo quis affir-
mat aut negat hanc identitatem Leonis cum
homine non se refletit supra suam cognitionem
qua apprehenditur identitas hominis et leonis negatur
ergo identitas physica et realis ergo apprehen-
ditur identitas physica et realis.

Dicit impossibilem ea datur apprehensionem, Ne
Sed contra quia possibilis et aliquis actus re-
gans ergo potest haberi aliquod obiectum nullum aliud
potest mihi hanc identitatem physicam quam negat
ergo simpliciter restat ut talis unio concipiatur.

Dico 2° apprehensio simplex secluda omni affirma-
tione et iudicio est factum entis rationis.

Probatur illa cognitio est factum entis rationis quia
est illi datum esse cognitum sed ita apprehensio
est datum inti impossibili esse cognitum ergo ita
apprehensio est factum entis rationis prob. min. quo
apprehendo hircocervum aut aliud Deum aut

Dicit multi obm cognitionem speculativam practicq-
portio obtum sicut practicam vero sic factivam
obti sui minimq quae tm dici propriq n ft fac-
tiva quia cum ens realis simpliciter sit n ens
accipit ea in propria affectione nec ullam propriq
ft habitq eam cum igit totum ea in his realis
dicit ea cognosci n ita accipiendum q ut illius
ea sit formalis cognitio quia cst ens realq mali-
us igit dici ft ea tantum extrinsecq aliqud
reale sic importare denominationem realis extrin-
secam ad id igit q dicit obtum debbq pra-
cedere cognitionem illius intelligendum q de obto
motivo sive mediato sive immediato n autem de
obto terminativo q secundario a pio species ali-
nas cognoscit.

Instabis inter obta alicuius potq dt ea aliqua
proportio seu inter ens & n ens nulla q proper-
tio ergo n possunt ea obtum dividere potq.

Rq transeat mai. negq dis. min. nulla q pro-
portio affinitatis & similitudinis Conc. nulla q
proportio contrarietatis aut contradictionis Nego
add q n tm ex obtis distinximus potas quam
ex modo tendendi circa talia obta unde quia
ea volatq circa ens & circa n ens simili
tendentia dico diximus q ad intellectum proh-
nendo.

Obbis 2° intellectus n ft producibilis speciem re-
motam obti cuius n fit impressam sed n ft
habilis speciem impressam sibi talis ergo negq
producere exercitium.

Rq dis. mai. intellectus n ft producibilis speciem re-
motam obti cuius n fit impressam si aliqua
alia species illum denominare n posit ad cog-
nitionem illius obti Conc. si aliqua alia species
posit illum denominare ad producendam speciem
exercitii illius obti nego tamen quidem q ad
propriam talis talis speciem nullam habere posit
quia cum careat ista modi nullum reale affectum
habere ft quale cst species hoc autem n acci-

Sit tantum ens rationis sed quamplurimis rebus entibus realibus ut Deo substantia quia cum cognoscibilis non sit a sensibus exterioris proprium non sit speciebus impressam.

Instabis cognitio realis non est prius ab ente rationis sed si ens rationis cognoscitur aliqua cognitio ab illo prius erit ergo cognosci non est ens rationis prob. min. cognitio prius est ab eo a quo specificatur sed cognitio cognoscens ens rationis specificabitur ab illo ergo ab illo diprius erit.

Rs conc. mai. neg. min. ad rationis probationem duo cognitionem non prius ab eo a quo specificatur tantum requiritur sic secundum nos aliquam ois creatura prius a sio effluere a Deus a creaturis cum potentia divina ab illis specificatur.

Obii. 3° ens rationis indipendenter ab oi intellectu ens rationis ergo ee qd sit non indipendenter ab intellectu

Rs dis. antec. ens rationis indipendenter ab oi intellectu et ens rationis ita erit haec nox Est significat aliquem existentiam actualem Nego ita ut significet aliquam possibilem existentiam actualem. Hinc autem ab intellectu non prius actualiter sed tantum est prius ens rationis et tantum possibile

Obii. 4° quidquid praedicatur de ente reali reale et reale est ens rationis praedicatur de ente reali ergo reale et prob. min. et speciem et genus sunt entia rationis sed illa praedicantur de entibus realibus ergo entia rationis praedicantur de entibus realibus prob. min. praedicantur de hoc et asini ergo praedicantur de entibus realibus

Rs speciem et genus esse ex intentiones non ee entia rationis secundum exempla de modo quo explicavimus sed ee denominationes reales et reales quae

tribuunty sibi realiter ita ut oes hoes cognitio unico conceptu vocenty species et qie iter aalia uni=co concepta cognita vocenty genus.

Instabis dum dicity aer tenebricosus vere predicaty ens rationis de aere ergo ens rationis erit aliquo positivo predicari, pt.

Do tenebras ee tantum aliquid negativum et quae=ri vbeum sint ens rationis Licet autem eent pos=sint ter predicari de ente realy non tn ens ratio sed tn obliquo et dicimus enim caecum identificari cum tenebris et aerem identificari cum habenta tenebras sec cum illo qd tn hz ac=cm in quo tn et nulla repugnantia ut aliquid negativum predicety in obliquo tn ente positivo

Tractio 2a

Causa Entis Rationis

Tractemus hic praecipue de eaa efficiente=nam de maali et finali quae sunt caae intrinseca tn et quaerendum cum fictus tantum habeat suppositi igity efficiens.

Dico 1o tn pt produci ens rationis a subtilibus actionis

prob. quia actus subtili sunt maxime limi=tati nec unquam magari possunt extra suum obtum adaequatum visus v. g. extra lucem et colorem sed ens rationis nec color et nec lux ergo tn pt fieri tn id et cognosci a visu et ita dicendi de aliis subtilibus rao autem prae=cipua petity a eo qd subtilis actionis supponat obtum suum realiter existens a quo realiter im=mutety nec pt ut speciebus aliquis ad cog=noscendum aliud obtum quia discernimus tn et

nte ab una cognitione ad aliam procedit ergo
illud tantum obtum cognoscit cuius propriam
speciem habet q̄ ins autem vacuis nullam pro-
priā speciem producit q̄.
Obll. 1o. Supponamus dari producti colorem
viridem in pariete a r. oculum dimittere co-
lorem viridem ut existentem in pariete b hinc
indubiū color cum aliqua ubietate quam ha-
bebat r q̄ multoties dum existit in pariete a
Ad istas praedictas r iudex se tantum sim-
pliciter colorem q̄ aliquis videret aut illa prae-
dicta coloris in pariete b r e chimerica quia
ea impossibilia de suppositione r facit ins vacuis
nisi aliam ipsa suppositis in sibi compositio alter-
gat imo talis 2a praedicta coloris r e im-
possibilis mihi realiter aliam in sibi compositio
alterius praedicta.
Obn. 2o tactus indubitate hispolitus apprehen-
dit saepe ut plura q̄ in se unum ut sicut
gustus saepe gustat amarum et q̄ t dulce
oculus quando se refractione aut reflectione mul-
tiplicatum ea iudicat obtum ergo isti oes sen-
sus faciunt ins vacuis
Ad sensus istos nullomodo iudicare sed debere
occasionem intellectui ut ita iudicet illi igit
percipiunt tantum obtum simpliciter q̄ qua
parte ea r aliam iudicarent r facerent ins
vacuis quia haec ea r implicant contradic-
tionem
Obn. 3 Aureolus dicit colores viridis vel colores
rubis sunt aliquid fictitium r existens r pos-
sunt ergo oculus videt aliquid q̄ existens r q̄
Ad colores viridis r ea istos colores r quidem sim-
plices ut ens vacuis cum aliis coloribus oculus igit vi-
det aliquid reale r r tantum aliquid apparens
licet dicamus ea colorem tantum apparentes, i r

n qualibz generibus eum alijs coloribus permanentibus.

Dico 2º Sanctus intellectus pt ad cam essentiam talem

probatur ꝯ pcipit a Sancto intellectu

est ad mentem, n ꝯ hos termos, ergo

aliquis Sanctus intellectus n ꝯ hos termos.

Probat 2º Sanctus intellectus cognoscit tantum talia

Sanctum et bonorum aut alias conclusiones ad

dis conclusionibus aut substantias Sanctum et bonorum

sed hoc sic falsum sunt ergo Sanctus intellectus n

pt concipere hos termos.

Prob. 3º Sanctus intellectus n concipit proprie essen-

tias rerum nisi pt componendo essentias rerum

essentialiter inconiungibiles hoc e essentiam hoīs

ita debuda ne quis ut fiat aliqd unum ex

duobus solum animalibus et rationale immortalita-

tis et mortalitatis ergo essentias coniun-

gere coniunctione identitatis

Obiit. 1º imaginatio sit prima componendi et divi-

dendi illa que essentialiter nunquam non possunt se-

parari hircocervum Socratem imaginari aut chimeram

cuius caput sit Leoninum corpus Equinum et posteri-

ora draconis

Ad 1um dicitur qd imaginatio fingit compositionem

nam quo ad figuram rotundam quam sola ima-

ginatio fingit, potest fieri tale aal qd in nullo

alio Sol nullo loco et consequenter nullo pro pri

chimera sed tñ aliqd aal qd nulla predicata

contradictoria comprehendat qd tñ requiritur ut

fiat ens realis.

Obiit. 2º canis Socratis pictus columnam aut lignum

et hoīem fingit, consequentur visionem aliquam

inter lignum et hoīem quae visio impossibilis et

ergo apprehendit tantum aliquid impossibile, sed

hoc n pt fieri nisi per sensum interiorem, ergo

sensus intellectus apprehendit aliquid impossibile
Ad n apprehendere columnam sed simplicibus hoc
quia sensus intellectus n e proprie enunciativus
unde caret in hoc casu in facit ens rationis
quia simplicibus apprehendit hoc prout dictum qui
dicit proles n sit n implicat contradictionem ut
sit proles aliud e autem apprehendere obtum
falsum id e obtum ad n q aliud apprehendere
obtum ad ee q est nego idem pro oppoam di-
cimam sicut dicendum e in multis aliis
casibus dum deficimur ut dum pro simulacro
apprehendimus hoc quia videmus aliqua accidenti-
tia quorum species in imaginatione coniunctas
habemus cum speciebus representativis hoc.
Dico 3o voluntas n dat primum esse enti
rationis idoneo n dicit factum illius.
probatio illa poa n io facit ens rationis quae supponit
iam factum ab alia poa antequam in illud feratur
sed voluntas talis e ergo n dat primum ee entis
rationis. prob. min. prius quam voluntas amet ens
rationis de intellectu supponitur illud ee cognitum
ab intellectu ergo est factum ab alia poa
potest tn voluntas fieri hoc modo facta ens ratio-
nis aut potius ens voluntatis.
prob. quia illud hoc modo dici est ens voluntatis ad
accipit aliqd ee obtuum a voluntate cum nullum
habeat a parte rei sed voluntas est dare aliqd ee
obtuum enti impossibili ergo voluntas est facere
ens rationis prob. min. voluntas est amare aliquid
impossibile saltem amore simplicis complacentiae
ergo est dare illectui ee amatum sic ee actua-
liter obtum voluntatis in quo n est ee dif-
ficultas nisi de nomine, obtum e enim volun-
tatem ferri in ens rationis rectum tamen q prius-
quam feratur in illud debite cognosci illud ens
rationis cum nihil sit volitum quin praecog-
nitum uberius autem hoc sit faciet ens rationis

an tantum illud conservare n̄ p̄t ee qui
questio d̄r nomine obtum ē trim ēntis raonis
dari a voluntate aliq̄d ee obtuum ē distinctum
ē p̄r illud ee obtuum quasi reproduci illud ens
raonis in quantum tn reproduci p̄t.

Dico 4º intellectus humanus ē angelicus sunt
causa efficiens entis raonis.

prob. actus illectus p̄t fingere duo sm̄ contingere
duo incontingibilia aut diuidere duo indiuisibilia
ergo illectus humanus, ē angelicus possunt facere
ens raonis.

prob. 2º ois p̄ma rationata facilius p̄t ee factum
entis raonis sed p̄ma intellectiua humana ē angelica
ē rationata ergo p̄t efficere ens raonis prob.
min. illa p̄ma que n̄ respicit obtum tantum quod
proponit sed p̄t procedere ab uno ad aliud p̄t
facile contingere duo incompossibilia sed p̄ma in-
tellectiua tam angelica quam humana procedit
ab uno ad aliud ergo p̄t facere ens raonis d̄-
inde angelus vidt aliquam cognitionem illectus
humani facientem ens raonis ē cognoscit q̄nam
sit obtum illius sed obtum illius ē aliquid im-
possibile ergo angelus cognoscit aliquid impos-
sibile ergo facit ens raonis.

Sectio 3a

An Deus possit facere Ens Raonis

Videmus seqtur totum ee ens raonis in eo con-
sistere ut sit obtum illectus hoc ē ut cognoscatr
ab illectu unde illectus n̄ p̄t illud cognoscere quin
illi d̄t totum illud ee q̄ p̄t habere, sive cog-
noscat illud p̄r assensum sive p̄r dissensum qua
sua assentiatr hiceum ee eorum sive dissentiatr
semp̄r cognoscit eandem impossibilem hiei cum

chaos sp tendentem de parte obti quare dat illi unionem totam ea ad habde pt.

Dico 1o hs raonis cognoscit a fit ab illecte divino.

probatr hs raonis fieri a deo e hs raonis cognosci a deo sed hs raonis cognoscit a deo ergo ab illo fit hs raonis prob. min. Deus n pt comprehendere a perfectissime cognoscere oes cognitiones humanas quia hominis illarum etiam cognoscat sed deus comprehendere cognoscit oes cognitiones humanas ergo deus cognoscit illarum hominis sed hominis illarum e scipt hs raonis ergo deus pt cognoscere hs raonis quare deus n pt cognoscere hanc cognitionem quia apprehendo hircocervum quia etiam cognoscat hircocervum.

prob. 2o deus pro etiam simplicis intelligentia cognoscit ona possibilia a impossibilia ergo impossibilia habent ea obiecte in illecte divino sive id fingat pro assertum sive pro dissentum parum interest quia etiam id cui dissentimur fit ea cognitum in illecte nostro.

Obic. 1o si Deus cognoscendo hs raonis illud faceret necessario tenderet debet in id q n e n pt implicat ea sed deus id n pt facere ergo deus facere n pt hs raonis maior e satis clara quia cum ego facio hs raonis concipiendo hircocervum ideo illud facio quia tendo in unionem hirci cum cervo quod n e n pt implicat ea ergo similiter ut deus faciat hs raonis debebit tendere in unionem hirci cum cervo prob. min. deus n pt tendere in nihil, quia fallatr sed deus falli n pt ergo tendere n pt in nihil.

Rp Deum posse fieri in id q nec e nec ea pt a hoc n tantum secundario quia cognoscit impossibiliones nostras sed etiam primario quia

cognoscit impossibilia & hoc stante implicaret Installachus humanus & Angelicus, vāo q̄ quia in illa suppositione q̄ aliqua profectio cognoscēs hiccoctorum ēt impossibilem quae profectio Deo denegari n̄ pt.

Obii. 2º implicat ut eodem instanti idem ens vāonis sit possibile tantum & actu existens sed ad libitum si Deus facturus ens vāonis ergo deus n̄ facit ens vāonis. prob. min. illud ē ens vāonis q̄ fieri a me post annum nunc q̄ tantum possibile q̄ sciam existens quia cognoscēs a deo ergo simul q̄ possibile tantum & existens. Rp n̄ implicare ut idem ens vāonis existat simul in mente divina & n̄ existat in mea sic idem ens vāonis pt habere ēt secundum denominationem illam scientificam quam ēt in mente divina & n̄ habere ēt secundum illam denominationem sciam scientificam quam simile a mente humana.

Obii. 3º n̄ pt fieri ens vāonis quin cognoscēs n̄ ens p̄o modum entis. Sed intellectus divinus n̄ pt cognoscere n̄ ens p̄o modum entis ergo deus facturus n̄ pt ens vāonis prob. min. cognoscere n̄ ens p̄o modum entis ē cognoscere impossibile aut falsi Sed deus nec falsi pt nec cognoscere impossibile ergo cognoscere n̄ pt n̄ ens p̄o modum entis.

Rp ad hoc ut fiat ens vāonis n̄ ēt necesse ut n̄ ens concipiatur p̄o modum entis sufficit enim si concipiatur sicut p̄o modum entis sive p̄o modum n̄ entis hanc enim definitionem entis vāonis n̄ dedimus licet ad horas n̄ declarantibus propriam entis vāonis speciem n̄ potest aliter cognosci quam per species entis in deo aliter res n̄ sa sit quia n̄ indiget speciebus ad hoc ut ōia obta concipiat cum sua scientia aequivalat ōibus speciebus sive progeris sive alijs obtentum

Dicendum autem Deus faciat ens rationis p̃ assensum aut dissensum multi disputant posito vtroq; modo fieri posse imo p̃ primam apprehensionem nam isti actus distinguntur in Deo p̃ proportionem ad analogiam quam habent cum intellectionibus nostris itaq; sicut distinguimus in deo assensum a dissensu licet sit vnus indivisibilis actus quia scilicet eius cognitio equivalet nostro assensui & dissensui ita in deo simplicem apprehensionem concipiendo possumus distinguere eius cognitionem precisiue pro ut equivalet apprehensioni nostre, ad actum Dei faciat p̃ assensum & dissensum facile probatur nam Deus habet cognitionem equivalentem isti chimere & impossibilis qua & assensus & chimera equivalenter isti chimera n & impossibilis qua explicatur p̃ dissensum.

Obii. 4° ens rationis fit ab intellectu fingente fingendo fiat p̃ assensum sive p̃ dissensum sed intellectus diuinus n̄ potest fingere quia n̄ potest falli aut falsum ergo n̄ potest facere ens rationis.

Ad 4m p̃ fingere nihil intelligatur aliud nisi cognoscere impossibile n̄ video quare fictio in hoc sensu n̄ possit attribui Deo cum nullam imperfectionem si autem fingere importet aliquam dictionem falsam Deum fingere n̄ possum, sed assero nichilominus n̄ ea ad hoc ut fiat ens rationis ut aliquis fingatur nam fingere & assertum aliquid q̄ n̄ e,

Instabis Cognitio p̃ quam fit ens rationis & necessario falsa ergo in deum cadit n̄ patet prob. antec. illa cognitio & falsa qua dicit rem aliter ea quam sit sed cognitio faciens ens rationis dicit rem aliter ea quam sit, ergo illa cognitio falsa q̄ prob. min. nam cognitio faci=

ens ans rationis. dicit rem ee ut ē vel aliter
ut n ē, n dicit ut ē, ergo illam dicit ut
n ē prob. min. cognitio quae dicit id qd ē
a parte rei n facit ens rationis, sed quae dicit
rem ee ut ē dicit tantum id qd ē a parte
rei ergo illa cognitio n facit ens rationis. ergo
illa quae facit ens rationis rem concipit aliter
ac ē.

Rō cognitionem quae dicit rem ee ut ē si illud
ē significet propriam existentiam Conc. n facere ens
rationis si illud ē Qst significet tantum contrario-
nem cum impossibilitate Nego n facere ens rationis
quare quaecumq; cognitio concipit rem pro ut ē a
parte rei si simul concipiat aliquid impossibile
dico illam cognitionem facere ens rationis vel po-
tius dicendum ē cognitionem quae concipit rem ee
ut ē n facere ens rationis sed cognitionem illam
quae concipit rem n ee ut n ē dico inquam
illam cognitionem facere ens rationis.

3ria. ō cognitio quae concipit impossibile
existere ē imperfecta quia concipit rem aliter
ac quam sit ergo dra communis n ē.

Rō cognitionem concipientem rem aliter quam
sit modo id n attingat n ee imperfectam
aut falsam sed requiri ad hoc ut essentialiter
alioquin ois cognitio negans falsa esset quia
simpr concipit rem aliter quam sit cum id
negat.

Ex quibus intelligis ad faciendum ens rationis
opus n ee cognitione falsa aut imperfecta
nam tam haec cognoscit ens rationis pro ac-
tum verum quam pro actum falsum negatiam
opus ē cognitionem imperfectam quia assig-
nari n ē in quo sit posita illa imperfectio

cognitionis, hoc est non destruit ens rationis p̄ cog-
nitionem illam licet nonnulli asserant p̄ cogni-
tionem negativam possibilitatem alterius autori-
ando habere cum debito dicendi ens rationis ratio
& quia p̄ huiusmodi cognitionem ens rationis
semper accipit & obtinet ad sufficit ad faciendum
dum ens rationis

Sectio 4ª

Diuisio Entis Rationis

Communiter dividit ens rationis, in privativum
relativum & negativum haec tria divisio adequata
non & sunt enim alia entia, & cogitabilia quae
ad nullum horum reduci possunt.

Probatur tot sunt entia rationis quot apprehendi possunt
dubitatis entium realium quae sunt impossibilis sed
istae infinitae sunt impossibiles huiusmodi connexio-
nes ergo infinita sunt entia rationis impossibilia
multo plura quam sint entia realia possibilia nā
est dare ens rationis ad sit substantia dum concipit
substantia impossibilis aliud ad sit accidens dum
concipit accidens impossibile aliud ad sit rubi-
rum & aliud ad sit mixtum ex substantia & acci-
dente aliud ad sit negatio tantum & aliquid
positivum quare infinita & leges entium rationis
& quanta & combinatio entium realium unde ui-
des assignatam divisionem inadequatam esse & in-
utilem

Dico 1º res spirituales concepte ad modum
rerum corporearum aliquo sunt ens rationis aliquo
non sunt

Prob. 1º non ea quia illud non est ens rationis ad non
fit ac tantum obtinet sed res spirituales concepte
ad modum corporearum non habent ac tantum
obtinet in illicite ergo non sunt ens rationis prob.

min. q̄ sit vdum ee vcale, n sit ee tan=
tum obiect in illecta sed est spiritualis conceptꝰ
ad modum corporeꝰ modo n concipiat̄ identitas
ei⁹ns ab sit aliq̄d ee vcale a parte rei sed ea
illectum ergo n ē ns raonis nam p̄ angelum
conceptum p̄ modum imaginis alati metapho=
rice tantum illum ei⁹ predicamus scilicet angelum
ee pulcherrimum habere agilitatem i alas quo=
ria vba sunt nihilꝰ n ē in toto illo obto as=
signabile q̄ sit impossibilꝰ.

Dico tm 2° rem spiritualem concepta p̄ modū
corporeꝰ aliq̄do ee ens raonis.

Probatꝰ quia aliq̄do p̄t concipi ee spiritualis
habens identitatem cum re corporea sed concipere
rem spiritualem habere identitatem cum re
corporea q̄ facere ens raonis ergo concipi=
endo rem spiritualem p̄ modum corporeꝰ
possumus facere ens raonis prob. min. hinc
sit ens raonis q̄do concipimus aliq̄d q̄ ee
n p̄t sed q̄do concipimus identitatem rei spi=
ritualis cum aliquo ente corporeo concipimus
aliq̄d q̄ ee n p̄t ergo hinc facimus ens
raonis in quo diligenter notandum ē quid sit
concipere rem spiritualem p̄ modum corporeꝰ
nihil enim aliud ē quam nos habere in
imaginatione rei corporeꝰ imaginem in=
deum intelligimus rem spiritualem n q̄
intelligamus aliquam identitatem inter ut=
rumq̄ sed q̄ p̄ illam imaginem cognos=
cimus proprietates spirituales angelorum
eo ſ modo quo poetꝰ n mentiunt dum
aliquid fingunt modo fictio sit cognoscibi=
lis rationis.

Dico 3o multꝰ ~~[illegible]~~ demonstrationes scientiꝰ
n sunt ens raonis.

prob. ꝙ rationis ut prius sunt aliquæ denominationes sed illæ sunt extra rationis ergo aliquæ denominationes non sunt extra rationis prob. min. illud obiectum non est ens rationis in quo nihil concipitur quod non sit aut esse possit a parte rei sed in istis denominationibus nihil concipitur quod non sit aut esse possit a parte rei ergo non sunt ens rationis. prob. min. tam sua a qua pditur denominatio quam subiectum qd denominatur sunt aliquid reale existens a parte rei ergo in illis nihil est quod non existat aut existere possit q.v.d. dum dicimus paries est visum nihil significamus nisi paries est visionem.

Dices istas denominationes includere aliquid impossibile ergo ens rationis prob. antec. et visum q.v.d. dicit visionem esse in pariete quod tm fieri non potest saltem secundum multos.

Rq pro ꝙ visum nihil concipi in pariete inseparabile sed tantum visionem et ista paries quæ illum representat.

Ad 1m dicendum q.d. 2is instantionibus logicis ut diximus quales sunt ens genus et species quæ si instigentur tanquam aliquid quod addunt rebus quæ denominant genus aut species time pollent esse entis rationis quod tm non requiritur ad hoc ut sint genus et species

Ex quibus infertur potest simpliciter Deum a nobis concipi eo modo quo diximus in ia parte conclusionis aliquin si conciperemus Deum quasi simul aliquem sta ut intelligamus identitatem Dei cum suis illo aliquid impossibile cognosceremus et consequenter aliquid chimericum dicendum igitur et nos concipere in deo et aliquas perfectiones similes perfectionibus creaturarum sed excellentiori modo, infinitis ab tenebras Cacitatem cæcitatis privationis

nis aut negacoes modo n conci pianly cc aliquid
positivum ~~n~~ n cc ins vacuis quia existunt
.xis locis negativa habentes aliqd cc negativum
respondens ab illocha nam nimis cogitantes sunt
Imperaq. in aëres.

Laus Soli Deo honor
et Gloria
S

Disputationes Theologicæ

Diximus iam sufficienter de obto istius scæ q̃ sit aliquid supernaale in n̄ phisicum tantum præcisive sed sciam negative positive, p̃ supernaale hic intelligimus supra vires naales scibiles, obtum sciam & hunc habitum & re- ram sciam quia illo habitus & scientificus eius obti proprietates sunt demonstrabiles sic obti istius scię proprietates demonstrabiles sunt ergo vera & scia demonstrata autem p̃ ram virtualem vel p̃ sciam diuinam q̃ sufficit ad demonstrationem.

hic autem habitus speculabimus & quia n̄ & effi- cere sui obti sed quia virtute n̄ pt cognoscibilem ut efficiat & producat sciam obtum cum impro- bile sit a cognoscente haec scia unica & ita scilicet unitate qua plures habitus partiales & collecti possunt in unicum totalem sciam sic q̃ eodem modo scientia in obtum habentes obtum idem unitate aliqua abstractionis.

Dicitur autem haec scia Theologia naalis & privati- vio, eius obto scilicet dei dicitur autem naalis quia ea tantum cognoscit quae lumine naali si- cuius qualibet revelatione cognosci possunt & sicut illi habitus eius obtum præcipuum & deus sic cognitus p̃ revelationem dicit Theologia supernaa- lis supernaalitate scilicet sumpta ita etiam ille habitus qui cognoscit obtum tantum naali- ter dicit Theologia licet agat de multis aliis habitibus præter deum.

Disputatio 1a
De Ente Increato
Sectio 1a
An possit Demonstrari Existentia Dei

Licet quidem existentiam dei per propriam causam demonstrari non possit quia Deus nullam causam agnoscit quaerimus igitur utrum saltem a posteriori demonstrari possit aut nobis per aliquod medium ad non sit prius existentia divina.

Dico 1o demonstrari pt saltem a posteriori existentia divina.

Videtur haec ex mris Sacrae Scripturae Sapientiae &c. 3o a magnitudine speciei & creaturae cognoscibiliter potuit creatore horum videri romanorum 1o invisibilia dei per ea quae facta sunt intellecta conspiciuntur sempiterna quoque eius virtus & divinitas ita ut sint inexcusabiles

prob. ratione quotiescumque cognosci pt infallibilis connexio effectus cum causa totius causa ex demonstrabilis ex effectu sed a nobis cognosci pt infallibilis connexio inter creaturas & deum seu inter creaturas & primam illarum causam, ergo causa demonstrabilis ex effectu prob. min. ens creatum non est ens ab alio ergo substantialiter dicit causam totam a qua fluit illa vero causa deus ut mox videbimus.

Dico 2o varias esse demonstrationes quibus utimur dei existentia.

prob. illud cuius non est praesupponi ante est praesupponit substantialiter aliquod principium totius sui existentiae a quo saltem mediate accipiat esse sed ens ut quod non est actus purus non est praesupponi ante esse ergo ens ut quod non est actus purus prae-

supponit substialibz aliqd principium actuinse-
cum, a quo saltim mediate accipiat ee proba-
mari. nichs actua dans ee alicui fundatz in
ipso ee principii opvantis ergo ut eaa effectiua
confvat ee actuale dt habere ee actuales alioquin
eas n existens post ea eaa adaequata esi existalis
cum eaa adaequata dbeat continuari vel finalibz
vel ministrz totam posfitionem effectus ergo si est
aliqua certat actuali ee aut ipsi saltem mia
praesupponat, mia impossibile ee ut sit funda-
mentum sui ee ergo necessario recurrendum
erit ad aliqd actuale principium extra ipsam
aqua ee tanquam substialibz praesupposito accipi-
at ee q si principium illud praesupositum
sit tantum potentiali illi actum praesupponat
aliud ee actuale atqz ita semper ascendimus
intra entia de se. habentia n ee ac proin-
de inepta ad hoc ut sibi dent ee. et se
reducant di poa obtinua ac actum ergo
necessario recurrendum ee ad aliqd ens substiali-
ter actuale q sit fundamentum a principium
saltem mediatum totius illius ee prob. iter
Tertia minor nam est eis quae n e actus
purus saltem prius nia quam sit suppont
n ee nam est quae n e actus purus et
potentialis quia se nia sua prius quam ab
alio fiat ita e in poa tantum ut quam-
vis post accipiat ee quidquid tn in ipsa q
ante otm opvationem illud sit purum nihil
Dixi autem principium illud substialibz prae-
suppositum ee saltem mediatum principium
totius ee potentialis ut abstinendum ab illa
quaestione an debeat immediate influere
q ee ee q di pcali sit actuale q. negavit
Durandus ut vidimus sed videndum est ne-
gatum sint immediate influere debeat sive
mediate tantum nam semper substialibz

praesupponit. ad eq. ee. qoale tanquam fundamentum actualitatis, declarat exemplo structurae in pariete quarumvis supra alii lapides et supra alios collocatis a fundamento usque ad fastigium nullus in suum situm ordinari potest nisi praesupponatur aliquis primus lapis super naalibus locato id e terrae cui ceteri lapides innituntur, infimus quidem immediate alii vero mediate sic quia in his possibilia ex se habent ea praesupponunt necessario aliquod principium actualibus existens ad sit fundamentum saltem mediatum totius ee actualis ad accipiunt.

Dicit Alter sistendum ee in ipsa specie ad quam pertinet effectus dei cuius ea inquirit quam specifice aiunt ee a se a pro sua determinari ad ea actualia quamvis singula individua determinata sumpta sint ab alio intra ipsam speciem filius a patre, patre ab avo et sic in infinitum vel si aliqua ea dividua speciei admittenda sit negant eam ee a se sed ab aliis ut ioribus in infinitum sicut sistitur in dividua speciei.

Sed Contra 1o qui nihil qoale e actu et simplo ut constat sed ois species imo et tota collectio rerum producibilium e qoalis ergo e actu et simplo qoalitas alioquin ex simplo simul esset qoalitas tantum et simul actualitas qd implicat 2o si species sint improducibiles qoalitas et includerent in ea actualia singula individua illud idem qoalitas et substantialibus includerent atqui ita substantialia sint improducibilia consequens et falsum ut per se patet ergo idem et antte. prob. sequ. ea praedicatum substantialis communis speciei vel generi communicat diam substantialibus singulis individuis

participantibz ẽssentiam talis speciei aut generis
non sint species n dñominari p̃ se ipsas formaliter
ad ee actuale sed entialiter quatenus se ipsis
profundunt aq sed contra q̃ quia ee n̄ pt
pullulare entialiter ex eo cui n̄ competit formaliter
aq cum ad caducorem ee actualis praerequiratz
in eaa ipsum ee actuale ergo praesupponitz in
speciebus ee actuale antequam intelligantz illum
profundere quare n̄ possunt sibi a se ergo
fiunt ab alio extra se et consequenter n̄ se dño=
minant entialiter ad ee.
2o negari n̄ pt aliquas species ee possibiles quae
tn n̄ existunt cum videamus quotidie in affri=
ca novas tales speciei monstrorum ergo si aliqua
species entialiter a se ipsa quare istae nondum sunt
productae.
Explicatz amplius haec demonstratio ut se sit exi=
gentia motoris extrinseci ad collectionem mobilium
quorum singula n̄ habent in se principium sui
motus ita se sit exigentia extrinseci principii
productivi ad collectionem singularium quorum
singula n̄ existunt a se sed ea ita se habent
ut ex infinitate mobilium sine simultanea
sive successiva implicet collectionem deveni=
ri ad motum sine motore extrinseco et
p̃ infinitatem suppleri exigentiam extrinseci prin=
cipii motivi ergo etiam implicat ex infinita=
te singularium suppleri exigentiam extrinseci
principii a quo collectio accipiat ee maior q̃
clara ex paritate rationis probi min. nam ex
infinita multiplicatione lapidum n̄ ideireo
ponitz exigentia motus sursum quia singu=
li lapides carent tali exigentia ergo opus
est extrinseco motore ad illum motum ergo
a pari infinitas subiti ex se possibilium n̄
potest aliquare collectionem ut sit radix exis=
tendi ut se adequate extrahat a n̄ ap
sine concursu principii extrinseci et ratio
quia limitatio essentialis ad n̄ fundandam exis=
tentiam n̄ pt suppleri p̃ quamcumq̃ multitudinem

similibus limitatam sicut infinitae sapientes
quarum quaelibet de nãa sua n sit accidens
n possint acquiri nisi de infinitate ad ps
accidentidas. Confirmatr quia multitudo sive fini-
ta sive infinita hominum quorum nullum est a se
n tantum distributive acceptabilis singulis sed etiam
collective pecoribus requiri necessario aliud prin-
cipium a quo accipiat ee ad sic ostendo quoti-
ã singuli individuis alicuius multitudinis secun-
dum se & absolute considerata praescindendo a con-
quantitate continua & discreta & ex quocumque sim-
pore loco aliisq3 circumstantiis communibus
substantialibus aliq3 praedicãm n est communicq3
singulis distributive quin communicat singulis
collective sed praedicatum entis qualis n est enis
talis a se convenit substantialiter cuilibet hoi 2o.
ridendo a qualibet extrinseca circumstan-
tia ergo convenit totam hoim collectioni
simul sumptoq3 minor & a tota multitudine
hoo substantialiter & a se quia est substantialiter
improducibilis & simpliciter actualis prob. antem
mai. inductione nam quia singuli homines
absolute considerati sunt substantialiter entia subs-
tãalia & viventia ergo intuitu totam collecti-
onem ee substantialem & viventem ergo si sin-
guli homines absolute considerati sunt substantia-
liter quales tota collectio erit qualis & ab
alio ens a priori & quia collectio nihil
addit nisi quantitatem aliquam ad collecti-
orum eorum & distributorum singulorum
n distinguit nisi penes maiorem vel mino-
rem quantitatem unde fit ut in illis tan-
tum praedicatis n liceat arguere a dis-
tributivo ad collectivum quae quantitatem ali-
quomodo important, liceat vero in aliis quae
conveniunt rebus pro ut praescindunt ab ei
quantitate id & maioritate & minoritate
similitudine & infinitate ducendo loco sibi &

similibus quantitatibus aliquam importantibus qua-
propter duo genera predicatorum distinguenda
alia conueniunt ei ut pars et alia ut subitas
q in io genus n licet infinitq a partibus ad
totum in 2o licet sit in nostro casu nam n
minus spalitas sequitur infinitatem cuiuslibet
indiuidui creati quam actualio a diuisibilitas
infinitatem cuiuslibet talis corporis a in infinita
series palmorum impossibile e ut singuli sint
talibus a diuisibiles tota autem collectio indiuisibila
a indiuisibilis ergo sit am in infinita series singu-
rum predicatorum ab alio impossibile e ut
singula sint producta a tota collectio improdu-
cta
2a dicit n dari collectionem in infinito a contingere
q terminos collectionis ois a totius n posse in-
finito applicari sed contra sudens q nihil ea nisi
sit totum q a ergo quidquid a q totum q
q sed infinitum p illos a ergo totum q
pt 2a infinito idcirco dicendum a di sensu collec-
tio rerum omnium ex quibus componitur pt autem
facilius ostendi hoc tota demonstrao hoc modo
tota collectio causarum venire alicuius effectus vel
imporetabunt unam aliquam causam iam quae sit
a sit a n ab alia causa vel nullam importat si
primum habemus principium assignabile improduc-
tum scilicet deum si secundum ergo actuitus
a quia manauit illa effectus dicitur in n et
q e impossibile ut vidimus
2a demonstrao moralis e a potiri a absurdis
stabilimur e si nullus esset deus sequitur
illos solos sapuisse qui deum negantes volup-
tuosi vixerunt alios ces insanissimosq a secutosq
in re maxima quotquot unquam ingenio docti-
na vitae sanctitate a excellentibus colluerunt so q
agnouerint nam de eius summa maximum
quia q q nihilominus istorum summo maximo-
rum consensum fons existat humano generi ethno-
rum autem sapientia pernicialissima a mod orbis

occultanda ut pcipis rerum ornum, Quid vero absurdius fingi pt quam primam rebitatem a maximum atheismi mistrium ab hoibus credi tum ad eas flagitiosam aperiq viam contra vero dei summum di divinitatis existentia inducique hoim ad morum sanctitatem & vitam naq intelligibili & vitae rationi consentaneam nihil enim sanctius dei cultoribus vbitas autem eis & cognitio ad actus voluntatis vitiosi fugo summa vbitas ad summam sanctitatem. Ignoq zem & absurdum inde sequi ad deum eiusmodi amare colere sit pro se malum skelitissimum impium ac vecta rationi contrarium ad hoc sanctissimi hoes quot vectissimi longum aet praeclare unt vnde soli isti sciosi sapientes sint & magni vici inspicientes.

Quarctum absurdum q si dus n & unus quisq sibi finis q quaer pt ac dt quae ad sui conservationem vellent altimare scilicet rapinas furta homicidia parricidia quia eius q solum propter se & dt oibus pro fas & nefas abuti vt scipio senatq alienis vbo quia hoc a societatis amans sine qua ipsi bene esse n pt vectecta aeterna numinis fide stare n pt quis enim cum alteo vivatq qui sciat suum in scipso finem constituisse & constituendo absurdum forsitan & vita horum cum iudicaverit ita expedire vt sibi bene sit ergo deum alicui deum negat societatem humanam dissoluit sine qua ipsi bene esse n pt & contingit vt deum vult propter se esse obstruat sibi viam ad bene esse vitamq pericula & incommodis exposit tam pacet.

Omitto n pos abstrahi ab horum deum scelestissimorum conscientia di timorem deum tonat & fulgurat qui timor maximus esse solet in atheis omitto in vltimis calamis ocs ad mundum conversosq ac degentibus in solitudinibus

sponti optu quandam implacare quasi praesentis
numinis omitto nullam ee nationem adeo barbaram
quae numen aliq̃ n agnoverit gravitatione scilicet
innata oibus hoibus quia sit magnum utilitatis
argumentum cui timide reticere ac indicium suum
anteponere sapientis sit ac insania. Omitto denique
quamuis n ea demonstrationum deum ee maximo
prudentia a fabris deum agnosci quam negare
quia si nullus e nullus nocebit de illo cultu
si autem aliquis e punire dr n evidentes
de demonstrac e subtilis doctoris negativa
quidem illa sed insolubilis quae sic Robinson com-
prehendit n implicat actum purum existere
ergo implicat n existere q̃d sit manifestum instal-
ligas notandum e quid significet actus purus
quo intelligimus aliq̃d ens q̃d careat oi potentia
q̃ etiam obtinet potentia autem obtinet e
illa quae existendi cum negatione existentiae ac-
tus igit purus illa q̃ qui concipi n pt cum
negatione existentiae sed hoc ipso q̃d concipit con-
cipit cum actuali existentia prob. igit antec.
si implicaret actus purus posset aliqui impli-
cantia sed nulla pt adduci ergo n implicat
actus purus prob cons. si n implicaret actus
purus a tm n existeret pt actus purus a
n actus purus sed hoc implicat ergo positio
q̃ actus purus sit possibilis necessario exis-
tere dt. prob. sequela mai. illud n e actus
purus q̃d sit aliquam potentiam sed q̃d e
possibile a n existit sit potentiam ergo q̃d e
possibile a n existit n e actus purus ali
unde tm supponit et actus purus ergo est si-
mul actus purus a n est ergo a io adultimo
ex suppositione q̃d nulla posit adduci contradictio
quominus Deus possit actus purus sine ms
necessario necessario etiam illud debebit existere.

Sectio 2a

Quomodo Deus sit Visibilis et Intelligibilis

Solum q̃ io dñm ñr q̃ visibilem oculis corporeis prob. illud vidi n̄ pt q̃ n̄ q̃ obtum visus sed dns n̄ q̃ obtum visus ergo dns vidi n̄ pt, Solus color & lumen sunt obta visus sed dns nec q̃ lumen nec color ergo dns n̄ q̃ obtum visus nec minus implicat dñm vidi oculis corporeis quam implicat sonum vidi aut odorē igit̃ pt vocem istam visibile, intelligere n̄ debemus propriam sed tantum intellectionem claram

Dico io dns nobis in hac vita v̄ visibilis abstractive q̃ n̄ intuitive cognosci pt

probat̃ dns aliquam sui imaginem orbis creatu-ras inscripsit ut nos ad amorem sui indicaret ergo abstractive sive pro specie aliena q̃ acqui-sibil cognoscibilis. prob. antec. experientia quae ha-bemus quotidie nos & rerum creaturarum pro-fectionibus ad perfectiones divinas gradum facere

prob. 2a pars illud intuitive a nobis cognosci-bile pt q̃ cuius propriam speciem n̄ habemus sed dei propriam speciem n̄ habemus ergo pt

prob. min. illorum tantum intuitive propriam spe-ciem habemus quae cadunt sub sensus sed dns n̄ q̃ obtum ullius sensus ergo illius speciē pro-prias n̄ habemus prob. mai. quia species tantum acquirimus mediis sensibus ergo illorum tantum obta-rum species habemus quae cadunt sub sensus. prob. autem pot dñm a nobis cognosci abstractive quia illud pt cognosci a nobis abstractive q̃ ut connexionem cum aliquo q̃ pro propriam

BIBLIOTHÈQUE DE L'UNIVERSITÉ DE FRANCE

spēcie cognosci pt sēd dus hūt cōmixionēm
cum aliquo ād pō progrium spēciē cognosci pt
ergo abstractiue dus a nobis cognosci pt.

Dico 2o dus ē incomprehensibilis a creatura
comprehensione pfecta & adequata

Probatr pfecta comprehensio & adequatio fiat cum
intelligibilitate obti sed dr intelligibilitas n pt
adequari a rei intelligendi qua ē in illectu ergo
ab illo comprehendi n pt prob. min. intelligibilitas
tas diuina infinita ē ac profunde exhauriri n
pt illius pfectio tam intrinseca quam extrinseca
nulla intellectione creata & finita qualis ē
nostra ergo extrinsecus incomprehensibilis ē sing
nulla intellectio naalis sit sua ergo naalis quia
semper finita ē sicut enim dus uidetur totus
n uidet tn quantum uisibilis ē

Dico 3o dus ē naalibus inaffabiliter & inenarrabiliter
affabilitate correspondente intrinsecę cognitioni &
multo magis affabilitate pfecte & adequate com-
prehensioni respondente.

Prob. 1a pars d tantum possumus affari auctnare
rare uocibus respondentibus intrinsecę cognitioni ād
pfecte cognoscimus cum uoces sint signa instru-
mentalia & primaria institutione subrogata loco
conceptuum quos de rebus efformamus sed dus
a nobis naalibus impfecte tantum cognoscibilis
ē & nullo modo comprehensibiliter ergo affabiliter n
ē nomine explicanti pfecte intrinsecus eius &
pfectiones & hoc secundum Magistrum Diui tri-
tini dicentis si quis nouit d.o Prodigus audiat
prodiga prorsus luxuriantibus & insanit insania
Prob. 2a pars implicat comprehensio dei pfecta
ōia igit alia qua dō tribuunt sua ois
entis sua Dei sua entis a sq aliquomodo ex-
plicant eius naam.

Dico 4o dus pt aliquomodo definiri seu quidi-

talinq; cognosci.

Prob. ad hoc requiritz tantum ist habiantz duo conceptus albi communis & albi proprius, sed habbi possunt isti duo conceptus dei deo nam ens subsistens spiritus cuiusq; sunt conceptus communes dei & creaturis similitr & actum purum similitr & actum purum a se necessarium & alia similia sunt conceptus soli dei propri sed isti communes & isti proprii sunt substantiales dei ergo id totum habetz & requiritz ad hoc ut habiatz definitio qualiscumq;.

Dico 2o quecumq; dr definitio assignatz & dicta tacta ad ut concipiatz scitudinem & triplici via cognosci deum a nobis ia & caalitatis, 2a eminentiae & 3a remotionis ad eum cognoscimus & ens qd & & a se & ab oriri ab aliquo principio qd sit a sq; procedimus via caalitatis & quia & ens creabile immunitis imperfectionibz admixtum & intelligimus admittendum & aliq; ens in quo sit ois perfectio sine imperfectione & hoc vocatz via eminentiae & quia propter istam dei supra oia creata excellentiam nihil habemus qd illam dei eminentiam positive exprimat ideo procedimus via negationis removendo scilicet a deo quidquid in creaturis imperfectum & & concipimus confuse perfectionem quandam ab oribus imperfectionibz liberam.

Probatz ad p.fectam diffinitionem requiritz aliqua predicata communia & propria quae distincte & explicite nam vi exprimant, sed hic & possumus habere praedicatum deo proprium qd proficit ens nam explicit ergo nisi exactam dei diffinitionem. prob min. perfectio removens substantialis vacuum actus puri qualis & ois perfectio deo propria & ut naaliter cognosci possitis concipitur ergo nisi perfecte & distincte prob. antec. cognimur deum cognoscere videndo creaturis tanquam simi-

hñdine obtinu sic ut loquimr aliqui tanquam me-
dio prius cognito cum autem aliquid ita cognoscit ꝙ
cognitio imp̃fectior ꝙ quo medium illud minus pro-
portionatum ꝙ obto cognito v. g. si bonum p̃ viam
agnoscamus erit imp̃fecta cognitio imp̃fectior si
p̃ plantam ꝙ adhuc imp̃fectior si p̃ genus remo-
tius v. g. p̃ lapidem imp̃fectissima vero si p̃
aliquid alterius predicamenti sed constat proprios
dei conceptus maxime distare ea a creaturis
ergo ꝙ est deus mihi confusissime p̃ creaturas
cognosci.

Sectio 3ª

Definitio Dei

Notandum ꝙ io tiamsi eis p̃fecto absoluta sit
essentialis deo aliquas tñ vocari essentiales pos-
sint aliquo modo ea scilicet quæ respondent p̃fecti-
onibus essentialibus creaturarum quale ꝙ est sus-
tantia virtus quibus addi existens propter p̃dicta-
rum rationem ꝙ enim deus essentialiter existens
licet existentia sit contingens creaturis aliquo
vocant attributalis quæ scilicet vel respondent præ-
dicatis extra creaturarum essentiam constitutis ut
est rerum veram bonum sapientiam iustum quæ
concipiunt tanquam adiacentia divinitati.

Notandum ꝙ 2º prædicata divina ut divina
possunt dupliciter considerari imo secundum illud
quod ꝙ formaliter includunt tum explicite tum
implicite, 2º pro ea sola formalitate quam ex-
plicite dicunt sic ut vocant formalissime unde
potest etiam dupliciter sumi definitio dei io
pro conceptu proprio formaliter includente illud
quod ꝙ essentiale deo ꝙ quatenus deus ꝙ 2º
pro explicita illa formalitate quæ secundum nos-
trum modum concipiendi ꝙ p̃ se ipso constitutiva
dei ut deus ꝙ existit valut radix quædam
virtualis attributorum sive proprietatum divinarum

Dico 1o ad diffinitionem Dei quemcumque libet speculatum potest assumi loco generis quodlibet praedicatum essentiale siue attributale communes Deo et creaturis.

Prob. definitio et oratio explicans naam vel de essentiam per conceptum communem et essentialem proprium sed quodcumque praedicatum commune Deo et creaturis si sit absolutum et essentiale Deo ergo illud et essentiali fit oratio explicans naam de per conceptum essentialem communem et essentialem proprium ergo erit definitio.

Dico 2o si eo modo intelligendo definitio Dei ego et magis propria quo conceptus loco generis assumptus iuxta modum nostrum concipiendi magis intelligit antecedere modum essentialem per quam contrahit

probatur quia ex genere et differentia oriuntur species proprietates ergo si iuxta modum nostrum concipiendi intelligatur aliquod praedicatum licet alioquin essentiale Deo oriri ex essentiali conceptu minus imitabitur naam generis proprie dicti.

Dico 3o quodlibet praedicatum Dei de se soli proprium potest assumi loco differentiae in definitione Dei illud tamen et magis apium eo modo nostro concipiendi secundum nos virtutes quaedam antecedentia ceteris prius et.

probatur illud praedicatum videtur melius pertinere ad definitionem Dei eo magis imitatur naam propriae dictam sed illud praedicatum ad virtutes quaedam antecedentia secundum nos ceteris et prius huiusmodi ergo maxime pertinet ad definitionem Dei maior et clara prae min. differentia creaturae proprietatum ergo praedicatum antecedens ad et velut radix ceterorum magis accedit ad differentiam propriae dictam.

Dico 4o differentia quasi constitutiva Dei et ea

a sq[uo]
prob. 1ao affirmi a sq[uo] n convenit dio p.d. accidens
sed essentialiter nec convenit rationi alterius predi=
cabilis essentialis ergo maxime accidit dr differentiam
propriè dictam.

prob. 2o illud e differentia constitutiva dr e
unitati primarie radix omnium proprietatum tali
rei convenientium & tam io distinguit ab omnibus
aliis rebus sed ee a se in deo e huiusmodi
ergo e differentia constitutiva dei maior e obie=
ctu sum vocata e differentia hois quia io constitu=
uit hoem & distinguit a oes hois proprietates
& ille tanquam & iacia radicem emanare intelli=
gendo prob. min. quia ee a sq[uo] qualitate & explica=
tiue sumptum io continuit sed ad deum &
eum distinguit ab oi ente & e quasi radix
virtualis modo nostro concipiendi omnium attribu=
torum qualitatiue sumptorum nam n[on] potest aliquid
assignari tanquam ratio cur deus sit a se eo
modo a sq[uo] explicitè sumptum assignatur tanquam
ratio cur alia quae sunt propria dr secundum
modum nostrum concipiendi deo conveniant ergo
e differentia dei maxime propria prob. maior
huius 2i syllogismi nam io ideo deus e ens ne=
cessarium existens sic ens necessarium quia existit
a sq[uo] n autem dicitur e ens a sq[uo] quia e ens
necessarium sicut creatura deo e contingens
quia e ab alio, n autem deus e ab alio quia
e contingens.

2o ideo deus actus purus quia e a se nam ideo
n est actum immixtum potentiali quia ens
necessarium & ideo necessarium quia a se.
3o deus e ens illimitatum quia a se e nam
ideo e illimitatus quia n est cum limitatione
tum & deo n est cum limitatione quia e a se

alias ades se eo q̄ sit ab ozih intellectus
ffendi p̄ necessitate ffendi actus priores se
actu puro simplicitas se simplicitate immutabi-
litas se immutabilitate immobilitas, impassibi-
litas immortalitas.

prob. 3° quia se rrectione aliarum opinionum ia
assignat infinitatem in ffendo sed male quia
infinitas ffendi radicat in aliquo alio principio
proprio distatis ergo n se differentia constitutiua
di prob. antc. Infinitas di ideo e infinita se illi-
mitata quia nullam habet cum limitantem nec ideo
alia nec efficientem nec finalem nec aliam quam
libet ergo prius e ea a se quam ceo infini-
tum.

se statuit intellectionem actualem ite suares sed
contra nec accipit illectio actualis ut sic nec ut
diuina n iun quia e communis deo a creatu-
ris si secundum queritur. p̄o quid constituat
in ee diuino nam illectio contracta ad diui-
nam nec dicit indeffectibilitatem nec puritatem
expertem qualitatis nec infinitatem sed indepe-
dentia puritas, e infinitas in opduando prae-
supponit indefectibilitatem puritatem e infinita-
tem in ffendo nam opduari sequit ee. ergo
indefectibilitas puritas e infinitas in ffendo prius
constituit deum ergo illectio diuina ut sic re-
plicata n e primum constitutiuum di.

Dicit aliqui in deo ee n distingui ab opduari
n sic deum posse constitui in suo esse nec opduare
sed contra nec loquimur identice aut formaliter im-
plicite e sic verum e in deo ee n distingui
ab opduari e in hoc sensu illectio n dit magis
constitutiua di quam nolitio aut quecumque alia
perfectio si vero loquamur formaliter explicite tum
ee presupponit ad intelligere quam intelligere ad
velle quare si se ad solarius nolitio n e constituti-

non dr quia presupponit causam reddi a se &
adhuc antea intellectionem, illectio n erit constitutiva
dr quia aliquid supponit prius.

Dicit
Q. alii dicunt quidm constitui p̃o ee a se sed
inadequate completo autem p̃o intelligitur ee a se
Sed contra qd se solo sufficit ad primum distinctivum
sufficit ad primum constitutivum sed ee a se io &
adequate distinguit dicm ab oi alio stq ergo io
& adequate dicm constitui alioquin dicam necess cons=
titui adequate p̃o intelligitur a se sed requirit
praehoc nulle a se.

Za Sententia docet ee simpliciter p̃o ut dicit ee
subsistentie ee differentiam dr sed contra nam nul
intelligit ens subsistens ut sic nec subsistens illi=
mitatum n primum quia & communis dr &
creaturis nec secundum quia infinitas & illi=
mitatio presupponit ee a se ut ante diximus.

Quaeras quid intelligatur p̃o ee a se.

R̃p intelligi actualiter a se n causaliter seu
effi ut alii loquuntur n politive quasi Deus
se ipsum produxerit sed solutive sive ut alii
dicunt negative qd a nulla causa sit unde exclu=
dit dependentiam omnimodam io a causa finali
& efficiente quia utraq dicit privative ad
effectum efficiens secundum ee realis finis
secundum ee intentionale sed Deus n est pre=
supponit ad seipsum secundum ee reale, alio=
quin esset antequam esset qd implicat negs secun=
dum ee intentionale quia nec illud esset in
illectu dr nec in illectu alterius n primum
quia iam est Deus & sic n ergo ut amplius
causa finali ut est n secundum quia Deus o
ens ortum primum unde Deus o indepen=
dens a causa reali & finali quia illa

cacq sunt substantialiter incomplexa n involuunt
contradictionem in modo cacndi dicuntq; poalita-
tem qua dio repugnat cum sit actus purus.
Obie. 2° q pro se io comunit dio quatinus
ens q; q d' quiditative concepta illius sed in-
finitas q huiusmodi ergo q d' constitutiue dio
prob. min. sacluso oi illo q n q deus dicit
dicit poalitio aliquam profectionem n finitam
ergo infinitam.
Rd dis. mai. q pro se io comunit dicati
explicito illud q d' io constitutiue explicito
Conc. q pro sq io comunit dicati sed implici-
te tantum q d' io constitutiue explicito Nego
mai. infinitas autem n comunit pro se io dicati
explicitq n requiricq enim ut essentia diuina
dicat explicite ois profectionem cum qua iden-
tificaq sed sufficit ut iam tantum dicat implicite
Obii. 2° in creaturis intellectualibq constitui-
tum q pro ordinem ad propriam intelligibq
ergo in nac increata idem sumiat prob. cons.
ideo d. g. in hoc constitutiuum gdtq pro or-
dinem ad propriam intelligibq qua gradus illec-
tiuus q precipua hois profectio sed niam in
deo gradus illectiuus q precipua sua profectio
ergo pariter illius essentia constituitq pro ordine
ad intelligibile.
Rd illectiuum in creaturis ex differentiam qua
n radicaq in aliquo priori qua existens q
aliqd genericum ad usq ex illectiuum primo-
dum actus primi in deo radicaq in eadem essen-
di a se qua ex a se antecedit intelligibq
a se, unde ex a se io constituit deum n

sum ꝑ distinguit ab aꝰ alio rnđ negando ꝺ
pmissas.

Obij. 3° rao ia constitutiua dr ꝺ ee ens
simum proprietatum ista ee. ergo ens n ꝺ huiusmodi
ergo n ꝺ rao io constitutiua dr. prob. min.
qz ee qđ aliquid sit a se n sequit illimitatio
qz enim supponi nos a ꝑte limitatum sc in-
trinsecis naam sua principijs sicut ostensa huma-
na limitata sc suis.

Ad Conc. mai. neg. min. ad probationem dico
illimitationem sequi ex intrinsecis assertatis prin-
cipijs io quia nulla qz ee rao limitans ostē-
dam nisi potalitas ꝑticipatio quia indivi-
dit a suis cais n participat ee nisi ad extra
mensuram, rnđ sequit naam qua ꝺ a se ne-
cessario illimitatam. ꝺ.

Sectio 4a

De Bonitate Unitate et Veritate.

§.

Notandum q, ia duplicitᵉ sumi pot io pro
ut opponit multis quo sensu dicit unum
quidquid n ꝺ multa in ea acceptione qua
dicit ꝑtem ens unus hoo id qz n multi
homes ꝺ haec unitas ꝺ unitas transcendē-
talis qđ dicit sumit unum pro unico quo
sensu dicit unum quidquid excludit contrarium
albedinis sub eodem nomine ꝺ acceptione ꝺ
unitate sumpta in priori sensu n ꝺ ꝑtēli-
aris differentias ddo enim qz unus eo modo
quo unitas convenit caliquis accidentibus in

2° sicut hic disputamus.

Dico 1° Deus essentialiter unicus et singularis et defide.

Deut. deuteronomii Cap. 4° Deus ipse est Deus et non est alius preter eum vide te quod ego sim solus Deus et sit alius Deus preter me ad Corinthios 8° scimus quia nullus est Deus nisi unus atque in hanc sententiam consentiunt omnium seculorum sapientes maximique principes sectarum ut Zoroastes Trismagistus pythagoras Deus Socrates plato Aristoteles et ceteris.

Dico 2°. demonstrari potest Deum esse essentialiter unicum ita ut nullam patiatur divisionem quia essentia divina non dividitur in plura individua sicut ceteras essentias.

probatur si non quia esset non esset essentialiter singularis licet sit concipibile ut communis et universalis et consequenter ut communicabilem multis individuis sicut aliquot multas naturas ergo et infinitas consequens est absurdum et a nemine philosophorum admissum ergo et antec. non datur multiplicabilis Deus si necessario existat tot individuis necessario communicabitur quod est communicari non in necessario existentibus Deus est et potest esse ut docet ratio et scientia constat sed non divina ergo multa communicabilis individuis ergo sicut aliquot naturas et communicabilis infinitis ergo necessario existat ac communicata infinitis ergo sunt infiniti Deus nemo philosophorum potuit rationem assignare cur

nãa diuina communicalꝫ in uño tantum mu-
mdo cum alijs oãs nãop uelas sint commu-
nicabilis infinitis neꝯ confugere possent ad
Trinitatem ꝑsonarum ie quia illam ꝛ excedunt
2o quia ꝛ ꝙ paritas cum sint nãa diuina
sit Absolutalis impredicibilis si sibi conca-
datꝫ ea multiplicabilis nullum habebit hominꝫ
in multiplicitatꝫ at uero triplex ꝙ ꝑsona
quia in dño ꝙ duplex principium produc-
tum ad intra illorum scilicet ꝛ uoluntas ꝛ
fert duplex tantum ꝑsona producta, ꝛ quia ꝛ ꝓt ea
producitur sine producente, una stante in-
producta admitti ꝺt quia sit principium ꝛ
origo totius productionis.

Probatꝫ 2o ens a se ꝺt ee supremum
sed ee supremum duo dicit primum ee ꝛ habe
aliud supra se ee secundum habere ꝛa oia infra
se sed si sint plures dii neꝯ ꝓficiscibile ista se-
cundum sint enim aquales ergo ꝛ possent ad-
mitti plures dii ꝓb. antec. magna ꝓbabilitꝫ
habere oia entia sibi se ergo ꝓfectissima eae
entis hoc importat.

Confirmatꝫ quia si darentꝫ plures dii nec essent
necessario conformes ad idem omnino uolendum
ita quidem ut cuilibet simplicitꝫ sit potens sum-
ad oes effectus nec ita ut unus sine alio ꝛ
ꝓit agere quamuis ꝓit habere uoluntatem
contrariam si secundum ergo ꝓtorent inter
se ꝛtare ꝛ alter alterum impedire unoꝫ
uolente alter nolle ꝓtuit atꝫ ita nihil
agent si primum ergo ꝛ sorent libri dum
autem ea libertum in operationibꝫ ad extra
lumine naali notum ꝙ.

Dico 3o Deus ꝙ summe utrax.
ꝓb. quia deus nec falli nec fallere ꝓt

n ꝓt falli quia ꝓfectissimꝰ cognoscit oia
negꝫ etiam fallꝫ quia summa ⁊ sanctus ⁊
bonus, sanctitas autem ⁊ bonitas summa sunt
incompossibiles cum peccato quale ē mendacium
quo deus nobis imponeret
ꝓb. 2º ex inconuenientibus, quia si deus n̄ ēt
uerax eis fidē nostrꝫ cōtēdo ⁊ firmitas cog-
noscēdi possimusꝫ dubitare vtrum deus aliquid
falsum reuelauerit
ꝓb. 3º quia eis ꝓfectio simplicitꝫ simplex
ad ea quæ melior ē ipsa quam ⁊ ipsa imm-
nit in deo, sed ea ueracem ꝙ ꝓfectio huius-
modi ut constat ergo in deo admittēdꝫ mai.
facilꝫ probatꝫ quia deus ē id quo nihil me-
lius cogitari ꝓt ergo eis ꝓfectio in eo inuen-
ri dt ꝙd axioma uerꝫ ꝙ ꝑ probat fuit de
oēs ꝓfectiones diuinas.
Dico 4º Deus summe bonus ē.
ꝓb. quia ea summe bonum, ē nullam deo
imꝑfectionem deesse, quam contineat aut fa-
litꝫ aut imperfectio sed deus ita se ht ergo ꝙ
summe bonus ꝓb. mai. id ꝙ ē in radice ⁊
ipm principium effectivum eis ꝓfectionis con-
tinet oēs ꝓfectiones saltim eminenter sed deus
qui ē id ea ꝙ etiam ipm principium eis ꝓ-
fectionis ergo oēm ꝓfectionem continet eminenter

Tractatio 5a

De Reliquis Attributis

Diuinis

§.

Dico 1º deus ē simplicissimus ⁊ expers compo-
sitionis realis.

probat simplicitas realis & p.fectio simplicitas
simplex ergo in deo admitti &c probat antec. hic
modus existendi importat caeteris paribus maiorem
p.fectionem quam compositio ex partibus nam p.fec-
tius & habitus summam p.fectionem in simplicitate
quam in aggregatione ex pluribus ergo hic modus
deo convenit maxime cum videamus in rebus cre-
atis quia sunt nobiliores reperiri in simplici entitate
quam in aggregatione dispersa ut patet in ca causa
Dico 2° compositio virtualis non repugnat simplici-
tati divinae.
Prob. compositio virtualis a parte rei nihil & ali-
ud quam aequivalentia compositionis realis sed in
deo & huiusmodi aequivalentia ergo prob. min. quia
entitas ad simplicissima aequivalet omnibus p.fec-
tionibus creatis & consequentibus continet p.fectio-
nem partium realiter componentium sed longe
eminentiori modo.
Dico 3° non repugnat deo actualis compositio p.r
rationem quia non repugnat deo actualis distinc-
tio ergo nego actualis compositio prob. antec. illud
deo non repugnat ad eius summam p.fectionem
arguit sed actualis distinctio p.r rationem arguit
summam p.fectionem Ad ergo Deo non repug-
nat prob. min. arguit dum p.fecte cognosci
non potest unico actu ergo arguit eius p.fectionem
Nego dicas simplicitatem ut sic ea p.fectionem
Ad min simplicitatem abstractivam a reali &
rationcinata sive p.r intellectum non ea p.fectio-
nem sed abstractive a p.fectione & imp.fectione
creata & quia simplicitas p.r illectum & simplici-
tas p.r detractionem p.fectionum ergo ad mul-
tas p.fectiones simul concipias non possimus inde
sequitur dari in deo compositionem &c gratia

a diffo dubia se substaa a accidente logico quia sunt tantum compossibiles rationis.

Dico 4o deus est ois ratio immutabilis.

Prob. quia ois mutatio vel est acquisitiua vel deperditiua sed nulla conuenit deo, ut acquisitiua quia totum illud deus est necessarium ergo nouum ex acquiri non potest ut potest aliquid fieri acquirere accidentia quia alioquin esset in eo dare compossibile prosibi quam rationis nihil deperdere potest.

Dico 5o deus substaa est immensa omnibus modis dicit deus ubique etc. io probatur primum quia sufficit deus substaa ubique est ut infinitum occupat spatium quae perfectio uocatur immensitas 2o probatur secundum quia cognoscit quaecumque sunt aut esse possunt 3o probatur quia ubique operatur sed de io tantum modo hic agimus.

Probatur in rebus corporeis est aliqua perfectio qd sint in maiori loco ut in creaturis spiritualibus est aliqua perfectio occupare spatium diuisibile pro substantia indiuisibilis ergo summa erit perfectio occupare spatium infinitum.

Prob. 2o quia perfectissimus operandi modus deo debetur sed perfectior est operandi modus agere per immediationem suppositi quam agere per distans ergo deus agit per immediationem suppositi sed in infinitis locis deus agere potest ergo est in infinitis locis.

Dico 6o deus est omnipotens quia deus a se est necessarium et immutabile sic enim deus aliquando fuisset nequit aliquem produxisset qd enim agit, existit nequit ab alio produci potuisset ergo nunquam exhibuisset ergo sit debuisset est omnipotens.

Dico 7o deus ad extra est summa libertate ad intra

necessitatis.
Prob. Libertas ℣ summa profectio ergo profectissimè ℣ in deo prob. antec. Profectus ℣ habere dominium in suos actus quam ℟ habere sed habere libertatem ℣ habere dominium in suos actus ergo profectus ℣ habere libertatem quam ℟ habere ℣.
Prob. 2o nisi deus esset libertas res creaturæ possibiles in instanti quo potuerunt produci fuissent productæ sed ℟ sunt productæ res 2o primum instanti quo potuerunt produci quia quotidie aliquæ producuntur ergo ℟ ℣ agens necessarium prob. min. agens necessarium positis omnibus ad agendum requisitis quantum ℘t agit sed deus ℣ pro ut agens necessarium ergo ℘t producere quidquid ℣ producibile ℣.
Prob. 3t pars deum necessitari ad intra ℣ ℟ ex libertate respectu productionis quibi aut spiritus ℘t ad totum mundum ℣ quia tam fluxus a spiritibus ℘t necessario existunt quam pater ergo necessario producunt deus etiam libertatem ℟ ℣ respectu amoris sui quia deus libertatem ℟ ℘t respectu odii in quo nulla relucet indifferentia obiecta sed odium ℣ odium talis diuinæ bonitatis ergo ne ℘t ex libertate respectu sui.
Reliqua Dei attributa facile probantur ex quo communi quo omnino perfecto deo attribui debere demonstrata talia sunt ejusdem naturæ sequitur ea ut illi proportionari ut talia etiam ℣ providentia ℣ dominium quæ attributa necessario consequuntur eadem ratione quia cujus ℣ providentia consequentia ad ens ℣ sic de reliquis attributis.

Disputatio 2a
De Angelis
Sectio 1a.
Quid sint Et An sint Angeli

Dico 1o dantur Angeli. Prob. ex Scriptura plurib⁹ locis, contra Sint opinio Philosophorum praesertim eorum qui angelos agnoscebant sub his nominibus ~~Deum~~.

Dico 2o ~~Et~~ dantur Angeli moralibus rationibus Theologorum ~~Magistri~~ Scholastica n⁹ Et physica.

Prima pars constat experientia eorum quae fiunt a magis sagis Incantatoribus ~~io~~ quidem Loquentibus variis linguis quas ignorabant 2o occulta denunciant quae in locis remotissimis fiunt 4o instruunt morbos prodigiosos 5o motus edunt supra vires humanas 6o occidant in mari et aere immanes procellas unde arguitur Licet huiusmodi effectuum ~~caa~~ particularis vel ~~a~~ aliis ut melancholia vel alba ~~n~~ primum quia Loquelae fiunt longissima de re indigna qualis ~~a~~ sollicitus ad peccatum, blasphemiae voces quibus utitur ~~g~~ diabolus Et torquet addi ~~Et~~ ad invocationem divini numinis spretis maleficiis desistunt ut nihil possint magi in rebus sacrarum precationum ~~a~~ ridiculum quomodo melancholia post aeris ~~stringitur~~ a procellas excitare idem dicendum ~~a~~ quia de influxu sidereum addi ~~Et~~ ad ~~n~~ Et melancholicus humor respondet tam apposite ad invocata nam eodem tempore modo Deus Et operari supponit igitur ut dicamus vel effectus produci ab angelis sancti boni sicut

2ª pars probat post aliquis dicebat in scripturis ab aabz
[illegible] separatis sed in locis singulis in locis plu-
ribus sed stando in limine naali n[on] est credibile
sa fidei esse ad aabus separatis quia in uia
est bene colligi aliquid bene naali ad ea pertine-
bant. in stabe separationis quam in stabe continenti-
onis dicendi [illegible] ad separatas magicis caeremoniis
uocatas cent. hoibus scribales dicendi qui negant
angelos negant etiam aas separatas quare bene
probari est aut dari angelos aut dari aas sepa-
ratas ad sufficit.

Dico 3º angeli probabilius condita sunt in mundi
die simul cum celis aut in aliquo caelorum aut
saltem in loco ubi alii caelum e ia pars pro-
batz quia dicitz deus sex diebus fecisse caelum
& terram & mare & oia quae in eis sunt non
nisi sex diebus condidit angelos sed n[on] 20
nec sequentibus ergo in prob. 2um. Iobi 38º
dicitz cum deus ageret post fundamenta terrae
iubilabant aas filii dei sic ut uidebit caldaeus
aas uerbae angelorum dixi probabilius quia
multi ex graecis patribus docent factos ee
angelos ante caelos 2ª pars probatz quia luce
dic. ait christus dns uidebam satanam tan-
quam fulgur de caelo cadentem credibile e n
ee empireum, si enim in empireo creatus fuisset
quomodo dicitur ascendam in caelum.

Dico 4º angeli sunt substae spirituales comple-
tae.
prob. io de consilio sanctissimi assistente dum
condidisse ubeanaqs creaturam spiritualem a
corpoream angelicam uidelicet & mundanam
& deinde humanam quasi communem ex spi-
ritu & corpore constitutam.

2a pars probat scilicet qd sint substaae complitae quia nisi essent substaae complitae orbs sint aliqd complbi sed nunquam complebunt ergo sunt substaae complitae prob. min. innassignabile a pte qd additamentum complebit n. de coniunctione cum corpore aliquin male distinguebit ab aabus horum assignari ptem n pt aliqd aliud pte qd complebit.

Dico 5o angeli sunt substaae simplices.

prob. ita substaa e simplex phisice quae nre componit ex maa et forma nrae ex partibus integrantibus sed angeli tales sunt ergo sunt substaae simplices prob. min. si angeli componerent ex maa illa maa vel esset spiritualis vel corporea, n corporea quia definiunt corpo conditum angelum ex substaam incorpoream nego ptem illa maa esset spiritualis, intelligo hic pte maam aliqd qd se habeat pte modum subti sive dicat ordinem ad quantitatem sive n prob. in angelo n darei tale subtum quia vel illud subtum esset necessarium ad durationem angeli, vel ad operationem, n primum quia spiritus immaalis e et indigentia ad subtum in essendo nec secundum quia subtum illud spirituale n posset inservire ad operaones maalis nego ptem ad spirituales quia illae iam sufficienter recipi possent in alia parte spirituali quae habet eandem fore ergo inutile esset tale subtum ad operaones spirituales.

Dico 6o angeli sunt substaae intellectuales.

prob. quia essentiam e de fide a bonis angelis dum ruerent quae visio et actio illectus malorum sequuntur patet mali eadem supplicia et boni praemia, sed meritum supponit actionem honestam et libertam, libertas autem illectum et cognitionem ergo angeli illectu praediti sunt.

Dico 1° definiri pos angelos substaas creatas, simplices completas spirituales & illectuales. dicunt io substaas ut distinguanh ab accidentibus sbiam spiritualibus quales sunt illectiones 2° creatas ut distinguanh a deo qd simplicas ut distinguanh a maa & soa compositis, 4° completas ut distinguanh ab aa moali 5° spirituales ut distinguanh a substaas corporeis, simplicibus, quae vel sunt vel esse possunt, 6° illectuales quae voca significanh gradus vitae nobilissimus continens incognoscituam id supremo ordina universum.

Oratio 2a

Quales sint Angeli

Dico io. angeli sunt substantiae indivisibiles.
prob. si sint divisibiles substantiae vel constabunt partibz homogeneis vel heterogeneis si primum ergo sicut quaelibet pars caloris est totam essentiam caloris & calor ita quaelibet pars angeli habebit totam essentiam angeli atq ita infiniti erunt angeli numero differentes in unoquoq. erunt si quum una pars erit illectiua alia motiua alia locomotiua vel alio operatiua ecteta sed una substaa simplex qt haec oia in angelis ergo heresis fingit heterogenea prob. min. quia nec ista & ut ipsum qd & principium movendi sit diam principium intelligendi.
Dico 2° angeli sunt maa sua incorruptibiles quamuis de absoluta di soa dicere possint aliud quam in toto caerum contra naturam orirent nullam ee vim satis potentem ad aliquid destruendum aut exigentiam eius destructionem ita ut semel posita fuer exigat simpr produci sed nulla caa 2a exigit naturas destructionem angelorum ergo destructio angelorum n e possibilis naturalis prob. min. angeli nec desinere possunt defectu caae naturalis vel coalis vel dispositionem quia sunt spiritus simplices a deo creati nec propter finem sicut sani desinunt quia finis propter quem sunt hoc exigit nulla eorum similis exigentia fingi

ſt.
Et pars probat ſilicet abſolute dicendi poſſe
quia dicis libet ꝙ in ſuis actionibus deficiens
cis ſed conſeruatio angelorum ꝙ actio deficiens
ergo dicis ꝙ libet ad illam actionem ergo ſt
illam ponit vel ꝛ ponit.
Dices angelus ſua ſua ſua ſua ſua naturaliter capax
ut a deo deficiat ergo naturaliter corruptibilis ꝛ
prob. conſeq. qd ꝛ naturaliter capax corruptionis
ſua naturaliter ꝛ corruptibilis
Ad poſſe ꝛo equiuocando in his uerbis naturaliter
capax corruptionis nam io intelligi ſt qd ſit
ſuſceptiua corruptionis 2o qd ſit talis natus ut
ſibi poſit corruptionem ab aliqua ſua naturali ſo
uiolenta tantum quarere in ſua ergo antece.
aliquin probarem eodem modo corpus nat=
liter ſua mobilem ſurſum quia talis ꝛ natus
ut ſurſum moueri poſſit.
Dꝙ multitudine angelorum uix quidquam
certi ſtatui ſt nam multi communiter exiſ=
timant ſuperum numerum ſuperare horum
numerum.
Dico ꝛo ꝛ implicant angeli eiuſdem ſpeciei
ꝙ contra aliquos dicentes ꝛ implicant
eas ſpirituales eiuſdem ſpeciei ſolo numero
differentes aliquin eas cognationes ſtiam circa
idem obiectum ſpecie differunt ꝛ habitus infuſi
in ſingulis hoibus.
prob. 2o ſola ratio propter quam uolunt ange=
los ſpecie differre ꝛ quia indiuiduatio fit ꝛ
a materia ſed hoc ꝛ falſum uti uidimus nam
hoies ſo. o. ꝛ minus differunt numero prop=
ter eas immateriales aliam propter corporea mate=
ria ratio autem ꝙ quia unaquaeque eaꝝ poſſet
eſſe ꝛ indiuiduata a propria ei diſtinctiua ſua=
liter a qualibet alia ꝛ ꝛ immultiplicabilis in ea

quae sint illa ipsa res.

Dico 4° probabilius & diversas angelorum species multis constare individuis &c quod nulla sit ratio ponendi unam speciem cuique singulis angelis & inde species rerum visibilium constant multis individuis ergo & species rerum invisibilium.

Dices differentia individuales & modis ergo prius a maa prob. cond. ab eo prius differentia individualis a quo denominatum accipit differentia sed illam sit a maa ergo prius a maa prob. quia differentia individualis & infima ergo necessario prius a maa quae omnium entium infimum q

R° differentiam individuantem n ee infimum nec id & ignobilissimum sed tantum infimum in genere categoreo unde & aequivocatio in hac voce infimum.

Sectio 3a

De Intellectu Angelorum.

Dico 1° angeli habent illectum ad constat a fide nam fuerunt capaces meriti & demeriti ergo necessario debent habere cognitionem indistinctam honestatis & turpitudinis sed cognitio honestatis & turpitudinis & cognitio illectiva ergo in angelis & cognitio illectiva illa autem illectus n distinguit realiter ab ipsum subsistia sed tantum formaliter propter rationes rationes propter quas diximus alias potentias n distingui nisi formaliter ab aliis subsistia.

Dico 2° illectus angelorum specie differunt diversorum species differunt.

probat illachus Angelicus n differt realiter ab eius ētia
Ergo ubi ē diuersa ētia, diuersus dicam erit illachus essen-
tialiter vnde si species differant inter se angeli sic
sequit vnde forte pōt illa diuersitas mihi se diuerso
illachu.
Dicas io ubi n sunt obta specie diuersa poēs sunt
eiusdem speciei sed obta illachum angelicorum n sunt
speciē diuersa Ergo nec illachus specie differunt. prob.
min obtum adequatum cui illachus ē unum Ergo
nec illachus habent idem obtum adequatum Quod sit
idem obtum poa tn ēt nauiam beatitudi eandem
ē manifestum ē in pluribz adhuc circa idem obtum
existentibz qui tn n diuersa speciē ut
simplex apprehensio propōnis integrans n assentus
circa eandem propōnem.
Dicas 2o Sanctus aalium species diuersarum n differunt
specie, Ergo nec illachus angelorum species diuersa-
rum. Quod neg. antec. nam Sanctus in vecto di-
cunt eam quod cum in nauiis caliby diuersa sit
species, Sanctus dicam speciē differre necesse ē.
Dico 2o illachus angelicus nullos sit habitus naalitō
fluentes ab ipso realiter distinctos, a quo saltem distinctos a
speciebz impressis.
prob. si daretur talis qualitas, qua ut daret aliquam fa-
cultatem qua ut facilitatem daret concedit n
primum quia illachus in Angelo ē completus in esse
poēs ē requirit tantum species ex parte obti
alioquin esset tantum dimidiata poa n secundum
quia habitus tantum facilitans n ē infundi sed
per proprios actus acquiri per quos inducat.
Nego dicam admitti debent nulli habitus illachus
angelici distincti a speciebz acquisitis quia confor-
miter philosophari debemus de illachu angelico ē
ex illachu humano nullos amisimus habitus ergo
nec in angelico.
Dico 3o illachus angeli ē capax illationis falsi-
tatis quia posito probabiliter coniecturis qua creato
testimonio probabiliter credibili pōt inducere n
tantum coniecturas illas ē probabiles sed dicam
rem ipsam ita ēt ergo pōt falli maxime
cum angeli peccauerint, ergo multomagis falli possunt.

Sectio 4a

De Speciebus Impressis

Angeli n indigent speciebz impressis ut seipsos intelligant.

Probatz species impressas n sunt nobis necessarie nisi ubi obta immediate concurrentes n possunt sed Angelis pt per se et immediate concurrendo ad cognitionem sui ergo n sunt necessarie species. Prob. min. tam pt per suam substantiam concurrendo quam per speciem cum sit ens spirituale et tam intime sibi ipsi presens quam quelibet species consequatur ex dictis erit ad intuendum deum n indigent aliqua specie quia deus sufficienter et presentia Dico 2o angeli n indigent speciebz ut intelligant accidentia sibi inherentia quia illa oia sunt per se intelligibilia et intima presentia illectui ergo per ipsa immediate concurrendo possunt ad cognitionem sui cum spiritualia tam bene ac species impressas quod per se immediate cognoscunt et n per alias species.

Dico 3o Angeli n indigent speciebz ut obta quelibet presentia concipiant.

Prob. hinc n requirentz species cum obtum et presentia species sint tantum vicarie obti ergo n debent admitti ado obtum pt id totum facere et facerent species n enim repugnat quominus obtum cum illarto angelico concurrendo ad productionem illectionem.

Nec dicas requiri aliquem subordinationem inter obtum et poam hoc enim facile negat et solum requirit intima presentia qua sit ut angeli

substrae p̃ sp̃ intelligibilis concurreat cum illactu alterius angeli p̃sentis.

Dico 4º dari species memorabiles in Angelis quia alioquin n̄ haberent recordationem ad eas maxima imperfectio.

Dico 5º angeli habent species multarum obiectum quae existunt quia species ipsis inhaerent prob. quia alioquin angeli nulla obiecta cognoscere possent nisi praesentia in quo sunt maxime imperfecti quare debent admitti tales species saltem ex eorum existentium tota difficultas e a quo producantur tales species pro memorabilis nulla e difficultas quia producuntur ab actibus aliqs vero probabilius sunt concreatae angelis aut in iis de novo producuntur n̄ sunt tamen phantasiales nec secundum substantiam nec secundum modum cum illis debeant simpliciter species eorum naturalium ordinatae ad cognitionem tantum naturales.

Sectio 3ª

De Intellectione Angelica

Dico 1º intellectiones angelicae distinctae sunt saltem modaliter ab earum substantia.

prob. quia alioquin semper eodem modo intelligerent nec explicari posset quomodo de novo aliquid concipiunt n̄ aliquid discernunt cum tamen constet eos intelligere.

prob. 2º si intellectiones angelicae n̄ essent distinctae ab earum substantiis n̄ possent explicari actus supernaturales qui in illis inveniuntur quia si nihil de novo inveniri ergo in angelo eodem modo se habebit intelligendo quo videbit deum et quo n̄ videbit.

De intellectionibus singularium eodem sive modo philosophandum e ac de intellectionibus eorum saltem

q̄ ad hoc vterum possint ēē in eodem subto vterum
V. G. illatio Gabrielis possit produci a Michaele
vterum autem illationes angelicae compositiuae sint
et diuisiuae sicut nostrae dicendum ē in Angelo
admitti simplicem apprehensionem admitti etiam
apprehensiones complexas saltem circa obta ine-
uidentia admittendo etiam 2as oppositiones scz iudicia
et etiam discursus scz cognitio unius ex alio pro-
babile etiam ē angelorum n componere nec di-
uidere circa obta quae clarē intuitiuē et imme-
diate cognoscit et circa eadem discurrere nam
compositio et diuisio requirunt necessariō plures
apprehensiones sed immediata et intuitiua cognitio
de eō pro ut ē in se n praerequirit plures
sibi apprehensiones ergo res intuitiuē et cognosci
pt pro ut ē in se et intelligibile ab angelis pt
compositionem nec diuisionem.

Dico 2o Angelos n comprehendere oia obta
sed saltem aliqua

probatur io n comprehendunt ea obta quae pr
propriās species nec ebtē pr ministriores et cog-
noscunt. quia cognitio comprehensiua dt ee ade-
quata intelligibilitati obti sed cognitio quae n
fit pr proprias species aut ministriores n e
adequata intelligibilitati obti ergo comprehensiua
n e prob. min. species ignobiliores n contē-
nent intelligibilitatem obti adequatam ita scio
nec etiam angeli comprehendere possunt obta
ipsis superiora quia intelligibilitas obti superioris
adequabilis n et a nichilo intelligendi inferioris
ergo comprehendi n pt possunt in aliqua obta
comprehendibili illa scilicet quae sunt ipsis inferi-
ora et quorum habent species correspondentes in-
telligibilitati obti.

Quaerunt hic aliqui vterum angeli possint
dormire et cessare ab oi motu nam alius

somnus fingi n potest cum scribus caeteris
quibus Respondeo angelos posse successive
et distributive abesse ab vna affectione qualibet
naali quia in ea n est minus libri angelus
quam homo. Sed hoc id potest ergo de
singulis nam licet multae affectiones sepe
necessarie in nobis excitent n tamen
in his persistere ergo a quacumque distributive
sumpta abesse possumus
Ad 2m n pot angelum abesse a naalibus ab oi
cognitione collective sumpta.
probat implicat ea caam actualiter caantem cum
sit naalibus sine affectibus sed voliho actualiter affi-
cax existens ep eam actualiter caans affectus au-
tem illius est n abest sine privatione oris cognitionis
ergo implicat eam esse volitionem ea actualiter
efficacem quin sit privatio oris cognitionis seu
alij volibo et actualiter efficax qdo et ergo qdo
et ponit caeteriam cognitionis sed quandiu et vo-
liho dt ee aliqua cognitio ergo est aliqua cogni-
tio qdo nulla est cognitio q implicat.
Dist cognitionem actualiter efficacem ee duplicis gene-
ris unam habere affectum positivum aliam nega-
tivum differre autem qd voliho habens positi-
vum affectum gaudet realiter existe qdo ponit
affectus at vero volitio habens affectum negativum
qdo ponit affectus negativus maxima si ipsa
velit suum n ee pro aliquo instanti q-d.
Volo p duo tantum horae minuta orare
dum mea voliho duraret tantum p duo
minuta.
Sed contra vel illo instanti quo primum et
caeteris oris actus et subsicivum librum volun-
tatis vel n et si primum ergo o aliqua

cognitio nam scientium actualiter liberum
et actio nat omissio a principio cognoscat
singula atq; ita qui libertat assistat ad aliqua
cogitatione cogitat necessario de illa saltem con-
fuse si secundum ergo actualis cessat n et
habitus libera sed tantum denominative, ad actu
scilicet impedante cessationem ergo habet et
actualis scientiam libertatis n et habitus li-
berum.

Confirmatur quia primum illud actuale scientiae
cessationis ab oi actu n pt ee magis
habitus liberum quam habitudantia in cessatione
sed habitudantia in cessatione n pt ee habitus
libera ergo nec ia positio cessationis ab oi actu
ita dit.

Probatur 2o si angeli starent dormiendo excitari
n possent naturaliter sed hoc e ridiculum ergo
et illud prob. sequela ad hoc ut excitarentur de-
berent determinari ad aliquam cognitionem sed
ad nullam cognitionem determinari possent quia
diversi species produceretur in eorum illactu
n in ideo cognitionem ita respondentium dici-
ent quidem diversi multas habeant spe-
cies possunt in cessare ab oi actu ut no-
tunt adversarii.

Dices illactus e subditus imperio voluntatis
quoad secundas operationes ergo sancti prohibi-
tione voluntatis nunquam operabitur

Rs illibitum subditum ee voluntati quoad ope-
rationes 2as distributive sumptas bene quoad
operationes 2as collective sumptas negs propte
rationem allatam in coniecturo.

Queritur ao ubi quando excitatur angeli
ad primas cogitationes in aliqua scientia.

Rp angelos habere aliquas cognitiones necessari-
as ita ut ia cognitio n sonatur libera sed

nicessarie, tac & quia nihil ꝑt. ea nolitum
quin precognitum sed ia cognitio n ꝑt ea
precognita ergo nec nolita ergo nec libera
Q igit angelus potius unam cognitionem habeat
quam aliam certe io quidem ad aliquae species
sint intellectiones aliis & consequenter salutis ai
impedio voluntatis arbitrant posse determinare
illectum angelicum quam alios nil ad presu-
liari obti, proportione cum angelo q. ꝑ sipsum
cum potius cognoscit quam aliquid aliud dici-
t & naali quadam consecutione qua una cog-
nitio naalibus cognita & alia propter obtorum
potius alterius ad unum obtum quam ad aliud
& de cognitione confusa alicuius obti transitus
in distinctam altius tandem p. infusionem
noviarum specierum probabilis & illectum an-
gelicum determinari ad cognitionem salubrem con-
fusam eorum obtorum quorum species in-
fundentur & etiam reperimur in nobis.
Quaerunt 2o quaenam obta naalibus cog-
nosci possint
Q io cog naalibus cognosci deum quia hu-
manus illectus naali lumine cognoscit prima
causam ergo a potiori angelicus 2o angelus
intuitive sipsum comprehendit ergo nidi illi-
talem deprehendam quam tc a ia cae intui-
tive tr naalibus deum & cognoscunt quia
alioquin gratus esset absq. deo eis cognitio
quam tc de deo & impossibile a obstacu-
lum 2o quilibet angelus sipsum a sua cog-
noscit alios item angelos quia angeli sunt
obtum valde proportionatum illectui angeli-
co. 3o cognoscunt diam naalia ut constat
& cognitione illorum cum hoibus.

40 angeli n̄ possunt cognoscere certo & infallibiliter futura contingentia sive libera nisi ex de fide Isaiæ 41° annuntiate quæ ventura sunt in futurum & scimus quoniam dii estis nos.

Dices 1° dæmones multa prædicunt de libris effectis qui postea 2° modo eveniunt quæ prædicunt

R dæmones certo nescire & infallibiliter ea quæ sunt futura libri sed tantum de aliquibus coniecturis possunt dño revelante aliqua cognoscere. denique sæpe prædicunt ea quæ futura n̄ sunt neque possunt dei permittit ut sint in prioribus non nimiæ curiositatibus n̄ negandum est multa prædici posse ab angelis conjecturabiliter quæ sicut optime norunt indolem cujusque scientiam combinationem variarum circumstantiarum denique angeli n̄ possunt naturaliter cognoscere secreta cordium seu actiones liberas ut constat de scripturis sacris solus cognoscit cor suum hæc autem debuerunt ex ignota angelis quia hæc regit vocalis evocatura ad quam concordiam & regimen politicum & quo pacto n̄ debuit cognosci ab angelis actus facultatum intellectualium & quibus quidnam cognoscendum secreta cordium neque etiam cognoscunt cætera supernaturalia naturaliter quia nulla species eorum obiectum illis dabatur.

Tractio 8a

De Voluntate Angelorum

Dico 1o q̄ in angelis ꝓa appetibilia quoꝝ dicit voluntas

Prob. dis naa cognoscibilia ht appetibilem tali ꝓa proportionalem sed in angelis q̄ naa illectiva ergo angeli habent proam appetitivam cognoscibilem quae dicit voluntas

prob: 2o q̄ peccato angelorum ad supponit peccatum libertatem quae in sola Voluntate inuenitur ꝑt.

Dico 2o angelica voluntas n̄ q̄ distincta ab eorum libertaa

prob. quia nulla q̄ libertas talis distinctionis ergo admitti n̄ dt.

Dico 3o angelica voluntas libera q̄ quia dis naa peccabili nisi talis peccati admitti ac admitti dt q̄ libera sed angelica naa q̄ capax istorum oium ergo q̄ libera ꝑt ubiq; libertas admitti dt in q̄ tam contrarietatis quam specificationis & contradictionis seu quo ad exercitium prob. min quia poterunt amare deum vel non amare habet amare vel n̄ amare.

Dico 4o voluntas angelica q̄ capax habitum supernaturalium quia ꝑt ex facilitatem operandi comparetur ergo q̄ capax habituum prob. antie. poa dis ꝑt indifferens ad bene vel malo agendum dt bene agendo facilitari ad bonum dt malo agendo ad malum n̄ sunt in capaces oium habituum virtutum capax q̄ humana volun-

tas quia ñ sunt capaces habituum secundum
circa maam in quia ñ possunt videri actus
ut circa abstinentiam in cibo & potu & lux-
uriam circa voluptates coeporis possunt
in circa eadem naas videri actus inefficaces
Dico 5o voluntas angelica & defectibilis sic
capax peccati.
prob. ex eorum peccato a mutatione preexistenti
divini sive naalis sive supernaalis potuerunt
istum peccare venialiter ex inconsideratione aut
fragilitate mag.
Dico 6o voluntas angeli in electionibz libris sive
medicum sive finium ñ & ex naa sua immu-
tabilis.
probatz Angelus pt libere agere ergo & electionem
mutare prob. cons. quia si haberet immutabilita-
tem electionis vel ipsa potentia ex ipso actu vel
ex habitu relicto vel ex naa voluntatis vel ex
illacbe ñ primum quia actus illa liber & ergo
ñ tollit indifferentiam in actu io ñ secundum
quia nullus habitus tollit libertatem ñ3um
quia est magna impertinentia in voluntate re-
factibili si unquam posset dimoveri a malo
nec tum. quia posita cognitione premia in-
differenti pt libere velle voluntas ergo
eadem cognitione perdurante libere conti-
nuare & de facto mutaverunt quia in io
instanti Deum amaverunt & tu aliqui
in habitato ñ steterunt deinde forte mutant
media & tentandos homines.
Nagis dicas si hoc essent angeli ñ possent et
naalibz Beati Quia beatitudo naalis consistit
in cognitione cum securitate perennitatis sed
voluntas mutabilis pt ab ea excidere ergo
peccatum ad & summa miseria ergo angelus
ñ potuit esse naalibz beatus si sit mutabilis

Ad 9 neg. cons. nam angelus in pura nãa cor-
ditus iuxta prouidentiam tali statui conuenien-
tem addidit aut seruus penitentiae quia in
tali statu fuisset aliquis odo meritorum
quibus ea seruitus obtineretur ex ris diuinis
diuina qd diam dicendum ẽ 2o stoicis
a licet nullus dæmonum dispoluerit illam
voluntatem malam qua peccauit hoc n
probat n potuisse saltem physice diuinæ ad-
hoc ut retractaret efficaciter a sufficienter
hanc malam voluntate id petebat ex defectu
auxilii supernaalis qd requiebatur ad talem
praeactationem

Actio 17a

De Locutione Angelorum.

Dico 1o angelus n loquitur alium pro produc-
tionem signorum exterorum aut spiritualium
aut naalium.

Prob. nemus angelus alium angelum alloqui
pt ad maximam distaam licet maximum
spatium medium sit naeuum aut plenum
~~ex corp~~ quocumq corporeo, sed id n possent
si loquerentur pro signa aut naalia aut spiri-
tualia ex eo qd hoc modo loquuntur a io qui-
dem n pro naalia quae n possent exigi in
naeuo aut inani multo minus pro spiritualia
quae excaeci debent qd quidem a nullo subito
dispondent nt quidem a spirituali quia nullum
ẽ diffusum pro medium n a naali quia illa
signa spiritualia n cent.

Dico 2o Dum angelus alium alloquitur n pro-
ducit physicam cognitionem sui.

Prob. angelus n pt agere in distans ergo n pt
producere cognitionem in alio angelo quin agat
pro totum medium aut totum medium cum illo
concurrat, sed nullum sibi pt ergo ubi ~~pt~~ in

distans, nihil autem producitur per totum
medium ut diximus medium diam ad 4 inane con-
cipere 4 pt.
Dico 3° propria angelorum locutio fit per diversi-
orem intellectionum mentalium loquentis ad audien-
tem illectus et natuti vox mentis illectus quasi
locutio 4 verbum mentale quasi verbum verbum
sicut ergo locutio externa nihil 4 aliud quam
prolatio verborum exteriorum ita locutio interna
4 prolatio verborum interiorum item sicut cum
interna verba soni proferimus nobis loquimur
cum autem illa ordinamus alios ipsos alloqui-
mur, ita si soli cogitemus apud nos interius
loquimur.
Prob. allocutio propria dicta nihil 4 aliud quam
prolatio verborum ordinatorum ad alios ut illis
manifestemus res conceptas sed angelica illectio
4 verbum interium ergo productio illectionis
ita ordinata ad alios ut illis manifestata res
concepta sit propria allocutio.
Ex quibus vides angelicam locutionem duo dici-
4 rerum in recto aliud in obliquo in recto
quidem actionem illectus quia locutio maxime
pertinet ad finale productum verbi, in obli-
quo vero factum voluntatis dirigentem id 4
volentem aut tale verbum mentis sit alteri ma-
nifestum.
Possunt autem angeli inter se colloqui de qui-
buslibet rebus sive occultis sive manifestis
ad quamlibet distantiam.
Probatur Locutio nihil 4 aliud quam mani-
festatio conceptuum alicui facta sed hoc potest fieri
in qualibet distantia ergo locutio fieri potest in
qualibet distantia
Dico 4° adhuc ut audiens audiat debet recipere
speciem 4 impressam ex ordinatione dicentis
aut certe aliquid equivalens speciei.

prob. dñō minari dt angelus audiens ad cog=
noscendum conceptum alterius sed dñō minari ñ g^t
nisi vel p^r species impressas vel p^r aliquid equi=
valens speciebus ergo recipere dt species aut aliquid
illis equivalens

Dico 2° species istas ñ producentur ab angelo lo=
quente physice sed tantum moraliter.

prob. quia illud producit species tantum morali=
ter q^d ē eā vel occasio cui tales species pro=
ducantur a dō sed angelus loquens ē eā vel
occasio cui tales species producantur a deo ergo
illas producit moraliter nam dari a deo infra
signum vel mentalis dñt p^r libidam or=
dinatum definit ee secretum illi cui loquens
vult revelare suum nobum mentis nam sicut
nā angelorum exigit ut in ipsis influendo
quamplurimas species ita etiam nobum mentalis
q^do definit ee secretum exigit ut tales species
de novo in angelo audiente producantur ñ enim
possunt produci physice ab angelo loquente alio=
quin agendo in distans vel dñndo et contiguus
angelo audienti sed exigit ñ et contiguus dum
loquitur cū enim maxima impedimento sit tan=
tum secum colloqui possint, dum sic invi=
cem tangunt, nam dñbiores sunt conditio=
nis quam hores qui possunt loqui ad maxi=
mam distam.

Tota difficultas ē circa hanc positā rationē
explicandi unum angelus potest alteri mentiri
nam mentiri ē contra mentem iesp d ē
significare conceptum qui ñ ē videtur autem
deus ñ dñndo produceret speciem illius concep=
tus qui ñ ē alioquin deciperet
Sed dicum ñ dñndo produceret speciem nobi
mentalis q^d ñ ē in rerum nā si a nullo

dñorum ad id faciendum si vbo dñorum
ab aliquo agente morali n vndz ~~aliquem~~ a eterno
vt talem speciem producat quia despicio quae indi
sequitz n tam tribui dt deo quam angelo loquen-
ti & dñorum dum ad talem sp̃iem produ-
cendam

Sectio 8a

De Loco Angelorum

Dico 1o angelus existens ꝙ alicubi.
probi constat bonos aĝ in coelis, malos in infris
bonos mitti ad hoas custodiendos malos accedere ad
tentandos nec minus implicat angelum existere
nullibi existendo quam existere & nunquam existere
n enim pt angelus naturaliter ubique eo, quia alio-
quin operaret actu motu locali dimidiata finita
prosecutatas dt finitas exigit ergo & locum fi-
nitum

Dico 2o angelus ꝙ in loco definitive
probatz dt in loco definitive & ita contineri
in spatio dñorum vt totum sit in toto &
partibus in qualibet parte spatii, sed angelus
substans indivisibilis existens in spatio dt aĝ
tota in tota & tota in qualibet parte dd an-
gelus ꝙ talis dicitur vt vidimus ergo ꝙ totus
in toto & totus in qualibet parte.

Dico 3o angelus n ꝙ localiter in loco pt ope-
rationem suam ps applicationem virtutis ad operan-
dum contra thomistas aliquos.
probi primo ꝙ angelum quam angelum operari
dial igitz in illo priori in quo concipitz ante
operationem ꝙ alicubi vt nullibi n nullibi
quia nihil concipi dt ergo & ꝙ nullibi ergo
ante operationem ꝙ alicubi. dimidiata cum ange-
lus distinguatz a sua operatione ad ea separata
pt ergo angelus posset separari ab ea applicatione
& ꝙ absurdum & in eo loco p.v modum

distinctum ad ē p̄ ꝙ ꝯhōrem p̄ quam pro-
ducit.

Dico 4o angelus n̄ p̄t occupare maximum locū
prob. exemplo ad rem quia nunc ē in maio-
rem nunc in minori loco possunt igit angli
occupare tempo minorem ꝛ minorem locum
n̄ in maiorem ꝛ maiorem propter naam fi-
nitam quam habet quia diam finitas proprie-
tates habere p̄t

Dico 5o n̄ possunt angli diuisa tali loci
amplitudine occupare locum cuiuslibet figure
qua alioquin ab uno polo ad alium extendi
possint posito enim ad unus angelus occupet
totum spatium istius scholę prolongando duo
plana parallela pauimenti ꝛ laquearis ab uno
polo ad alium si fiunt propi unum polum
in plano superiori superficies equalis laqua-
ri ad scholę ꝛ in plano inferiori propter
alium polum alia superficies equalis superfici-
i pauimenti ducantur linę ab extremitatibus
unius superficiei ad extremitates alterius superfi-
ciei parallelogrammum pertingens ab uno polo ad alium
qđ erit equale toti isti scholę ergo si ange-
lus posit occupare spatium equale isti scholę
sub qualibet figura posset prolongari ab uno
polo ad alium qđ videtur absurdum vide pro-
pōnem 3. 5am. ꝛ 3am libri primi Eu-
clidis

Dico 6o plures angli possunt ee simul in
eodem loco.
prob. hoc n̄ repugnat magis quam eam ee in
eodem loco cum eam dicamus, sed hoc secundo
contingit ergo possunt ee duo angeli realiter
in eodem loco prob. min. ex Euthymenis ꝛ
Scioci authm maxime probat ꝛ eo qđ ange-
li careant impenetrabilitate.

Dico 7o unus angelus n̄ p̄t ee simul in plu-
ribus locis adequatis sive continuis sive distinctis

in plurib⁹ adequatis continuis ꝙt.
Prob. locus adequatus ē maximus quem naalis obtinere ꝓt angelus ergo ꝛ ꝓt ex naalibꝰ in eo simul & in alio quia aliquem locum ꝛ maiorem maximo.
2a pars probat quia angelus existens in loco indivisibili ē naalibꝰ totus in toto & totus in qualibet parte spatii sed hoc ē eē in plurib⁹ locis inadequatis ergo angelus ꝓt eē in plurib⁹ locis inadequatis
3a pars probat quia alioquin daretur gradus naalis. qd ꝛo implicat.

Tractꝰ 9us

De potentia Locomotiua Angelorum.

Circa io ē in angelis ꝑa locomotiua indivisibilis ad locum subtilem.
1a pars probat ꝛ sacra scriptura 1a ꝓbat 3o circuit quidam dicebat tibi io circuivi terram & ꝑambulaui eam dicebat diabolus eas autem a seipsi ē quia angeli ꝓfecto veniunt ꝓbare autem ad vltam ꝓfectam si ꝛ sit immobilis & sit localibꝰ mobilis vt ꝓbat in vltimis diffinitis & naalibꝰ
Prob. 2a pars quia nulla ē eas quare admittatur ꝑa ꝑa distincta.
Circa 2o ꝛ ꝓt motus angelus in instanti quia nullum ꝓgressum datur instans motus successivus in talibꝰ successivus ē
Circa 3o angelus naalis ꝛ ꝓt motu localis ab vno extremo distanti ad aliud ꝛ transeundo ꝑ medium ꝓb. diffinitis ꝛo ꝓt hic autem ꝛ est ꝓgressiꝰ motus.

proob. ia pars motus localis progressivus substantialiter imperfecti fluxum seu contactum unum partis in unum ab uno ad aliud intra iacentium, nam motus substantialiter et fluxus sed n̄ est dare talis fluxus n̄ transeundo p̄ medium ergo necessario est p̄ transire medium vel a termino derelicto p̄ductualiter ad terminum acquirendum 2a n̄ est mobile ee in termino ad quem distantem a termino a quo quin sit plus aliquid in termino ad quem qd totum fieri n̄ est nisi ab ente superiori fieri possit sed dz quia angelum existentem apud Athenas est dare ut producere existendo a productione finiti bene autem videtur moveri aliquando dato termino a quo et termino ad quem n̄ in progressu est motus localis sed potius exproductio.

Dico 4o probabile n̄ est dare primam partem alicuius determinato termino in velocitate.

Probatur pars finita necessario habet aliquem terminum finitum sed pars locomotiva angelorum finita q̄ ergo dz habere terminum finitum putatur quidem angelos quam citissime moveri pars cum maiori velocitate quam qualibet res corporea maxime cum nullam habeant visibilem medii aut gravitatis unde intra brevissimum tempus progredi possunt a celo empireo usq; ad terras.

Dico 5o angeli habent vim producendi motum in rebus aliis.

proob. angelus portavit prophetam Habacuc in Iudaea in Babilone et inde apportavit Diabolus transtulit christum a deserto in pinnaculum templi angeli diam movent corpora inferiora et ut videmus movent celos.

Dico 6o pars angelica n̄ se extendit ad qlibet spatium quodlibet tempus movendum ad quamlibet

distaam.
Probi 2oa finita ē in angelis ergo ꝛ se habet ad ꝙlibet pondus quolibet tempore movendum ad quamlibet distaam possint ꝛ ꝙlibet pondus movere in aliquo tempore nam hoc possumus aliquibus instrumentis mecanicis, multo magis hoc possunt angeli qui sa ꝛ ignorant dt ꝛ angelus ē immediatus corpori moto nam agit in distans nulli agenti nauli conuenit ꝛ.
Dico 7o ꝙ angelus alium inferioris ordinis p̄ impetum impressum naalibz movet p̄llos ꝛ alle gatos
probatz angeli possunt movere corpus ergo multo magis movere possunt alium angelum quia maior ē proportio inter impetum quem producunt angelum quam inter secundum impetum ꝛ corpus dicendi dæmones aam separatam ꝛ in peccato mortali existentes ad infimos precipitij agunt. Angelus Raphael alligauit dæmonem in nocte tobiæ p̄ impetum scilicet spiritalem si dicam ꝙ potam imprimendi impetum ꝛ p̄llendi ergo quoties movet aliquem angelum ꝛ eo producit impetum contrarium impedientem eius motum ꝛ licet illi ꝛ simpliciter sint presentes potest ꝛ tantam vim imprimere, ut mandat diu ꝛ illum detineat in eodem loco.
Dicas ex multis angelis bonis multi sunt debiliores dæmonibus ergo possunt boni angeli a dæmonibus rapi ꝛ ad infimos detrudi.
Rñ dicim ꝛ concurrerent sicut diam modo ꝛ concurrit ad oē opus malum possint boni cruciari diam in hac vita degentes ꝛ diamti angeli boni ad infimos detrudentur ꝛ ꝛ ꝙ propter ea cruciarentur quia ad hoc debent peculiari modo deus liberare aliquem inferiorem ut dicemus de reliquis pois angelorum vix habemus quidquam certi probabile ꝛ ꝛ nullam subtilitatem producere possit

immediate nec etiam ullum accidens nisi solum
impetum quia iam sufficienter ens corporis
provisum est per recogeras suas quia quibus sons
est corporeus alias res corporeas producunt pos-
sunt in applicando activa passivis quaelibet acci-
dentia a quaslibet suas [illegible] subtrahit suum
per ficiorum actum producere Alia multa reperit
Dolendo et probabile similiter Ethnicorum hoc modo
frustra productos a daemonibus

Sectio Ultima

De poenis Daemonum

Nulla est difficultas in explicanda poena damni
quae in daemonibus invenitur et in actibus separatis
damnatorum haec enim consistit in privatione
Dei cum apprehensione cuiusdam a beatitudine quod
inde oritur grauis tristitia et difficultas in poena
sensus explicanda praecipue vero in angelis quibus
ignis aut alia res corporea non sit disconueniens
tamen quid nos concipimus quomodo ea licet
sit spiritualis sentiat tamen ustionem corporis cui
unitus cum enim per talem ustionem solutam
temperiei carens cui affingitur ac inde torquetur
sed angelus uidetur non posse torqueri ab igne quia
ignis nihil producit in illo quod sit disconue-
niens.

Multae sunt opiniones in hac materia nos
quidem certum quod ex fide daemones patiuntur
paenam ab igne corporeo et enim communis
sanctae ecclesiae et in scriptura constanter fit
mentio ignis apud inferos existentis in quibus
aliqui aestimarunt dolorem istum esse apprehen-
sionem per quam representatur ignis ut sibi dis-
conueniens eo modo quo imaginatio doloris cre-
atur sed hic modus repugnat sensui Scotistae ponunt
tantum dolor phantasticus alii dicunt hoc fieri

p̄ impressionē specierum qua spiritus
moueat ad tristitiam q̄ alligat igni tanquam
recepti aut tanquam creatori rectē dr sed hoc
ita n̄ explicant ullam rationē quare in
inuitis a scriptura negs̄ hiam explicari p̄t
p̄ calorē productum nam calor procerus q nul-
lo modo ē disconuenies spiritui p̄ calorem
enim n̄ soluit continuum ullum aut ulla pars
angli. quare facillimus modus explicandi q
Quaeris cum quo.

Dico ignis corporeus in mundis obedientialiter
elementis producit in substantiis damnonum &
damnatis eorum qualitatem dolorificam spiritualem
quam realē afficiunt ea ratione qua manus molas
afficit dum comburit
prob. quia tam possunt dari qualitates su-
pernaturales substantiis dissimilares quam possunt
dari quamplurimae iisdem maximae constan-
tares ut sunt gratia lumen gloriae, ca-
racter in baptismate & ordine sacco ergo
etiam possunt dari ergo etiam possunt
dari qualitates disconuenientes & malē affi-
cientes substantias spirituales.
probatr 2° quia hic modus explicandi fructus
t & in aliorum opinione sunt difficultates
innumerae

Dices n̄ p̄t dr ignis realis & phisicus
apud infernos quia locatus sit ignis & n̄
sit ignis sed hoc implicat ergo & illud & ea
quidem de suppositione dari ignis, quia ignis
~~quia ignis~~ ~~corruptibilis~~ & ~~indiget~~ pabulo quare nutriatr
& corruptibilis, & indiget pabulo ut nutriatr apud
~~apud infernos~~ infernos autem n̄ & corruptibilis.
Rp ignem de nā sua ēe corruptibilem &
indigere pabulo pōq̄ t̄n conseruari gratia

sciam rei existentiam dei concurrentis extraordinario modo et licet ignis se non sit contrarius angelo potest tn ut elevatus ex eo sit proximus illius qualitatis combustiue et doloriferae ad intelligendum n quasi daemones comburantur spiritualiter eo modo quo comburimur sed ad sciant similem dolorem imo et magis intensum nam ut ait Divus Augustinus cruciantur miris sed tn undis modis.

Laus Soli Deo

finis Metaphisicae

Disputaões Ethicas

Disputatio 1a

De Natura Ethicæ

Sectio 1a

De obiecto Morali

Dico 1o obtum scalæ Ethicæ ẽ opus hones-
ta.

Prob. illud ẽ obtum scalæ scitæ ad qd ta ora
rica tractatus in tali scia io p. 2 p.o ptes ẽsseruntz
sed ora qua tractatus in Ethica ẽsseruntz ad
opus honestam ergo opus honesta ẽ obtum
Ethicæ. prob. min. Ethica tota ẽ in dcis
præceptis quibus opus honesta fiat ergo
opus honesta ẽ d ad qd, ora qua tractatus
in morali ẽsseruntz

Prob. 2o illud ẽ obtum scalæ scitæ alicuius
p.o qd primario specificatz a distinguitz sed
Ethica distinguitz p.o opus honestam ergo
opus honesta ẽ illius obtum scalæ prob.
min. scitæ practicæ specificantz ab illo opus
qd faciunt & dirigunt sed dic Ethica dirigit
opus honestam ergo Ethica specificatz ab
opus honesta nam a nulla alia scia con-
sideratz opus honesta nisi ab Ethica ergo
p.o ordinem ad opus honestam dicq specifi-

caci ꝓt ñ intelligimus aliqm opabm illicitam
que dr ꝑ ñ ẽ subtam honestatis sed intelligi-
mus actionem voluntatis que immediate ꝑ ꝑ
ꝑ dicit honesta.

Dico 2º Ethica ẽ vna scia.
prob. illa ẽ vna scia dr cuius obta demonstrant
proprietates ꝑ vnas a progrias caas sed qꝺ
obta Ethicor demonstrant proprietates ꝑ vnas
as a progrias caas ergo ẽ vna scia prob.
mi. inductione nare-cum demonstrationum ut
Ch. ẽ istius summum malum ẽ summe
fugiendum sed peccatum ẽ summum malum
ergo ẽ summe fugiendum dicit obtendit
domandos ee impotentes motus animi quib⁹
eas obtinebrat item docet actionibus honestis
aliquem finem prefigendum ee

Dico 3º Ethica ẽ scia practica
prob. illa scia ẽ practica que respicit obtum
opabilem a cognoscibilem ita ut ab illa scia
dirigi possit tale obtum sed Ethica sit ob-
tum opabile a cognoscibile a ad dirigi possit
ab illa ergo practica ẽ prob. mi. cognoscibile
ẽ hoc sed hoc facile ꝓt opabilem honestam
ergo opabilis honesta ẽ factibilis a cognoscibilis
qꝺ vdo dirigi possit tale obtum facile pro-
batr quia illa scia que tradit regulas qꝺ
aliquo opabe dirigendo ꝓt illud obtum sed Ethica
tradit regulas a precepta dr opandi honeste
ergo illud dirigendo ꝓt

Dices scia practica efficit suum obtum sed
Ethica ñ ꝓt efficere suum obtum quia opabilis
honesta sit unicuique sibi ñ ꝓt
Ad. scia practica ñ efficit suum obtum
cum ordine suis facultatibus externis quas
sit a scia qualis ẽ vocitas sed sufficit ut

idem ad obtum ē dīndē fiat in particula-
ri, in quo n ē maior difficultas quam in
Logica.

Dico 2° Ethica distinguit a prudentia tantum-
modo formaliter i modo quo Logica dicta ab
arte.

Prob. Ethica tradit praecepciones honestae
operationis eliciendo quas prudentia ad circumst-
tias particulares accommodat nam ad pru-
dentiam spectat praescribere modum temporis
alias circumstias in particulari in quibus
debeat operatio honesta ut v. g. iniuriae
aegrotum aut aliquem amicum ē actio quidem
honesta a conformis rationi, a praeceptis quae
dat Ethica prudentiae vero ē determinare tem-
pus & alias circumstias in quibus ē ad-
mittendus agrotus cast tum contra Leges pruden-
tiae si media nostra nulla potentiae naturalis
totae forces illius pulsarae.

Quod autem n sint duo habitus diversi &
distincti realiter. probatur quia nulla ē maior
difficultas qua debeat superari a prudentia
quae n fuerit iam superata ab Ethica
Dividitur Moralis in tres partes iuxta
triplicem humanam actionem, scilicet pri-
vatam, Civilem et Oeconomicam.

Prima quidem seu privata actiones hois in
se considerati regit & moderatur & in hoc
statu praecipit Ethica quomodo regendus sit
rationi appetitus tam rationalis quam sensiti-
vus & quomodo recta rationi sit conformen-
dus, quomodo istam & illas facultates n de-
beant operari nisi a ratione regimine

unde hoc pars moralis dicit monastica
q̃ q̃ cafdem ad unum instituendum.?
2a actiones dirigit hois civilem vitam duci-
tis in eadem urbe Respublica provincia vel
regno cum multis aliis. Et in hoc statu docet
quodnam sit optimum regimen quae leges fe-
rendae. a dicit politica a graeca voce
Πολις id q̃ civitas.
3a q̃ quasi media inter vtramq̃ dirigit̃ ac-
tiones hois in eadem domo aut familia
cum paucis quibusdam aliis vitam neq̃ p.ni-
tis solitariam neq̃ p.nitis communem sed
vilut mediam agentis quo in statu praeci-
pit munus unius ad alterum ut filiorum
apparentes a vicissim servorum ad dominos
a dicit Oeconomica a graeca voce οἶκος
domus, & νομος id q̃ lex.
Ex his oibus colligimus diffinitionem moralis
.i diamus. q̃ sciam morum.

Disputatio 2a
Ca finalis Morum
Sectio 1a
An Deus Supremus
finis.

Octus Augustinus docet oes quicquid velint
beatos ee velle, & nolle ee ut beatos bea-
tudo autem illa sit summum bonum. a fi-
nis ultimus vocabit identificanit ut q̃ in con-

fitio agrē ocs quare cum finis ex duobus
coalescat scilicet ex bono qui dicit finis obti-
nus & ex illius possessione qui dicit finis fora-
lis ita etiam in beatitudine duo considerari de-
bent io obtim ad q̄ bonum cuius fruitionē
dicit aliquis beatus & tale bonum nocat bea-
titudo obtinet 2o actus quo attingit huiusmodi
obtim & ei illius possessio quia dicit beatitudo
foalis.

finis q̄ id cuius gratia aliquid fit sicut id ex
cuius amore id q̄ ob cuius bonitatem actiua
fiunt illud autem n fit propter aliud sed propter
se q̄ quamuis enim combinando poss ut ipse
am propter aliud amitt attamen hinc inducit
raonem medii & n finis

Duplex ē finis actionum humanarum alius ulti-
mus alius n ultimus, & ultimus illē qui ex
se quidem amabilis ē & sit aliquam bonitatem
propter quam appetit dicitur tn ad aliud aliud
ultimus bonum raonē cuius nidet potius ea
medium quam finis v.g. possum amare
nicutem quia q̄ ex se amabilis & qualitas
hoc digna & sic sit raonem finis nil
possum illam amare quia conducit ad bea-
titudinem acquirendam raonē cuius q̄ medium
finis ultimus illē q̄ cuius gratia actiua fiunt
& amatr ipse ulto nec fit, nec amatr propter
aliud sed tantum propter eam bonita-
tem itaut ad aliud n referatr.

finis autem ultimus distinguit duplex alius
absolute ultimus, alius tantum secundum quid,
finis ultimus absolute & simpliciter & simpli-
dicto illē q̄ qui in oi omnino actione uel
implicite uel explicite intendit & talis ē
solus Deus ad quem oia referenda sunt cum

ipsa ad nihil aliud referatur, aut referri debeat.
finis autem ultimus secundum quid qui in aliqua serie actionum vel in aliquo ordine ita inclinatur ut omnia quae sunt in tali serie actionum ad illum referantur v. g. sanitas respectu medicinae.

Aristoteles tradit aliquas summi boni definitiones 1a ut sit aliquid perfectum. 2a summae excellens inter omnia bona 2a ut ad illud omnia referantur aut referri debeant ipsum vero ad aliud referri non possit inter 3a ut omnis altivus eligibilem avocat 4a ut sit dilectabilissimum 5a ut sit connumeratum cum stabilitate.

Triplex vulgo status distingui potest ius et quaenam sit illud in quo homo connaturalibus suis perfectionibus naturaliter operandis sine ullis donis aut gratiis supernaturalibus talis status nunquam fuit quia homo in statu gratiae fuit a deo creatus dotibusque insuper ductus ad finem supernaturalem obtinendum id est ad deum clare videndum

Secundus status innocentiae sive iustitiae originalis est ille in quo homo fuit ante peccatum ornatus scilicet perfectionibus et gratuitis longe praestantissimis et maioribus quam sint ea dona quae modo recipimus praecipue vero debebant illi statui ea auxilia quibus facile superari posset omnis difficultas et coerceri passionum impetus.

Iustitia status et status gratiae est ille in quo homo sit donum supernaturale quod intrinsece et ex se includit habitudinem ad deum possidendum intuitive distinguiturque a statu innocentiae eo quod status innocentiae includat

hæc auxilia extraordinaria & peculiaria Dei
providentiam caetera omnia sunt addita per
baptismum

Potest etiam distingui status naturæ lapsæ
de quo hoc caret oī gratia & est peccatum
Dico io nō respondet ab oī ordinatione divina
& unicus finis oium creaturarum simplicitur
ultimus & adæquatus.

Prob. appetitus quo creaturæ ōes ferunt in
quietem hoc & in supremum & ultimum
finem ac beatitudinem quam possunt consequi
n & inanis & irritus ergo dt ea finis
aliquis ultimus cuius possessione perfectissimè
satiet hoc. prob. antec. illa appetitus inanis
est qui satiari n potest sed posito qd nullus
est finis ultimus nunquam satiaretur talis
appetitus ergo inanis est prob. mn. solus
Deus desiderium et satiare appetitum
sed supremus finis & solus bonorum desi-
derium ergo dt ea ultimus aliquis finis
quem creaturæ racionabiliter ordinatæ consequi
possint.

Prob. 2° in causis finalibus subordinatis n est
dare processus in infinitum ergo dt dari finis
aliquis ultimus ad quem oia cæsantia ipsa ulro
ad aliud cæssari n debeat

Dicas finis ultimus creaturæ racionalis est
Deus vel creatura sed nec Deus nec creatura
possunt ea finis ultimus creaturæ racionalis ergo
nullus dari st ultimus finis.

Prob. d. creatura illud solum bonum qd &
perfectissimum iucundissimum & illimitatum &
quo adepto bne & possidenti sit oi parte
& ultimus finis sed nulla & creatura quæ
sit bonum perfectissimum cum sit finita & im-
perfecta ois ea autem finitudo habeat plures

negationes perfectionum quae perfectiones nobis
sacris sunt ut fiat aggregatio omnium bonorum quae
requiritur ad beatitudinem perfectam ergo creatura
non potest esse ultimus finis.

Prob. 2o quia si deus esset ultimus finis vel
est ultimus finis quatenus deus vel quatenus
noster possibilis sed neutro modo potest esse ulti-
mus finis sed neutro modo dici potest, non qua-
tenus deus quia omnes essent beati quodquidem
esset beati non sciam quatenus possibilis quia
hoc esset dicere possessionem dei esse finem ul-
timum sed possessio dei et creatura ergo creatu-
ra est finis ultimus.

Ad 1am dicam esse ultimum finem obtinuum et posses-
sionem finis finem totalem ex quibus fit
unus finis totalis vel sunt duo fines inter
se subordinati quod dicam in omnibus aliis finibus
animadvertendum et ut sanitas v.g. non est fi-
nis in abstracto sed sanitas possibilis sufficit
igitur ut finis obtinuus contineat omnes perfectiones
sciendi totalis imperfectus non dicatur esse om-
nino perfectionem.

Instabis si deus est finis omnium creaturarum
debet possideri ab omnibus, sed non potest possideri ab
omnibus ergo non est finis omnium creaturarum.

Ad 1am deus debet possideri non tamen eodem modo
ab omnibus nam a creaturis rationalibus possidetur per
intellectionem et amorem a beatis vero dicitur
possideri quod habent circa illam perfectionem
quam possunt habere conformiter ad naturam
suam.

Dices 2o illud non est finis ultimus quod ultimo
non appetitur propter se sed deus non appetitur propter
se ergo non est finis ultimus prob. mm. deus
non operatur ora propter se ergo deus in suis
operationibus non appetitur propter se prob. antec.

incarnaonem dns oplatus & propter hoes
ergo n oia oplatur propter sp
Sp dum stam oplatum & incarnaonem ulti-
mo propter sp, licet n ultimo iam dixerit ad
hoes.
Obij. Ip qui p̄ccat mortaliter dum postpo-
nit creaturam illum ad creaturam ordinat
ergo dns n & finis ultimus ad quem dirigant
oes actiones humanas. prob. cons. illa n
& finis ultimus qui contemnit ut alius ap-
petat sed dns a p̄ccatore contemnit ergo
n & finis ultimus.
Sp dum & finem ultimum licet a p̄ccatore
contemnat quia hic peccator n agit secun-
dum rectam rationem nam finis ultimus ille
p. ad quem oia referri debent licet actualiter
n referat nam ad hoc diximus dum & finem
ultimum nolumus significare obm creatu-
rarum rationalem formaliter operari & intentione
finis simpliciter ultimi quamvis possit dici
dum aut appetibilem quasi cumulum bono-
rum omnium nō necessario appetit ab oi creatura
in suis operationibus saltem confuse & implici-
te nullus & actus humanus qui n
fiat ex amore cumuli omnium bonorum ergo
nullus & actus humanus qui n fiat propo-
ter beatitudinem & finem ultimum quatenus
abstrahit a libro in quo & cumulus omnium
bonorum nam eis pars essentialiter ordinatur
ad totum cuius & pars sed oe bonum
& appetitur pro actum humanum
& pars cumuli bonorum omnium ergo oe
bonum & appetitur vel ex ordine ad cumulum

orum bonorum hoc ē ad b'atitudinem non
pertabit ideo nec pt cumulati mālibus
ad dum qd fōalibus aut audtis, cumulatis
autem mālibus quatenus bonum appetit qd
ē pars cumuli orum bonorum fōalibus autem
adhio audtis quatenus prosequitur bonum ulti-
mum.

Sectio 2a

Quaenam sit Beatitudo Obiectiua Creaturae Racalis.

Dico 1o nec in diuitijs nec in honoribus
nec in nobilitate sanitate uoluptate pulchri-
tudine aut aliis huiusmodi bonis, fōalicitas
ē summum hois bonum finisq; ultimus col-
locari pt.

prob. 1o quia fluxa sunt oia ē caduca 2o
quia illorum possessio irritari potius solet
appetitus quam satiari 3o quia haec bona sunt
bonis ē malis similia 4o quia haec oia ultimus
effectus ad ueritatem scilicet inuendam 5o quia
haec bona concupita uitant habita uitant a-
missa cruciant ē quibus clarum ē nullam ad
summi boni conditiones quas assignauimus
supra quapropter dicti postremus ē malus
hois ritus creatis occupari possit satiari ñ pōt
quia cum sit dī capax rebus humanis
replet ñ pt.

Dē his multos habent locos communes sphi-
rologi ad quos ego te remitto paucis hic lu-
bet attendi qd ht Boetius Epistola 3a
ubi tractat inquit a recto diuitiae honores

ꝓa quæ opinione nostra clara sunt hæc
pretio suo nulla nescimus æstimare res di quibus
n cum fama sed cum recta ratione dilibrandum
q nihil habent ista magnificum quo mentes n
sr nostras trahant proinde hoc ꝙd mirari illa consue-
rimus n rem quia concupiscenda sunt laudanda
sed concupiscunda quia laudata sunt.

Hinc 2o nec in naalibz animi bonis nec in
ipsis dian virtutibz sita æ ꝓt summa hois
felicitas.
ꝓbatz quia quamuis illa sint aliqua naa ratio-
bz bona n sunt tn summa quidem ultissimis
bonorum naalium ordo illa æ quo animi
bona continentz illi autem complectentz ea quibus
illustrtus æ uoluntas perficiuntz in illectu sunt
scientia n uoluntate uirtutes 1 in naturalibz tn
consistit summum bonum æ felicitas nec æ
quia illis comunitas n possunt conditiones
summi boni nam ad aliud ultimus respectuntz
scilicet ad obtum ad ꝙd ordinantz dsinde n
excludunt oa malum æ in iis æ frequen-
ter aliqua diceptio ꝙ ꝙd comparatz ꝓ sin-
gulis nulla autem diceptio contingere ꝓt in
summo bono.

Præterea uel agitz di uirtute habituali uel
actuali, prior æ imperfecta æ ordinata
ad operandum inest dormientibus æ otiosis
quos nemo dixerit summo bono potiri uir-
tus dian actualis n sistit in se sed ultra
exit ad obtum æ ab eo specificatz
ꝙ æ contra rationem ultimi finis dicoꝝ
Lactantius ait n æ uirtus summum
bonum sed effectrix æ motiua æ summi
boni quoniam perducere ad illud sine illa
nullus ꝓt.

Dico 3o obtina foelicitas sit summum hois
bonum cuius possessio q beatus effici p̄fectq
pt & solus dus
Prob. quia 2o conuenient oes summi boni
& ultimi finis conditiones.
Prob. 2o quia summum bonum & illud qd
p̄fecte satiare pt appetitum ita ut nihil
boni illi desit nihil omnino mali illi
adsit sed hoc soli deo conuenit ergo solus
deus & summū hois bonum prob. min. deus
& ois omnino boni cumulus p̄fecte com=
plens ita ut n̄ p̄t magis alicuo creat̄
bono quam n̄ ea deus hinc ps̄ius p̄fec=
tus ait satiabor cum apparuerit gloria tua
& diuus augustinus fecisti nos domine ad
te & inquietum & cor nostrum donec requies=
cat in te de quo confirmatq̄ ex quę super=
ius dicta sunt nulli nimirum creaturę
conuenit ratio summi boni ergo
non summum bonum nam quantumcumq̄
summis oneris bonis tam corporis quam ani
simpliciter caret bono p̄fectionis & p̄fectam
perfectionem n̄ simpliciter appetibis.
Prob. 3o illi conuenit & finis ultimus
in quem hoi inhabitudinem & a quo una
absoluta p̄fectio hois & expectanda & in
quo uno oēs dus orabis debent desinere & sed
talis & solus dus ergo solus & finis
ultimus hois praeterea dicit deus rerum omni
conditorem nam quemadmodum creatio
locus & finis & conditorem ad qd conni=
tunt & retra & inquietat simpliciter manet
ita deus locus noster uocari pt.
Obi. io si dus. oia ad se ordinat ut finem
ergo dus habebit finem sed repugnat deum

habet aliquam eam finalem sua actionis aut sue entitatis aliquin haberet aliquam dependentiam que repugnat Deo.

Ad dum ad finem ratione sue entitatis quia sicut habet ut sit eam efficientem ita necessario finalem ratione vero suarum actionum ad extra ipse et finis ultimus quia quidquid facit ex amore sue bonitatis operatur ac proinde res eas creatas producit a deo ut a causa efficiente et finali.

Item. 2° appetibile nostro finitus est ergo finito bono satiari potest ergo non potest reverti ad dum qui sit finis et summum bonum quo ad? sto conquiescat, ergo bona creata et finita satiare possunt appetitum.

Ad appetitum sive voluntatem ea est finitam intrinsece sive quoad entitatem extrinsece vero sive terminative ea infinitam nimpe quo ad obtum suum quia semper est aliud atque aliud obtum creatum appetibile eatenus et quia cum intellectus sit pos maxime uelis quia est quidlibet bonum proponere et voluntas ad proportionata intellectui et pot appetere semper aliud atque aliud bonum donec tandem pruduit atur ad aliquid et ibi rationem boni consistat aut formaliter aut eminenter.

Sectio 3a

De Beatitudine foali

Notandum est id alium ad finem et Beatitudinem obtinuam alium formalem, obtinua et res ipsa quae intendit diligendo amando possidendo v. g. finis obtinus amari et premia quibus obtinus foali

autem beatitudo n̄ e alia quam usus, adipho
sa possessio boni sue finis n̄ beatitudinis obtinq
et possessio pecuniarum e finis scalis auare
rum n̄ gustus arborum e finis scalis gulosi, eo
huius rei q̄ quia q̄o aliquis desiderat bea=
titudinem n̄ desiderat illam in abstracto sed sibi
illam desiderat id est n̄ optat tantum bonum
sed optat sibi uniri q̄ scalibus fit p̄o assecu=
tione boni desiderati id e p̄o beatitudinem
scalem.

Hinc io possessio e prehensio rei secundum
quam aliquid ita e in nostra potestate ut fruc
tus p̄cipiatur possimus a duplex distinqui
tur ia quidem p̄o quam res possessa subiicit
dominio possidentis n̄ de hac n̄ e hic questio
p̄cipitur n̄ de hac disputamus hic ut bonis
autem nonnulla possidemus p̄o realem n̄ physi=
cam assentionem n̄ quasi tentionem rerum ut p̄=
cernis in marsupio n̄ arcario diligenter asser=
vatas 2o alia possidemus p̄o ciuilem quandam
n̄ moralem tentionem ut cum acquirimus fus
in edes alicuius hanc autem ea bona retine=
re tantum nobis coniungunt 3o alia possidemus
p̄o realem n̄ physicam inhesionem ita scias
n̄ uirtutes in nobis inexistentes possidemus
4o nonnulla possidemus p̄o modum obti ne
intentionalibus ita dicimus possidere ia quę
profecto cognoscimus.

Verum e beatitudinem scalem ea aliquid beato
interinsecum n̄ ex iis quę beato sunt interin=
seca quędam p̄tinent ad actum primum
ut habitus n̄ potę beati n̄ bonum habitus n̄
species impressa, alia uero p̄tinent ad actum
2um constat autem illustrem uel potę beati
n̄ potę ea scalem beatitudinem, dęmones enim

cum suis pois sunt infelicissimi.

Circa q̃ stiam huiusmodi actionũ n̄ pot̃ pertinḗ ad eam nec stantiam aut substantiam quia actiones viventiũ illius vitæ nimis humiles sunt nec assurgunt ad bonum increatum nec sunt proprię hoīs ut hoc ē sed communes cum bestiis unde sequit̃ q̃ nec in vivente corpore eã nec in auditione nec in substantia inhęrentia constituit ꝓpr̃ fœlis Beatitudo sed requiritur ad eam necessario ad aliquem actum ꝛ operationem eãdem illectionem scilicet aut volitionem.

Plures sunt circa Beatitudinem fœlem sententiæ ia ē thomistarum qui fœlem Beatitudinem in illectione ꝛ visione dei constituunt 2ª ē scoti qui iam in amore sic in actu unitatis collocat 3ª duri Bonaventuræ qui iam in nec actione statuit 4ª illorum qui præter actus cognitionis ꝛ amoris requirit gaudium ꝛ delectationem 5ª nonnulli qui iam in solo gaudio ponunt 6ª tandem aliorum qui nonnulli sunt iam sitam ē in actu reflexo quo percipiens illi actus cognoscant ꝛ per quem Beatus advertit se deum possidere:

Multi existimant quæstionem istam ē de nomine propter ambiguas acceptiones in quibus accipit̃ Beatitudo interdum enim sumit̃ pro communi bonorum omnium sic pro illis omnibus qui necessario coniuncta sunt cum statu beati quo pacto Beatitudo fœlis nō modo includit cognitionem ꝛ amorem ꝛ delectationem sed etiam alia multa cum exclusione oīs mali 2º sumit̃ Beatitudo pro perfecta summi boni cognitione 3º sumit̃ propriè fœlis beatitudo pro actione illa quæ ē propria dei summi boni ꝛ eius possibilis perfectissima ꝛ qua tanquam ꝛ radice

oēs p̄fectiones b̄atitudinis foalis tanquam
propietates oriant.
Sico 1º foalitas foalis in summi boni posse-
sione p̄ operatōm illectiuam p̄fectissimē
constituenda ꝙ.
Prob. quia frequenter scripturę ꝙ patres inuent
deum p̄ visionem uidi Joan. 1ª. 3º hac ꝙ
nita obscura ut cognoscant ꝙ rerum deum cum
apparuerit similis ꝙ simus authoritas dui
thomas ꝙ instar oium artes diam existimauit
diam esse b̄atam contemplatōm sci, nos uero
contemplatōm dei
Prob 2ª b̄atitudo foalis in p̄fectissima
dei possessione posita ꝙ sed talis possessio ha-
betur p̄ illectionem seu cognitionem ergo foa-
lis beatitudo in cognitione posita ꝙ prob. min.
illa ꝙ p̄fectissima possessio dei p̄ quam
deus ita beato coniungitur utpote foelicitas ꝙ
emolumenta ꝙ dei possessionis consequentia be-
atus p̄cipiat sed p̄ illectionem coniungitur
deus beato quam optime ꝙt ergo ꝙ possessio
dei p̄fectissima tunc finis ultimus dt obtineri pos-
sidere dt p̄ solam illectionem ad quo tale ꝙ
ut intellectus illectionis colligo. Licet autem
fructus quos ꝙ ex eo p̄cipiat. Licet nam ideo pecu-
niae praedia aliaque huiusmodi ꝙ possunt possi-
deri p̄ solam illectionem quia p̄ illectionem
eorum commoda ꝙ p̄cipiuntur ita concludus
musicus ꝙ alius possidet quam p̄ aures
Prob 3º. nullus actus uoluntatis ꝙ dei pos-
sessio ergo nec foalis beatitudo prob. antic. ꝙ
reiplici actu uoluntatis circa actum nimpe a-
more ꝙ desiderio ꝙ gaudio nullus ꝙ possessio
dei nam io desiderium quia uolatur circa bo-
num ꝙ adhuc ~~amat~~ obtentum ꝙ ꝙt ergo pos-
sessio ꝙ 2º amor quia abstrahit a presentia
uel absentia obti ꝙ gaudium ꝙ delectatio quia

illa supponit obtum iam factum presens et tps
velut ramulus felicitatis sicut in misris dolor
n e positio mali sd aliquid iam consequens.

prob. 4e illectus obtum ad se trahit libtas pres-
ens sistit unde ius opus nocatz appetibile
obt dicibus nulgo qd ps cognitionem obtum
attrahitz ad nos q ps amorem trahimur in ob-
tum unde fit ut amando potius possidamur
ab obto q in illo sicut subz proprio q potius
ubi amat quam ubi animat.

prob. 5o quia si beatitudo sita est etiam par-
tialis in amore sequitur in hac vita obti-
nri partialem beatitudinem nam amor huius
vite finitus et vanus cum amore alterius vite
Nec dicas impediri beatitudinem in hac
vita ab imperfecta cognitione ipsius nam si
aliqua beatitudinis portio est in amore quae-
cumq cognitio precedat impossibile ut a-
morem succedentem te beatifico faciat n
beatificum.

Insistendum tn precipue et in eo qd illectio
sit maxime intima coniunctio nam in tota
illa coniunctio quae in voluntate reperiri pt
ab illectu possit quo illectus obtum fit presens
voluntati.

Dico 2o beatitudo formalis ita quidem primario
essentialiter et in recto consistit in illectione
ut tn connotative et in obliquo et statui etiam
possit in amore et gaudio tanquam in con-
nexis illius complementis et partibus n
tam essentialibus quam aliquo modo integran-
tibus.

prob. quia ut iam dictum est tales actus amo-
tis gaudii et caeteri nascuntz et positione

ssentiali, ergo non est in iis essentialis Beatitudo sunt tm complementa quia illa non est ipsa integre beatus qui illacte dum percipiet mala tm afficietur voluntate habebit quidem essentialem Beatitudinem sed valde mutilam sicut si hoc careret pedibus brachiis malo auribus esset valde imperfecta integralitas.

Obii. 1o ille actus dicit non pt Beatitudo formalis qui refertur ad aliquem ulteriorem actum sed actus illectionis refertur ad actus amoris et iste ad actum gaudii. ergo potius in actu amoris vel gaudii quam in illectione constituenda est formalis Beatitudo prob. min. 2o intelligimus ut fugiamus aut prosequamur id quod intelligimus quare actus voluntatis qui est aut fuga aut prosecutio dicit pt finis illectionis. ergo illecto refertur ad actum voluntatis.

Rp neg. illectionem esse rem sua ad volitionem ut ad finem, sed accidens. Imo illectionis ad illa posita fiat actus volitionis sicut per accidens et ad posita illuminato fiat consequenter visio.

Rp 2o illectionem summi Boni ordinari ad actus amoris et gaudii non tanquam medium ad finem sed tanquam eam ad effectum et radicem ad proprietatem debitam subesse moraliter aut exigitive sicut a contrario quamvis auditio et malo et dolor non sint ipsa pena sed potius eam presupponant et ex ea nascantur ita dicendum est de volitione respectu illectionis.

Obii. 2o Beatitudo formalis ad illam pertinet quam cuius deus ut felicitas obtinet et quo praecise obtinet sed deus ut felicitas obtinet et

obtum uolintatis ergo in uolintate sua ipsa
abe sita ē foalis beatitudo. probo min. dns
ē felicitas obtina in quantum summum bo=
num, sed summum bonum ē obtum uolun=
tatis ē summum uerum illecbus ergo dns
ut felicitas obtina ē obtum uoluntatis.
Rp io maiorem ēē absolute ueram lege ūm
contingit aliquid a uolintate dissidere ut
bonum qđ tn ab ipsa nec obtineat nec
possideat ut cibus dissideat a uolintate
qui percipit a gusto uerum ē ipse dns
qualibus ē summum bonum ēē idiam felici=
tatem obtinam ē ut talem apprehendē ē dissi=
dere a uolintate falsum tn possideri possi=
dere proprie qđ uolintatem.
Rp 2o aliud ēē eam percipi aliud possideri
obtum ē quidem summum bonum tanquam
felicitatem obtinam ē ut talem percipi a
uolintate, falsum tn ~~possidere~~ possideri qđ
uolintatem ut melius tn respondeamus secun=
dum nostra principia quibus diximus istas
poas n distingui inter ratione obtorum
fealium sed tantum ratione quidditatis dicen=
dum bonum sed quacumque ratione boni qđ
ēē obtum illecbus licet ex uolintate pro=
ueniat illi ista denominatio boni falsum pro
ut intelligit ab aliquibus nam bonum se=
cundum illos idem ē ac appetibile, appe=
tibilitas autem ista ~~et~~ tam ē ratio obtina
quam denominatio petita ab acte uolintatis.
Obii. 3o actus praestantissimus uirtutis moralis
ē finis beatitudo foalis sed amor talis ē

ergo in illo ē Beatitudo. probr min illectio
& cathi actus pareat uoluntati ergo actus uo-
luntatis ē nobilior illis.

Ad 1o neg. uolitionem & preastantiorem illec-
tionq nam de actibus istis idem dicendum
qd de potis itaq sint illectus absolute & de-
more uoluntate quippe qui agit tendendo ad
ad fm eum uoluntas tendat preactiua propter
indifferentiam quam sit illectus in appetendo
cum nullam p se supponat antecedentem quam
sicut uoluntas supponit illectum equidem fm
dum quid uoluntas ē excellentior illectu sed
hac in parte huius preexcellentia n ē habenda
rac sed tantum spectanda dignitas actus Beati-
tudo in quantum possibile n autem secundum
suam entitatem adq qd uoluntas nullum
sit impedimentum in uisionem Beatificam que ē
simpliciter necessaria unde n uideo quomodo
actus uoluntatis sit perfectior possibile de
quam actus illectus

Obii. 2o Beatitudo. includit essentialiter perfec-
tam acq quietem ita ut ille Beatus dicendus
sit cuius animus ita satiatus ē ut nihil
ulterius appetat cum anxietate sed hoc n pt
assequi sine amore & dilectione ergo n in
sola cognitione sed etiam in amore & dilec-
tione sita ē Beatitudo probr min. ponitur
sola cognitione etiamsi simpla motus inquie-
tus & medium amandi tantum bonum deg.
desiderium illud nisi compleatur summum do-
lorem affert.

Ad 2q qd Beatitudo uel saltem adequate pro ut
significat cumulum omnium bonorum & re
quisitorum n in sola illectione sed etiam in
amore & dilectione posita ē & si qua

sanit' alia ad hunc eumulum pertinentia in
quo datur cone. totum argutum, vel sumit
illa habilibo tantum pro eo actu qui & pos=
sessio dr possibilis & quo nihil se vadit
circa alia quae ad Beatitudinem pertinent
qui enim & alius nisi illachis. Sequa enim amor
& odium.

Lectio 4a

Beatitudinis & eius Proprietates.

Dico io proprietas Beatitudinis & propriu=
tas.
Prob. illud e proprietas dr necessario con=
sequens cum subto cuius e proprietas sed
propositas talis & respe de Beatitudinis ergo
& sua proprietas prob. min. si aliquis scie=
ret se n simpr fore beatum, necessario
angeret ergo n esset Beatus si vero ignora=
ret adhuc anxius remaneret ergo qui Beatus
& necessario certus est se simpr fore
beatum dr si dicipr ita ut credat suam
Beatitudinem certam fore & ea credat
adhuc miser est quia dicipi in re
tanti momenti summa miseria & quae con=
sequibile repugnat Beatitudini.
Dico 2o 2a proprietas Beatitudinis e satietas
plenissima.
Prob. pr Beatitudinem expellit dr desiderium
& eius miseria sed sola satietate excludit
desiderium ergo plenissima satietas inse=
parabilis & a Beatitudine.

Dices paulus qui vidit postrem excellentiori gloria secu tam expetit ergo et satiatus eius appetitus

Rp negi postrem expetit gloriam excellentiorem quia eadem status in quo ex meritorum acquisitorum vidit illam sibi debitam et ideo quare distinguo hanc propositionem beatitudo et possibilio oium perfectionum quoq sunt debitoq beato eademq meriti acquisiti in via conc. quae a sint debita eademq meriti acquisiti nego.

Dico 3° beatitudo inaequalis &.
prob maxime authoritate In domo patris mei mansiones multae sunt unusquisq propriam mercedem accipiat secundum laborem suum sed labor inaequalis & ergo & gloria qd etiam definitum & in concilio florentino quae inaequalitas non stat tenet ex parte obti de beatitudinis obtinq sed ex parte actus sicut licet totus paries a duobus videatur melius tm ab uno quam ab alio percipitur.

Dico 4° pt dici hoc foelix in hac vita foelicitate aristotelica et politica ita licet beatitudinq qua animus suo labore atq exercitio virtutis adipiscit haec autem foelicitas inchoata tantum dici pt quatenus emeritoria idoneoris et novae foelicitatis aut quis respondet illi novae foelicitati tamq secundum quid imitatur.

Laus Deo

Disputao 3a
De Actibus humanis.
Sectio ia
Quid Intelligat Nomine Actus humani.

Dico 1o. actus humanus multipliciter sumi pt 1o laxissime pro oi operatione quae fit ab hoc quamuis aliis animalibus conveniat 2o strictius pro oi operatione hoi soli propria sive sit libera sive n 3o stricte pro actione libera sive sit libera libertate physica sive morali 4o strictissime pro sola actione libera morali- ter id e quae digna e laude e praemio vel vituperio e supplicio e hoc modo praesen- pue consideratur.

Dico 2o ut actio sit hoc 4o modo humana duo requirunt advertentia rationis circa hanc e honestum e dominium voluntatis

Prob. ut aliqua actio sit praemio vel supplicio digna dt ee deliberata circa hanc e honestu e aa in potestate operantis qui possit eam ponere vel n ponere sed n pt ee deliberata sive advertentia rationis nisi aa in potestate ope- rantis sint dominia voluntatis. ergo ad actionem humanam strictissime sumptam duo illa re- quiruntur.

Colligit ab operante humana sic sumpta excludi omnes actus indeliberatos ad illam vero pertinere 1o actiones voluntatis liberas 2o actiones intellectus ex tali deliberatione p.v imperium voluntatis

licitas 3o actiones facultatum rationarum
a voluntate imperatas cum hoc tm discrimine
qd actiones licitae sint laudabiles & inculpatae
humanae operationes autem imperatae aliarum
praeditarum facultatum sint tantum humanae
per denominationem rationem.

Sectio 2a

De Libertate Voluntatis

Dico io quadruplex Libertas agnoscit in libertate
a necessitate in quo sensu dicimus actiones liberas
facti liberi per manum mouere in oddm distu
dicimus liberi a peccato. 2a Libertas est ex=
emptio a coactione & violentia ita ut in hoc
sensu illa dicatur libere qui aliquid spontanee &
sine ulla violentia exequitur sive id fiat ne=
cessario sive non, 3a Libertas est Libertas a
necessitate qua 4a libera illa dicitur quae
positis omnibus ad agendum requisitis et agere qua
non agere.

Dico 1o dari hanc libertatem a necessitate hanc
in voluntate humana.
haec assertio est de fide definita contra
Valdenses in Philippo Ecclesiastico sessione 6a
canone 5a ubi sic habet si quis liberum arbitri=
um post adae peccatum amissum & extinctum
esse dixerit, anathema sit & canone 6o si
quis dixerit non esse in potestate hois
vias suas malas facere anathema sit deinde
canone 4o ita habet si quis dixerit liberum
hois arbitrium deo excitante atque vocante non
non posse dissentire anathema sit.
prob. 2o si hoc non esset indissolubilis a libero ali=
quo necessitate dum facit contra dei praecepta

n̄ p̄ccavit, nec ad supplicio dignus nam p̄ce=
candi necessitas simpl̄r excusat a peccato dnūs
nos iuvidit & fulsit dum p̄cepta iniun=
git si illa adimplere n̄ possimus sed necessita=
mur ad illa infringenda
Dicit.
Q. aliqui culpa nostra nos incurrevera istam
necessitatem quia p̄ccavimus in adamo, quia illa
necessitas quos incurrit culpa nostra excusavit
a peccato nouo maxime si simul condonata
fuisset vt si aliquis seruus libi abscidisset aurem
de industria ne obediat domino suo, si simul
condonaretur illa culpa n̄ posset iuste dominus
eius illi imputare cursum & illum punire quia
n̄ curavit deus autem ita agit cum hoc
nisi habuit ruam libertatem a necessitate
id & posibis oibus ad agendum requisitis n̄ possit
agere vel n̄ agere
Dico solis libertas n̄ consistit in sola exolu=
tione a coactione & violentia
Prob. innumeris locis tam scripturarum quam
doctorum, Diuus thomas questione 6a de malo
respondet qd aliqui dixerunt voluntatem hois
necessitate moueri ad aliquid agendum ita tt.
Ista opinio & haeretica tollit rationem meriti &
demeriti in humanis actibus, n̄ enim illud mere=
torium, aut demeritorium qd aliquis sic & ne=
cessitate agit vt vitare n̄ possit.
Notandum q̄ differentiam eq̄ inter necessari=
um & violentum seu coactum nam oe necessa=
rium violentum n̄ e, non cum illud sit vio=
lentum, qd & ab extrinseco patiatur & contrarie=
tur, sed potius existente, necessarium autem
illud e qd posibis oibus ad agendum requisitis

n ſt n eq.

prob. ſtiam eaorq ſe arte 3o Sthicorum ubi ſic ſt, quibus in rebus in nostra voluntate ſitum t agdo ſ n agdo ibi t libtas

prob. 2o quia alioquin ees actiones bruto[rum] eent libtes fiunt enim n coacte ſed ſponte nec licet fiant neceſſario nimo tn dixiſſet homes n ee magis libtes quam bruta.

qe homes deliberent diu consilium aliqd ini[ue]nt fenestra enim consultatis de re qua ſit neceſſaria ut ſi consultarent d' ſi tendo ſolq.

Dico 3o ſcalem libtatem n consistere in actu voluntatis pro ut praesupponit iudicium indifferens voco autem iudicium indifferens illud qd ostendit in obto aliquam convenientiam et disconvenientiam.

prob. 1o quia ſi libtas consisteret voluntatis etiam neceſſario talq iudicium indifferens eet fenestra qd tn dici n dt, ideo enim datq hanc indifferentia in iudicio ut ponantq oia necessaria ad agendum ſ n agendum.

prob. 2o quia ſi ſufficeret ad ſcalem libtatem antecedens iudicii indifferentis ſequebtr nullum poſt dari actum voluntatis n libtum modo praecederet iudicium indifferens qd tn t falſum quia ſi poſito iudicio indifferente deus statuerit nil nullum dare consensum vel determinare antecedenter ad unam ſpeciſ actionem ſequebtr inquam illum actum voluntatis libtum qd t ablurdum, Confirmatq hoc totum ex concilio tridentino qd calumnitas damnauit ſo qd libtatem negarent qui tn nunquam negauerunt iudicium indifferens ergo docuit consilium libtatem poſitam n ee in iudicio indifferentie

Dico 1° fōalis libertas spectata in actu 1o consistit in pōa indifferenter actiua in actu autem 2° ℔ operatio fōalitēr procedens a tali pōa ut sic Explicatur triplex indifferentia distinguit ſt in hac māa, ia dicit obiecta quae nihil ē aliud quam duplex cāo in eodem obto existens quarum altera sit motiua ad prosecutionem altera motiua ad fugam talis obti

2a dicit fōalis quae ℔ iudicium repraesentans duplicem illam obti cāonem

3a denique dicit actiua quae nihil ē aliud quam pōa eliciendi vel n eliciendi actum aut etiam eliciendi contrarium pō propriam indifferentiam in quo differt a pōa indifferenter passiua quae dr alium determinari ad unam partem

Prob. principium necessario actiuum illud ē qd de se necessario determinatur ad unum dato principium libertum illi oppositum illud ℔ qd de se determinatum n ē ad unum dato relinquitur ut sit indifferens ad plura antec. constat nam cāa necessario actiua dicit illa quae antecedenter ita determinatur ad unum ut positis oībus ad agendum requisitis n ponit n agat Prob. cons. nam si pōa necessario actiua illa ē quae positis oībus ad agendum prorequisitis ita determinatur ad agendum ut n ponit n agat certe pōa n necessario actiua seu libera illa erit quae positis oībus ad agendum requisitis n ita determinatur ad agendum ut n ponit n agat

2a pars probatur actio necessaria ea ℔ quae recipit principium antecedenter determinatum ad unum dato libera ipsi opposita ea ē quae recipit principium n antecedenter determinatum ad unu

Dico 3o radicalis libertas consistit in indifferentia fōali id ℔ in iudicio indifferenter seu repraesentante in uno obto cāonis prosecutionis simul cum

cadat fuga
probatz illud q radix libtatis se quo intelligitz indifftia actiua sed indifftia foalis q huiusmodi ergo q radix libtatis prob. nim. voluntas q poa caca ergo n pt indifftia ressecta obta nisi quatenus p iudicium indifftem rapresentatz eorum indifftia obtica.
Obsuanda sunt aliqua ad soluendas obiectiones primum q aliqd ab authoribus libtium. Sumi pro spontaneo tunc autem n loquentz stricte ut diuus Thomas dicit ddam libtem amare spontaneum id q spontanee.
2o notandum q aliqua authores sumut necessitatem pro coactionq et uicissim.
Ex hoc sequitz radicalem libtatem ee in ratione proprio iudicium indifftem foalem autem ee in uoluntate quia q domina suorum actuum quoz possibilis obius ad agendum requisitis pt agere uel n agere. hoc autem indifftia necessario actiua q id q n consistit in eo ad possit uim reipse uel aliud quia ad ees ita se hte determinatio p.tz ab illa caa extrinseca.
Circa oia obta uoluntas libta n q io circa bonum increatum clare uisum nulla q libtas nec exercitii nec contrarietatis circa ipsum uidz n clare uidum secundum intrinseca considerata daty quidem libtas exercitii n tn contrarietatis ad si consideratz secundum extrinseca daty libtas tum exercitii tum contrarietatis eao 1e partis quia in ipso secundum intrinseca considerato nulla pt apparere malitia uel defectus eao 2e partis q quia dns secundum extrinseca pt apprehendi ut disconueniens circa obta creata. q utcaqz libtas.
Ad hoc ut sit expedita uis libtatis quamplurima necessaria sunt io uires sufficiens in uoluntate et concursum dei applicantis ei potentiam suam indifferenter 2o cognitio obti indifferens se quo oritz ut determinatio actionis potius

tribuatq; creaturæ quam deo requiritq; diam plñam
adustitia vt sit pfectus vsus Libtatis
hinc iudex Libtatem n ea actibus interiscam
sed partim interiscam partim exteriscam ita vt
illi actus qui ſit deo exhibentes concursum determ=
minatum ad vnum licet sit idem actus qui
sit deo concursum indeterminatum exhibentes
Libe est.
Nequit dicas actum 2um Libertum distingui adæquate
ab acta io Libro id nequit actum 2um poſſe connota=
re addita in obliquo ſa quia ſi teneat ex parte
actus primi
Nec actum 2um Libertum habitualiq; sumptum distin=
gui adæquate ab actu io n arbm sicundum
ea quæ dicit actus liberi reduplicatiq; vt libe
es.

Si aliquis actus possit transire de necessario in
libertum ex mutatione scilicet cognitionum et pra=
requisitorum ad operandum qdo fit Libertas bone
voluntas suam libertatem retinebit postea n tri
tunc io efficienter operabitz.

Tactio 3a

An Dari possit Exercitium Libtatis Negativum.

Dico io absolute Loquendo pt in voluntate
dari pura omissio libera sensus assertionis e
pos. dari Libtatis exercitium mere negativum
absq; eo qd tunc temporis dicta aliquis actus
qui sit incompatibilis cum actu curiositatis ea pri=
mas adeo vt facta obti proponat poſit ea vo=
luntas libere cessare ab actu per modum suspen=
sionem concursus eo fere modo quo deus per sus=
pensionem concursus constructivi desinit a producere
quia differentia nam si Q. g. in voluntate sit
actum incompossibile cum amore n ex para amoris

amoris. nō ꝙ ad

probat dat libertas contradictionis sit excitari in eo omissis ꝙd positis oibus ad agendum præ-requisitis / voluntas possit operari vel n operari ergo voluntas positis oibus ad n omittendum d & ad operandum prærequisitis pt omittere sit n operari ergo tunc erit pura omissio.

Neqs dicas illicitam actum istum, Nolo amare, nam alioquin qđ amat debet, illicita hunc actum nolo odisse n enim e maior ratio veritas quam alterius consequens tn e contra oem experientiam ergo ꝺ antec.

Prob. 2o si abloqs actu secundo incompossibili vel impugnante omissionem omissio n sit libera sequitur rem qui tenetur & pt amare velim n peccatorium omittendo amorem modo n habeat in voluntate actum quo dicat actum Nolo n amare Consequens e abnegandum ergo ꝺ antec. probat sequela quia se adversarius n erit libera omissio abloqs illo actu prob ibm minor cum tenetur hic et possit amare quare omissio n imputabitur illi ad culpam omissio

Obii. io illud n e libertas qđ n e actualis excitium libertatis sed pura omissio n e actualis excitium libertatis ergo n pt ee libera

prob. min. si esset actualis excitium voluntatis debuit ee volita vel in se vel in alio sed hæc pura omissio nec e volita in se nec in alio ergo n e actualis excitium libertatis qđ n sit volita in alio probat quia debet designari in quo volita sit n dicam in sequela n e volitio.

Ad contra meritum neg imin. ad probationem dico n. e volitam in se quia sic e mere e in potestate voluntatis ut n sit talis omissio pro positionem actus qđ sufficit ut dicatur in se volita moralitas e instrumentalis nam peccatores n possunt aliter ee voluntarios in

sciplis.
Instabis actuale exercitium libertatis ℞ propter finem
& propter aliud motivum sed omissio pura nullum
ht ergo ñ & exercitium libertatis. prob. mai. quia
voluntas tendens ℞ libra quatenus & proponit
obtum indifferens id ℞ habens simul habitus eam-
dem bonis & reali ergo voluntas diem amat moraly
a ~~malitia~~ bonitate & dum omittit amare moraly
a malitia ergo simpliciter ht motivum & consequenter
actum positivum qui voluntas circa talia motivum.
℔ dis. mai. ad actuale exercitium libertatis ℞
propter motivum movens realiter & politice nego
motivis vel potius removens realiter & intrinseca-
liter, id ℞ ad propositum sit eam cui voluntas
suspendat actum bone. eam a priori ℞ quia sicut
bonum difficile cognitum ℔ movere ad amorem
& odium sui ita sufficiat ad suspensionem ulteriusq;
cum talia proponat ꝙ negat necessario amandum
negat necessario fugiendum sit p̄ actus positi-
vos.
Obij. 2º ad negationem actus ñ dat poa sed omis-
sio pura ℞ negatio actus ergo ad ipsam ñ dat
poa ergo nec libertas quia illa libertas includit
poam.
℔ ad negationem actus ñ dat poa respicit prin-
cipii incapacis. licet ergo actum oppositum bone. sic
enim in lapide &c. ñ dat poa ad negationem vi-
sionis cum sit simpliciter impotens visionis eas-
pitis vero principii capacis producere actum op-
positum nego nam ℞ profectio ꝙ potit ab eo
℔ continuo venit in voluntate ℞ quasi duplex
quasi poa agendi scilicet & ñ agendi.
Obij. 3º si detur omissio pura p̄ nam possimus
medivi cons. & absurdum ergo & antec. maior
videtur esse quia si detur omissio pura actus
debita erit meritoria ergo a pari omissio actus
prohibiti erit prohibita prob. min. omissio illa
ñ ℔ ℞ supernaturalis ergo nigat meritoria
℔ ubicq; ℔ ℞ hanc omissionem puram ñ ex
meritoriam quia ad meritum requiritur actualis
tendentia in honestatem ꝙ ñ reperitur in omissi-

ora, saltem impossibile. ut sit meritoria premii supernaalis.
Obii. 4o poa libba vt libba q̄ pt ee vitalis sed quatenus ponit aliquid negabile in ē vitalis ergo n ē libba. prob. min. vita in actu 2o ē aliqua actio indebita & immanens sed nego n ē actio ergo vitalis ee n pt ergo p.v. illam poa n pt poni in actuali exercitio Libet vita
Ctr poam libbam quatenus ē poa agendi ee poam vitalem conc. quatenus ē poa n agendi & vitalis nego tunc enim n tam se extendit ad vitam actualem quam ad n vitam.
Licet voluntas sit poa intentionalis n ē necess.o ut singulo tendat formaliter, in obtum sed sufficit ut tendat interpretative
Notandum. tam ex qd ad omissionem pueram nullus generaliz habitus.
Obii. 3o voluntas pt habere aliquis qd n habilat in actu io quo constituaz in actu 2o n pt enim fieri transitus a contradictorio ad contradictorium quin ponatz aliquid aut distruaz sed sic daretz omissio pura fieret transitus a contradictorio ad contradictorium absqz ro qd destruatur, aut ponatz aliquid. ergo dari n pt omissio pura Ctr voluntatem in actu io poni ad significandam negationem vel positionem actus in quo ē priori tantum naa a tunc voluntas naqz habilat negationem in naqz n negationem quare ee in actu io & actu 2o n sunt duo propria contradictoria aliquin eodem instanti temporis ee n possent hinc igitz prioritas naa cum sit tantum prioritas dependentia a cum actus positivus dependat a voluntate secundum se sumpta prius n ē si intelligatur possimus actum prius abstrahendo ab actu positivo & negativo.

Tractio 4ª

Quid sit Voluntarium.

Obstat primis voluntarium qd dian spontaneum dicit multiplicitr sumi, pro 1º obtinet tantum ostenso illud qd ē tantum obtum voluntatis n autem effectus qd magis proprie vocandi voluntum 2º caalitr tantum ut sunt actus elicti a voluntate qui versantr circa aliqd obtum ipsi tr n sunt obtum nec sui nec alterius actus, ut amor quo amo dum nam hic amor ē ita voluntarius & volita tanquam actus ut sit obtum volitum hoc igit actio n ē volita p se modum obti sed p modum talis quatenus includit circalem quandam volitionem sic 3º caalitr simul & obtinet quales sunt ois actus imperati a voluntate nam sunt aliquomodo effectus voluntatis unde caalitr sunt voluntarii & preabilia sunt volibilia tanquam obtum quia imperantr ab aliis actibus.

Dico 1º voluntarium caalitr sumptum sic pro actione elicita voluntatis illud qd ē a principio intrinseco cum cognitione vel secundum actum cuius principium ē in agente scientia singula in quibus ē actus.

Dicit 1º qd ē a principio intrinseco d tactio elicita a principio qd inest ipsi agenti distinguit a violento qd fit a principio extrinseco.

Dicit 2º cum cognitione vel a cognoscente singula in quibus ē actus nam actus ē ex voluntarius vel secundum substantiam ipsius actus cuius ē sic ab obto vel secundum circumstantias quibus obtum redditr.

Dicit 3º cum cognitione sensus ē qd ut praecedat cognitio apprehendens principio agenti saltem obtum actus.

Dico 2° conuenit stam brevis a. pudis. cum habitibus
eac voluntarii siue spontanei.

Explicatz factum voluntarii multiplex assignari pt primum et remotum scilicet suppositum secundum propinquius scilicet poa qum proximum a immediatum et ipse actus elicitus 4m actus exteriorum paucorum imperati a poa spontanea qui n sunt quidem proprie subtum voluntarii ad eo tn extrinsece apparentes & denominantz facilq autem probatz apparentia quia voluntatem illius qd fit a principio intrinseco cognoscentq factum obtinent sed pauciores huiusmodi actiones a pudis amantibus a prudentis cognoscentibus obtinent ergo illis convenit eac voluntarii

1a divisio voluntarii q in voluntarium perfectum & imperfectum, perfectum dicitz qd procedit ex precedenti cognitione perfecta, imperfectum qd ex imperfecta. subdividitz autem perfectum in voluntarium necessarium, quales sunt oes actus necessarii ex perfecta cognitione orti ut [illegible] & amore beatificante & in libertatem deliberatum quales sunt oes voliciones hominis.

2a divisio vel potius subdivisio voluntarii deliberati qd dividitz in plene & perfecte deliberatum & eo qdo actus sit cum plena advertentia & in semiplene deliberatum qdo actus fit cum imperfecta advertentia

3a divisio continet voluntarium in se, & voluntarium in alio, voluntarium in se dicitz qd q ita volitum sit voluntas immediate circa illud versatz, voluntarium in alio qd in se volitum [illegible] & sed eo connexum cum eo qd in se volitum vt g. volo cibum quidem sed scio mihi ee noxium, volo emere

n in se sed in sua ca
2a divisio e in voluntarium propria voluntate et voluntarium alina voluntate, propria voluntate et quidquid ex actum politivum et omissivum procedit physice vel moraliter a voluntate propria alina voluntate dicitur illud qd physice fit vel alio nobis tm moraliter imputatur sicut actus tutorum qui consentit actus pupilli illi imputantur.
3a divisio e in voluntarium expressum et interpretativum expressum actuali consistit expressum actuale consistit in facili actu voluntatis expressa attingente obta interpretativum autem duplex et altrum voluntatis quae est in tm et altrum voluntatis quae ei usu presumitur primum ex quo hic contingit nec ex nec fuisse ullam voluntatem precedentem tm radicalem qd fuisset vel est in aliquo casu si certas circumstantias considerasset ex quo fundamento aliqd leges per. Piichiam interpretamur in certis casibus sic religiosus recipiet et aliquid absente prelato qdo racionabiliter presumit consensurum superiorem si presens adesset in hoc proprie voluntarium, aliud vero interpretativum et voluntatis quae et vel racionabiliter presumitur ex colligitur ex aliqua actione vel verbo signo aut ex silentio secundum axioma qui tacet consentire videtur.
Ultima divisio voluntarii e in facti virtualis habitualis, et actus voluntatis in ipso physice vel moraliter durans virtualis et illud ad in durat physice in ipso sed in aliquo effectu ut accedo ad altare cum facili intentione consecrandi postea distractor ad alia consecro tm quia remanet aliqua cognitio confusa virtualis finis hucet ad eam in attendamus vocat et quia post

requisitas n opbarb, nisi ex imperio poaeū directiuarum ꝛgo emanet aliqua uoluntas imperans actiones actiuas, habitualis duplex q̄ altrum enim ex actu precedente physice n retractato sic habitualis dicor perdurare in uoluntate celebrandi eras quando iam physice n retracto secundum q̄ illud q̄ ēsa-lite n possederat dicit̄ tm possendere mora-lite quia licet physice retractet sufficienter n retractet, ut si quis faceret votum licet physice mutaret uoluntatem manet tm uoluntarium donec pontifex dispensaret si sic manet simpl uoluntas se obligandi voto si pontifex soluat votum uotum n obligabit ꝛdr secundum quesi retractatum ꝛ n uolitarium.

Sectio 5a

De Involuntario

Involuntarium tripliciter sumi solet ꝛ negatiue pro mera negacone uoluntarii quae significat improperia nam conuenit rebus inanimis 2o priuatiue pro carentia uoluntarii in subto apto 3o positiue contrarie actui illud q̄ est contra positiuum actum uoluntatis.

Dico 1o involuntarium propriu ꝛ contrarie sumptum est illud q̄ est contra positiuum actum uoluntatis et est efficaciter ad impediendum contrarium motum quantum est ex parte opbantis.

Explicatur duplex actus uoluntatis considerari pt cui aliquid sit contrarium 1us est absolutus ꝛ efficax pro uobum nolo, 2us nolo conditionatus efficax quidem ex parte uoluntatis sed simpliciter ineffica[x] defectu alicuius

conditionis ex parte obti quia n o in pō
tstate voluntatis ẏ̄ o nolleitas aut nollei=
tas simplicit inefficax cum qua hoc aliquid
facit qd in. posset n facere ut exotices
peccamus cum remisse voluntatis requiritr
autem ad involuntarium simpliciter a propria
dictum ut repugnat saltem illi 2o actui volun=
tatis.

Probatr contra ium actum n pt ee quidquā
involuntarium quia sufficit qd nult cum sit
efficax ẏ̄ autem n sufficit ad hoc ut faciat
voluntarium simpliciter quia nihil involunta=
rium simpliciter pt ee cum voluntario sim=
pliciter ergo restat ut sit contra quem actum
efficacem ex parte dei et inefficacem ex parte obti.

Dico 2o coactum propriē loquendo dīa et ac
involuntarium politice contraria.

Prob. coactum proprie dictum dicitr quasi
contra actum scilicet voluntatis sed diam involun=
tarium contrarie sumptum et contra actum
voluntarium ergo involuntarium ista sumptum
idem et actus coactum.

Dico 3o voluntas pati pt propriam coactionem
in habitibus et actibus externis in actibus eli=
citis n pt

1a pars probatr cogi propria coactione et pati
aliquid positive contrarium actui voluntatis sic
contra saltem actum sed pt deus infundere
habitum et dare concursum ad actus externos
contra politivum actum voluntatis ergo volun=
tas in istis propriē cogi pt.

2a pars probatr eis actus a voluntate elicitus
et intrinsece voluntarius ergo n pt ee sim=
pliciter involuntarius ergo nec coactus
Licet enim n sit voluntarius actu et contra alium

actum voluntatis vbcqz tñ ~~eqz~~ simplicibz voluntarius.

Dico 2o pt ds necessitare voluntatem ad operandum.

prob. quia ds cum sit omnipotens & libertatem operandi applicat pt. alia concurrat quam nra voluntatis postulat dando concursum qui de se sit efficax determinatus & necessario infert actum sed tunc necessitatur voluntas ad agendum ergo pt a deo necessitari prob. mai. si enim ds cum aqua producit gratiam & cum illecebris visionem beatificam quocq; non potest nisi efficacibz actum ac determinatum actum.

Colligit ex his quomodo hoc discrepant necessarium violentum coactum, necessarium enim latissime patet non ut violentum coactum & involuntarium necessarium & non vicissim nam daty necessarium de nihil locum & videlicet naalq; quales sunt actiones necessarie quae fluunt naalibz a principio intrinseco daty istum necessarium voluntarium in appetitionibus sensibilis, violentum latius patet quam coactum quia coactum convenit solis agentibus cognoscitivis, violentum autem convenit etiam inanimatis ut patet in proiectione lapidis sursum quae & violenta coactum & involuntarium politice contrarie sumptum eaqz late patent

Actio 6a

Quomodo Actus Involuntarius

Reddaty per Ignorantiam.

Ignorantia & negatio cognitionis alti moralibz boni vel mali alia enim ignorantia & antecedy

alia consequens alia iuris alia facti alia uin-
cibilis alia inuincibilis facti nocaty ea . q qua se-
quitz aliqd factum qd cogitatum n fuit ut qui
accidit homi putans aq siluam, iuris autem am
aliquis ignorat prohibitionem, antecedens ignoran-
tia dicit ea quae q caa actionis ita ut si is
esset modomodo fuisset actio, concomitans dicit
ea quae n q caa actionis consequens dicit ea q
quae uoluntaria q uel directe uel indirecte, in-
uincibilis illa dicit q quae q culpabilis, uincibilis
ergo quae uinci pt alias adeo culpa n uacat
Dico io ignorantia antecedens facit inuoluntariu
principaliq dicoss peccaminosa n q displicuisi
ignoranteq
probatz quia tunc actio n procedit a principio
cognoscentq singula in quibus q actus ergo n
q uoluntaria ergo nec libera, aut culpabilis
consequentia facilz q quia uoluntarium illud
q dicit a principio intrinseco cognoscente sin-
gula in quibus q actus.
Dicat autem aliquis uideanty aliqua facta ex
ignorantia puniri n tm puniuntz nisi quia
praesumitz n fuisse ignorantia aut fuisse
uincibilis q affectata ut cum Cretius Sulpi-
citz ob commissum homicidium.
Dico 2o actio quae fit cum ignoraa consequente
peccaminosa
probatz quia ignoraa consequens q uoluntaria
ergo actio quae ex tali ignoraa consequitz erit
fieri uolita saltem in caa ut si quis dubi-
taret aliquem hominem latitq in uia uirgulta sagit-
tam tm emittendo peccaret quia inquisitus tribuit

Sectio 7a

De Metu

Metus definit̃ passio quæ prouenit ex apprehensione mali futuri ꝯ imminentis, alius autẽ grauis ꝙ aut alius leuis; grauis metus dicit̃ ille qui ꝙ alicuius mali moralibꝰ magni dicit̃. Istam metus cadit̃ in constantem uirum qualis est mors cruciatꝰ infamia, leuis timor ꝙ alicuius mali minoris quo ure. grauis modificatur a suscepto consilio aliud autẽ ꝙ autẽ ipsum fieri ex metu aliud fieri cum metu quæ fit ex metu illa ꝙ quæ nullomodo fit. est ergo grauis metus regredi qualis ꝙ ille metus qui cogit inuocatorem ad proiiciendas merces in mare cum metu autem illa ꝙ alio quæ licet ñ adsit metus nihilominus ꝺn fit.

Circa 1o actio quæ fit ex quocumq; metu ꝙ simpliciter uoluntaria et inuoluntaria secundum quid

Prob. 1a pars illa actio ꝙ absolute uoluntaria quæ fit a principio intrinseco cum cognitione sed quæ fiunt ex metu sunt huiusmodi ergo ꝺ absolute uoluntaria.

Prob. 2a pars illud ꝙ inuoluntarium secundum quid ꝺ repugnat alicui uoluntatis affectui sed quæ fiunt ex metu ꝺ repugnant alicui uoluntatis affectui ergo quæ fiunt ex metu aliqꝺ sunt inuoluntaria secundum quid qualis ꝙ proiectio mercium in mare quæ licet uoluntaria sit ex impedit̃ a uoluntate ꝙ ñ contra illam uoluntatem qua mercator uellet illas conseruare.

Dotpa. ñ ꝺt fieri ut illud ꝙ fit ex metu ñ sit inuoluntarium secundum quid ut qui. laqꝺ dum

orat mihi poenarum abhinarum, haec oratio fiat
a me fiat nullo tm modo involuntaria q quia
nulli voluntati repugnat quoties agit in volun-
tate q procurans aliquis affectus contrarius achi-
ni quae fit a me ibi illud dicit involun-
tarium secundum quid.

Dico 2do gravis metus excusat a peccato ado prae-
ceptum q quae humanum vel ecclesiasticum modo
nullum adsit periculum scandali.
Prob. leges humanae nec possunt nec intendunt
obligare cum detrimento vitae aut alicuius gravissi-
mo damno nisi consequatur notabilis contemptus
fidei aut religionis.
Dico 3o gravis metus excusat a praecepto divi-
no positivo n autem a praecepto divino naturali gra-
ciam divinum naturale q quo prohibetur eas per se
mala ita ut ideo ponatur prohibitio quia eas intrin-
secae mala q qualemcumque praeceptum dei n mentiendo
illud autem dicit intrinsece malum ad secula qua-
libet legi secundum praedictum aestimationem q diffe-
rente recte eadem illud idem dicitur prohibitivi prae-
cepto positivo ad quae se habet ut se habet vita
humana potestas in aliquibus circumstantiis ea bonum
q in aliis malum tale q praeceptum dei n dis-
dis carnibus tempore quadragesimae.
Prob. deus n presumitur intendere nos obligare cum
gravissimo periculo boni vitae ad id ad quod natu-
ra malum n q nisi hanc suam mentem expresse
significaverit.
prob. 2a pars nunquam licet directe operari con-
tra rectam rationem naturalem sed id de quod est
huiusmodi praecepto naturali q contra rectam rationem ergo
nunquam illud licet operari cum sit in-
trinsece malum in nulla circumstantia bonum ea
ut unde potius permittere debemus ut totus
mundus subito intereat quam ut fiat minima
cum dicebamus.

Sedio 8ª

Quomodo Concupiscentia et habitus pugnent Cum Voluntario Libero

Ꝑ

Ꝑ concupiscentiam intelligimus quemcumq; actum appetitus sensitivi dividit autem talis actus in antecedentem & consequentem, concupiscentia antecedens & aliquis appetitus sensitivi præcedens consensum voluntatis & iam deliciens consequens vero & actus ipsius appetitus qui sequitur consensum voluntatis.

Dico 1º q̄ ex concupiscentia procedit ut plurimum & voluntarium simpliciter.

Prob. illud & voluntarium simpliciter q̄ fit sine ullo voluntatis sed q̄ fit ex concupiscentia regulariter loquendo tali & ergo & voluntarium simpliciter aliquo modo accidit pt ut sit mixtum ex voluntario quia aliquo fit contra actum voluntatis.

Dico 2º concupiscentia antecedens minuit eandem libertatem in actu voluntatis.

Prob. quia ppa libertas & actus indifferens vel autem & minus indifferens quo plus fit pondus ad unam partem tanto ibi & concupiscentia antecedens ibi & plus ponderis ad unam partem ergo minus & indifferentiæ & libertatis.

Dico 3º concupiscentia antecedens auget eandem voluntarii

Prob. ubi & maior & intensior affectus & adhæsio voluntatis ad obiectum ibi & maior ratio voluntarii sed ubi voluntas agit ex antecedente

concupiscentia e maior adhesio voluntatis ergo
maior e rao voluntarii nam concupiscentia e re-
luti pondus supra additum quo inclinata voluntas
ad sibi adhesit obto concupito
Quod dicimus de concupiscentia idem proportione
dicendum e de habitibus, habitus enim consequen-
tes n augent raonem voluntarii in actibus ex qui-
bus procedunt, in actibus vero subsequentibus au-
gent raonem voluntarii.

Dico 4o habitus in voluntate per actus libros
producti n minuunt raonem libri nec voluntarii
secundum considraonem moralem sed potius augent
probatur illud n minuit raonem libri aut volun-
tarii in actibus humanis moraliter spectatis
sed potius augit qd de libertate discedit cum
praecognitione futurae facilitatis seu illi habitus.
sunt huiusmodi ergo n minuunt raonem libri
aut voluntarii in actibus humanis moraliter
considratis sed potius augent si tn n praeci-
dit talis facilitas minuit aliquomodo libertas
minus tn perfecta foret si habitus praeve-
nirent in actibus imperfecte deliberatis quia qd
citius et imperfecta libertate n pt facere per-
fectam libertatem. dixi in ista considraonem mo-
ralem quia physice loquendo per huiusmodi
habitus minuit rao libri et augit rao volun-
tarii moraliter tn loquendo positis retractatione
actus procedentes ex habitibus diminuunt rem li-
beri

Sectio 9a

Series actionum humanarum.

Ad hoc ut voluntas prosequatur aliquem finem et
applicet media ad dictum finem necessaria multiplex
intercedit actio voluntatis et intellectus illae autem
actiones a nobis explicandae sunt et primum eis

moralis & humana quæ supponit illectionem qua bonum repræsentatij voluntati quæ tamen conuersiones 2o ~~dicit~~ sequitur amore aliquis simplicis complacentiæ, finis sequitur intentio finis & aliqua volitio mediorum ad talem finem conducentium 4o illectus quærit media ad talem consequendum finem aptissima 5o ex mediis inuentis unum comparat cum alio indicatque unum ex illis 6o aptius 6o voluntas eligit unum præ alio propter maiorem cognitam conuenientiam quam habet cum fine adipiscendo 7o Succedit imperium seu inbitio illectus qua determinat voluntatis exercitium poris inbemis illaque applicat ad opus 8o consequitur exercitio potentiarum exteriorum 9o sicuis quies a complacentia voluntatis in possessione finis acquisiti

Dico 10 imperium & actus solius illectus præcipiendi quo inferiori potest intimari voluntas superioris vt illam exequatur quia imperare est voluntatis non illectus sed non est voluntatis. Ergo est illectus probatur. Potest imperare & significare voluntatem superioris pro imponendam obligationis vt aliquid fiat sed voluntas quia & potest facere & quæ non potest proponere obligationem vt pertinet ad illectum.

Dicas illius & potest intimare eius & imponere obligationem sed solius voluntatis & imponit obligationem ergo solius voluntatis & intimare. probatur. Sola voluntas est domina & regina actus.

Contra dico mai. illius & potest intimare & immediate imponere obligationem eius & mediate & radicaliter ergo sicut licet sit præconis intimare voluntatem regis & imponere immediate imponere obligationem subditis non propterea sequitur dicit imperare quia non est idem illius imperii sed quasi instrumentum

Dico 2º voluntas inhabio & fruitio varie diffiniuntz, voluntas quidem ē simplex propensio in bonum qualemus bonum simpliciter abstrahendo ab ijs praecedentia quaeqs si sit absus & sit aliqua efficax illud obtinendi & diffusivum.

Intentio ē actus voluntatis quo finis propositus ab illecbe ut obtinendus p̄ aliqua media appetitz.

Fruitio ē actus voluntatis quo in bono placidissimo conquiescimus, ad p̄fectam enim & consummatam fruitionem duo actus necessarii sunt, primus ē possessio rei amatae, 2us ē dilatatio seu quies ex tali possessione orta.

Dico 3º consensus usus & inhabio sic bene diffiniuntz consensus quidem ē actus voluntatis quo approbat media ab illecbe conquisita quia apta sunt ad finis effectionem.

Usus ē actus voluntatis quo applicatz p̄ea ad executionem eorum quae approbata sunt & electa a voluntate post consultationem atqs hoc sunt praecipui voluntatis actus qui ad prosecutionem finis necessarii sunt dicat sape a nobis in animadversionibz.

Disputatio 4a

De Moralitate

Sectio 1a

Quid sit Moralitas obtinua

Dico in obtis actuum moralium admittitz communiter moralitas obtinua, quae ē aliqdo communi entia quae convenit obto.

Prob. 1mo obtinua moralis voluntatem in promanat a voluntate p̄ ab ea suppositz & in actibus quidem prosecutivis ratio meritus ē bonum ut bonum & in aduersativis malum ut malum ergo tales rationes obtinuae in promanant a vo-

Lunitate sed ab ea præsupponunt sed huiusmodi rationes obtinere constituunt nobile vel innobile inuendum vel inuiuendum utilis vel inutilis inuendi vel inuiuendi et cæant pus moralitatem in actibus ergo supponit in obtis aliqua honestas vel turpitudo obtinua ut deus et amabilis amore honestissimo et et laudem amabilis quia amor tendit in ipsum, sic pobius ille amor qui et honestus quia tendit in eum Deum.

Cauenda tn a equiuocatione nam actus scholi qui sunt obiecta actuum interiorum dicunt nullam habere moralitatem distinctam a moralitate interiorem qd intelligendum est de moralitate formali et autem de obtina.

Dico 2o moralitas obtina consistit in radicali conuenientia vel disconuenientia obiectorum moralibus appetibilium cum recta ratione.
prob. res possunt dici bonæ vel malæ dupliciter 1o absolute et secundum se, 2o relatiue et in ordine ad aliud si ergo conuenit obta cum recta ratione pro ut illa dictat si honestè circa ea uersari pos habent honestatem obtinam, si vero conueniat cum eadem ratione pro ut dictat. si circa obtum honestè uersari et pos obtum dicitur habere turpitudinem obtinam.

Dico 3o moralitas obtina fundatur aliquo in proprijs et intrinsecis rationibus obiectum aliquo uero in quibusdam rationibus extrinsecis.
prob. quia sunt quædam obta ab intrinseco conuenientia vel disconuenientia rectæ rationi quædam ab extrinseco tantum ergo in aliquibus moralitas oritur ab intrinseco et in aliis ab extrinseco prob. antec. inductione nam deus hoc fecit 2o. in sua ut possit honestissime amari et autem odio

ꝺio habiti similiꝫ quedam obta ꝺo tantum
sunt illicita quia prohibentꝫ ut manducare carnium
ꝺie Veneris
Colligitꝫ ex his moralitatem obtinere ea aliqꝺo
diuisibilem quia scilicet constituitꝫ ex rationibus
intrinsecis obti ex circumstantiis supvenientibus
quæ variare ea possunt a modo plures, modo
pauciores

Sectio 2ª

ꝺe
Moralitate fœali.

Dico io ea aliquos actus in hoc, bonos aut
malos morales.
prob. Sunt aliqui turpes aliqui honesti ergo sunt
aliqui boni aliqui mali moraliter. prob. antec.
aliqui actus sunt supplicio digni, alii præmio
ergo aliqui turpes aliqui honesti
Dico 2º moralitas fœalis nihil e aliud quam
conformitas a difformitas actus liberi a humani
cum recta ratione
Exp. actus voluntatis fit io qꝺ sit naturalis quia
fit a principio intrinseco 2º qꝺ sit sponta-
neus quia ex a principio cognoscente, 3º qꝺ
sit liber quia fit a principio activo indifferenter
quo rationes præsupponuntꝫ ad moralitatem ioꝫ
ut actus liber sit conformitatem cum
recta ratione a honestus ex vel difformitatem a
qꝺ turpis sed honestas ac turpitudo sunt mo-
ralitas actus ergo habet conformitatem cum
recta ratione qꝺ fœalibus habet moralitatem
ita ut recta ratio sit habeat pro modum regulæ

cui si subit commensuratus actus erit bonus
& honestus, si vero ab ea deficiat erit turpis
Obscurus autem ut clarius haec intelligantur illam
conformitatem vel difformitatem cum recta ratione
considerari potest vel in ordine ad rationem tan-
quam ad subtum vel ad eam tanquam ad re-
gulam primus respectus & ad rationem tanquam
ad subtum supponit sciendum tanquam ad regula
nam de eo qd aliquis actus sit conformis rationi
tanquam regulae bonus & ipsi rationi tanquam
subto similiter & actus alicuius quia difor-
mis & rationi tanquam regulae idcirco malus
& rationi tanquam subto considerandus autem
hic respectum ad regulam in eo consistendum
qd voluntas ferat in obtum eo modo quo pa
rictat rationem dictat nam bonitas vel malitia
actus pitis & obti & circumstantiis sive pro
ut dictat fugiendum vel obtum amandum et
Dico 3o moralitas intrinseca & proxime inest
in actu elicitivo libro voluntatis.
Prob. moralitas n & tantum caalitr in actu
voluntatis sicut sanitas in medicina quia &
caa imperativa moralitatis. ergo moralitas et
ea intrinseca in actu libro voluntatis prob.
min. si moralitas ect tantum in actu intr-
no quia & caa imperativa moralitatis & bonae
nulla volitio moralis ect quin sit hoc modo
operativa cons. & falsum ergo a antec.
dantz volitiones simplices ut amor dei odium
eisdem quae n sunt imperativae aliarum &
bonae actionis & tn morales sunt ergo dantz
aliquae actiones intrinsecae morales & n impera-
tivae
Dico 4o alia quae vocantz moralia n habent
in se moralitatem formalem sed vel caalitr quia
eam procurant ut caq vel denominatinae

quia se 2a sequuntr aut ad eam pot̃ inducit
2a pars probat̃. Caa moralis sumat̃ aliqñ pro
caa libra physicé influente dñdi pro illa quæ
physicé n influit in effectum sed tantum ap=
plicando uel invitando aliam caam nam ut caa
physica dicit̃ a caalitate physica ita moralis a
morali sed applicao uel inductio alterius caæ
& caalitas moralis ergo ab 2a dñominat̃ caa
moralis prob. min. n pt aliter distingui caa
moralis a physica quamuis enim hic modus
caandi physice consideratus sit per accidens, moralitas
tñ cónsist̃ ee per se eo qđ in ordine ad mores
illa caa se habeat tanquam intendens tale obiectum
ideoq; tribuit̃ illi effectus.
2a pars prob. quia idem actus exterior si fiat ex
imperio libræ voluntatis siue immediate, siue
mediate sequat̃ sit moralis qui factus sine ad=
uertentia & forte fuito moralis n & ergo tota
dñominao moralitatis in actibus exterius & dñ=
nominao physica ab actu voluntatis actum ex=
teriorem imperantis.
Obscura tñ effectus morales ee duplicis gñs=
ris, alii sunt entia in se realia & physica
quæ dñominant̃ moralia in ordine ad caam mo=
ralem v. g. Equus in præmium datus, & in
moralis effectus alii uero sunt effectus morales
quo ad totum suum ee v. g. dominium Valor,
et macula peccati qui effectus nihil sunt aliud
quam aliquid morale id & inane prudentem opi=
nionem relictum ex præcedenti aliquo actu ita nunc
ab habente ac si præcedens esset in ordine ad tales effectus
3a pars probat̃ nam illæ proprietates accidentia
& circumstiæ morales nil in se sunt entia physica
ut bonus sacer nil sunt in toto ee morali
sed primum dñominant̃ morales nil ex modo ejus

fiunt vel quo circumstant, vel quo dominant habitudinem actui moralis si faciendum dicunt ordinem ad actum moralem quatenus illum aliquomodo respiciunt & ad illum vocari possunt vt virtutes morales.

Sectio 2a

De Libertate vt fundam Moralitatem presupposita

Vt actus sit formaliter moralis in eo praerequiritur libertas tum physica tum moralis, libertas physica est ea per quam dominus voluntas & domina sui actus quemlibet & aliquid physicum & vbstat circa bonum vel malum vtile commodum vt attendendo ad honestatem vel turpitudinem moralis autem qua procedit ab habitu circa honestatem vel turpitudinem, sed simul vtcunque libertate, nulla & formalitas in actu dicto vtcunque requiritur prob. min. & moralitate sequitur laus vel vituperium praemium vel poena quae vt possint infligi sine libertate tum physica tum morali nam licet aliquis sit liber ad manducandum vel vt manducandum si vt adhibeat ad prohibitionem vt peccabit

Dico 1o vt actus sit formaliter moralis vt illi ea praesens libertas vtcunque moralis scilicet & physica. probatur ita & intrinsecum actui morali ea voluntarium & libertum vt aliter vt possit ea moralis sed actus qui fit ab homine impotente sui sine actus qui dum elicitur vt a in hois potestate caret libertate ergo bene etiam caret moralitate maior probatur ex dicto augustino peccatum inquit ita & voluntarium id & liberum vt nisi esset voluntarium peccatum vt esset qd patet de bono actu intelligendum & quamvis ergo impedimentum libertatis subvenit libere positum v.g. obiectus vt efficiat vt actio sine actuali & praesenti libertate facta sit libera & moralis ea ta & quia dependentia a causis liberis remotis quae vt importent praesens dominium actus dependentis vt sufficiat vt actus dicatur liber, sed qd mine dicit moralem, formaliter

nunc ꝯ libr̃um ergo qui nunc caret hõs=
tate caret diam ~~libertate~~ moralitate.

Dico 2º fõalis moralitas dividit in honestatem ꝛ
turpitudinem

prob. fõalis moralitas nihil ē aliud in actu libero
quam connotatio regulæ directiuæ actuum humano=
rum vel ergo connotat ~~ut~~ regulam ut sibi confor=
mem ꝛ sic ē fõalis bonitas seu honestas vel con=
notat regulam ut sibi ~~con~~formem ꝛ sic efficit
turpitudo

Dico 3º alitꝫ dividit moralitas in positiuam ꝛ
negatiuam

prob. explicatione ñ solum dantꝫ actus positiui mora=
les sed diam omissiones quia vt dantꝫ actus posi=
tiui conformes vel difformes rationis ꝛ in omissio=
nibus ñ ꝑt ē moralitas realis positiua ergo ē
realis negatiua

Dico 4º divisio moralitatis moralis in honestam
ac turpitudinem ē generis in species subalternas.

prob. hanc ē divisio generis in species subalter=
nas ꝗdo species in quas fit divisio ñ sunt atomæ
sic infimæ sed honestas ꝛ turpitudo ñ sunt spe=
cies atomæ, multas enim alias sub se continent
ergo divisio moralitatꝫ ē generis in species subalter=
nas.

Divisio vero actus moralis circa ~~et~~ sumpti in ho=
nestum ac turpem si sumatꝫ actus moralis redu=
plicative vt moralis ē est divisio generis in spe=
cies seu totius vtis in partes subiectiuas eo
modo quo dicitꝫ coloratum fõalitꝫ ꝛ reduplicati=
ue sumptum dividi in album ꝛ nigrum si
vero actus moralis sumatꝫ tantum specificative hanc
divisio in bonum ꝛ malum esse dicit ~~dicit~~ in accidentia
quia actui libero qua ē subsunt moralitatis ac=
cidentarium ē habere conformitatem ꝛ difformitatem
in regula rationis.

Sectio 4a

An Detur Aliquis Actus humanus Indifferens.

Dico 1o dantr actus ꝛ Secundum Speciem ꝛ Secundum individuum indifferentes.

prob. actus Secundum Speciem sue obto indifferens illo ẽ in cuius obto nihil ẽ disconuenientia nec conuenientia cum recta raone, indifferens Secundum individuum, illo ẽ qui nequit de obto nihil ꝛ sed circumstaiis

= noxia sanitati

potest iam velle aut nolle

libri in quo nullus

nulla sit moralitas.

vel aliq circumstaiis politicq dissonus vel consonus ẽ recta raoni, sed dantr huiusmodi actus, ergo dantr illi actus ꝛ Specificatiue ꝛ individualiter indifferentes sibi possunt actus cum sola libertate physica ꝛ ẽ finis adueniencia raonis ad turpitudinem vel honestatem ergo si dantr aliquis inuincibiliter ignorans vel non cogitans de ordo ꝛ finem hominis ꝛ alio quo deliberet de conuenientia eius ad finem

Dico 2o probabiliter ꝛ positis aduertentia raonis

Dico 2o probabiliter ꝛ positis aduertentia raonis nullos dari actus Secundum individuum indifferentes.

prob. nullus actus consideratus pro ut ẽ referibilis ad ultimum finem pt effici honestate posita aduertentia ad ultimum finem quin actualiter ad eum referatr sed hoc ẽ nullum actum esse moraliter indifferentem ergo posita deliberatione raonis ꝛ aduertentia ad ultimum finem nullus actus ẽ moraliter indifferens. prob. mai. quia si consideretr actus sine aduertentia raonis deliberantis circa honestum ꝛ honestum non consideratr ut morale sed ut physicus tantum si vero consideratr cum tali aduertentia referri pt ad bonum finem Secundum oes raones nam idem ẽ finis operis ꝛ operantis sed honestas deliberate ꝛ cum recta raone operantis finis ẽ ordo ergo ꝛ finis operis humani moraliter deliberati ordo sed opus indifferens non ht ordinem pro fine ergo talis opus deliberate factum honestum ẽ mai. constat nam sicut opus artis inhonestum ẽ qdo non assequitr finem artis ita opus naturalis raonaliter operantis malum ẽ quia non attingit finem suum.

Dico ergo quia naa rationalis operans ut rationalis et cum advertentia ad finem ultimum hominis operari vel ex facili vel saltem ex intrinseca intentione finis ultimi cum ergo opus moraliter debitum sit opus naa rationalis ut rationalis et sum finem spectans alioquin virtuosum esset qd si tollatur advertentia rationis ad huiusmodi ordinabilitatem nam mutatur questio et agitur de opere physicae libro 2 n moralitio

Dico 3o contrariam opinionem n esse damnandam cum sit diui Bonauenturae Scoti et Atheniensis quia probabiliter defendi pt nam rationalem etiam solita advertentia ad finem ultimum n tendi dirigere actiones et obto indifferentes in illum sed satis est qd nihil agat positiue oppositum tali fini nam sicut pt n operari bona sine peccato ita pt operari n male sine peccato illa enim operatio dicit malitiam indifferentiae nec opponitur ordini naturalis ad finem suum nam hic ordo n interrumpitur nisi p3 actionem rationalem malam sed haec probabilitas n est mala ergo ea posita ita se habet hoc quasi n operaretur. Licet nisi operatio sit moralis moralitate indifferentiae nam peccatum n fuit finem tendi virtuose sempe circa finem ultimum sub poena peccati.
Ia tra sententia simplicitus magis arridet proxi-
pro propter verba christi dni docentis 28 verbo
citato reddendam esse rationem in die iudicii ergo
si de operibus otiosis nisi ea quae fiunt honestatis
causa dicunt aliqui pro verbum otiosum intelligi
mendax et calumniatorium alii volunt malum
aliqui tandem qd sint inutilitatis sit aut dicitur
sed istae responsiones n satisfaciunt n ia quia
est contra sensum christi nec etiam 2a quia verbum
n ideo est otiosum quia malum est sed contra
deo malum quia otiosum.

Dices n tenetur homo operari simpliciter propter deum
ergo naa dirigere omnes actiones suas ad finem
ultimum.

Ad 2dis. anter. n tñtib; hoes opari simpr sa-
lite & explicite propter dñm Corc. virtualiter &
implicite nego precipue uno qđo & sufficiens ad
substantia cāonis.

Dactio 5a

An Idem Numero Actus
possit fieri Se Bono
Malus.

Dico 1o idem actus imperatus sive sit intrinsecus
sive extrinsecus pt de extrinseco bono fieri extrinse-
ce malus.
prob. de actu extrinseco v.g. ambulatione que mutata
intentione modo bona modo mala denominabit.
prob. item de actu intrinseco idem numero subiun
pt habere successive accidentia opposita precipue
uno extrinseca sed bonitas & malitia sunt
accidentia extrinseca actus imperati ergo actus imper-
atus pt ita successive habere & contingit si io
imperem ab intentione virtualiter mala & postea
continuem ab intentione bona & contra.
Dico 2o actus intrinsecus intrinsece bonus n pt
transire in actum intrinsece malum. nec vice
versa.
prob. ut actus sit bonus intrinsece sic se obto
pt intendere obti honestatem ut sit sed actus
intrinsecus intrinsece malus sic se obto n pt vel-
le obti honestatem ut sic ergo actus malus intrinsece
n pt esse bonus prob. min. quia tendentia in
honestatem ut sic n pt esse intrinsece difformis
recte rōni quia iam n esset tendentia in ho-
nestatem ut sic.
Dico 3o probabilius se actum moraliter bonum
pōt fieri n bonum moraliter item malum posse
fieri n malum & vicissim.
probatr quia dis actus moralis sive bonus sive malus

si de libro fiat necessario cessabit ⁊c̄ moralis
⁊ ⁊ non bonus nec malus, si contra de necessario
fiat libro de non morali fiet moralis sed probabi-
lius ⁊ secundum realitatem actum pot fieri de libro
necessarium ⁊ de necessario Liberum ergo proba-
bilius ⁊ pot fieri de morali non moralem ⁊ de
non morali moralem maior constat. prob. min.
quia posita cognitione ⁊ concursu de indifferenti
si voluntas agat Libere illa cognitione ⁊ concursu
indigit si vero Deus desineret velit dare concursum
determinatum ad unam tantum partem voluntas ne-
cessario continuabit actum Libere inchoatum ergo
idem actus pt fieri de morali non moralis nego in
illo modo mutabitur entitas physica actus sed sola
Libertas quae ⁊ connotata principii indifferentis acti-
ui.

Dico 4o dantur aliqui actus qui nullomodo fieri pos-
sunt mali nec ⁊ ⁊ iste actus velle in omnibus pla-
cere Deo non pt fieri malus item iste actus velle
in omnibus male agere non pt fieri bonus.

Sectio 6a

De Recta Ratione

Dico 1o Lex aeterna non ⁊ principium directivum
⁊ primarium actuum humanorum.
probatur illud non ⁊ principium directivum actuum
humanorum qui praesupponit actus humanos mo-
raliter bonos vel malos sed Lex aeterna talis ⁊
ergo non ⁊ principium directivum actuum huma-
norum prob. min. ea prohibitionem actus ⁊
malitiae illius intrinseca ergo odium Dei ⁊
prius intrinseco malum ⁊ quam prohibitaty a
Deo iste enim casus ⁊ ergo prohibet odium
Dei quia ⁊ malum prob. cons. si odium Dei
esset tantum malum quia Deus illud prohibet
ergo sublata prohibitione divina posset fieri bo-
num sed sublata per impossibile prohibitione divina

odium dei nullo unquam bono finq ꝓt ores-
tari ergo nullum unquam posset eē bonum.
Obii. iō occisio hois & ablatio fortunarum tam
sunt intrinsece mala quam mendacium & odium dei
Sed deus imposuit Abrahamo occisionem filii &
hebreorum spoliationem Egyptiorum ergo etiam deus
posset imponere odium sui.
Rp dis. mai. occisio hois respectu illius qui n &
dominus aut qui n hꝫ authoritatem ab illo tamq
intrinsece mala quam mendacium & odium dei
Concedo respectu illius qui & supremus dnus aut hꝫ
authoritatem ab illo nego.
Obii. 2° deus n ꝓt mutare rectitudinem rerum ergo
qđ & intrinsece malum & rectitudini simpr manet
malum quale & mendacium nego. aliter deus illud
imposuisset vt qdo immisit spiritum mendacii in
os eius prophetarum.
Rp aliqđo voces n sumi in rigorosa acceptione qua-
re dum dicit deus immisisse spiritum mendacii
id & promisisse vt decipiendo prophetas nēq
hinc ex parte ipsorum fortitan fuit mendacium
qđ si aliter dixerint at scribere dicendi sunt
peccavisse prophetae deo id promittente sed
n seducente.
Dico 2° recta rō n & regula primaria & quasi ori-
ginalis actuum humanorum licet sit regula imme-
diata & notissima ad cuius respectum explicatq
bonitas vel malitia actuum humanorum.
Prob. quia recta rō formaliter & iudicium illachs
dictans aliquid esse faciendum quia honestum &
vel aliquid omittendum quia & inhonestum ergo
prius q obiectum dei cognoscit rōne formali
quam dicitur recta rō & honestum consequitur
recta rō n ꝓt & ea ratione originalis bonitatis vel
malitiae. cum in obiecto aliquid aliud supponat
qđ sit radix bonitatis vel malitiae ista enim
propōo caalis q vera de recta rōne dictat illud
esse honestum & consequens. nōne formali quia

honestum et conditionis ꝙ ꝛ austin ꝙ contra.
Obii. io illud ē regula ꝛ cāa fōalis bonitatis
vel malitiæ actus quo posito vel sublato actus ē bo-
nus vel malus sed posita recta rāone vitanta
vel sequenta actum illa actus bonus ē vel malus
ergo ē regula ꝛ cāa fōalis bonitatis vel malitiæ.
Rp 2o dis. mai. illud ē regula ꝛ cāa fōalis
bonitatis quo posito tanquam cāa actus fit bo-
nus vel malus Conc. tanquam conditiona tan-
tum nego.
Rp 2o dis. vltiam eandem mai. si illud ab ab
alio ꝛ oriatr Conc. si ab alio oriatr nego.
Dicitur 2o illud ē ia ꝛ principalis regula
quo nāa rāonalis bna vel mala agit seu id
ras pōtu cuius difinitr virtus ꝛ vitium sed
recta rāo talis ē ergo recta rāo ē regula ac-
tionum humanarum.
Rp dis. mai. illud ē regula actionum huma-
narum immediata Conc. radicalis nego rāo
ē quia si vltimo difinire debeat virtus aut vi-
tium vltimo tandem difinire debebit pō naam
rāonalem.
Dico 3o regula ultima ꝛ rādicalis actuum
humanorum ē naa rāonalis.
prob. quia illud ē regula primaria ꝛ radicalis
bonitatis ꝛ malitiæ cuius conformitate vel
disformitate actus fōalitr constituitr bonus vel
malus sed quilibet actus pō conformitatem cum
naa rāonali fit bonus vel malus ergo naa
rāonalis ē regula actionis bnæ vel honestæ
prob. min. ꝛ pt actus ꝛdictus constitui fōali-
ter bonus pō conformitatem cum lege eterna
quia lex eterna posterior ē bonitate obti nec
pō conformitatem cum recta rāone ergo actus
fōalitr constituitr bonus vel malus pō conformi-
tatem cum naa rāonali.
Obii. in iudicio ecclesiastico agitr contra naam rāonalem
sed bene bne agitr ergo aliqđ bnm agitr licet
fit contra naam rāonalem ergo naa rāonalis nō
regula morum, prob. [illegible] mai. constitio pārium

differemus ꝙ nãm rãonali ꝙ tñ aliqui iudicant
inuincibiliter ee honestam ergo voluntatem illius comes-
tionis ꝙ honesta licet sit consentiat nãm rãonali.
Ad in eo casu nãam rãonalem ee regulam remotam
quia ꝑ iudicium practicum ostenditur illa comestio
nãm rãonali conuenire ꝑ se una ita ꝙ nam con-
uenit nãm rãonali sequi iudicium etiam erroneum
rum unde in se fit aliquid contra naam ratio-
nem absolute spectatam Conc. antec. spectatam absolute
ꝙ completa Nego nam quamuis absolute ꝺi-
cat nefas ꝺi comestionem parentum simpliciter tñ inuol-
uit illam conditionem modo ꝛ expressam a iudi-
cio conscientiae tanquam honesta

Disputatio 5ª
De Virtutibus
Sectio 1ª
Definitio Virtutis.

Quatuor Arelas dixit virtutis definitionis, unius
ꝙ id quo bene operamur ad affectiones ꝙ
propter ꝙ laudamur. Dixi tñ ꝙ id quo recte
operamur ad animi affectus impedit corrigendos
2º dixi bene ꝙ ꝙ incunde ꝙ facile ad propter
ꝙ laudamur ab iis scilicet qui rectam
rationem sequuntur scilicet a probis ꝙ piis nam
laudari ab improbis tñ ꝙ solus virtutis pre-
mium sed stiam nihil 2a definitio ꝙ haec
virtus ꝙ id ꝙ bonum facit habitum sequi
rectam bonum reddit dicit 3º ꝙ bonum intellig.
moralitur id ꝙ respectu morum honestorum
tñ actum physicum sive in ordine ad artem ali-
quam nam stiam artifex dicit bonus bonitate
physica ꝙ tñ morali 2º dicit habitum quia
illeꝙ qui sola virtutis praeditus ꝙ ille dicit
cuius appetitus rectae rationi cum facilitate ꝙ
incunditate paret 3º dicit a probis hominibus

probus iudicatr.
3a diffinitio ita ~~fit~~ virtus ē dispositio pfecti
ad optimum dicit dispō id ē aliquid adiuuans
a virtus poam aptam dicit 2o pfecti id ē
poam pfectā poa enim pfecta dicit complete
in habitus ut facile circa obtum arduum op.redy
dicit 3o ad optimum id ē opdaōm pfectam
sliciendam quā connotatiuē n absolutē sumpta
ē id ē vltimū actus sibi conteneri qui cum
malus sit actus virtutis optimus erit
4a diffinitio ē hoc dicit ē habitus electivus in
in mediocritate consistens quam vere prudens diffi-
cit quā diffinitio quia communis ē paulo .ā-
rius explicanda erit ~~ethica~~ insequens.
Dico io habitus moralis ē verum genus qđ vltimabilis ē
adequatē dividit in virtutē ē vitium
prob. illud ē verum genus qđ intt multis spēciebus
differentibus tanquam pares vltimabiliter determinabilis
sed habitus moralis dividi pt vltimabiliter in vitium
ē virtutem ergo ē verum genus prob.min. quia prē-
dicari pt vltimabiliter dē virtute ē vitio ergo pt dividi
in virtutem ē vitium.
Dicēs diffinitioni virtutis cōvenit poa opdanti nam sciam
poa opdans ē principium opdaōis honestē. ergo poa
ē principium opdaōis honestas qđ pt sciam ḡ prin-
cipium opdaōis inhonestē conc. poa ē principiū
simpliciter determinatum ad opdaōem honestam ergo
Dicēs autē determinata ē ad simpliciter sliciendam
opdaōem honestam ita ut nunquam concurrat pōit
ad opdaōem inhonestam.
Notandum ē electionem sumi poa late ē stricte
late quatenus ē actus voluntatis quo absolute
praefert alteri opdaōem ḡ negaōni opdaōis. stric-
te ē actus voluntatis quo ex multis mediis ad
finem cognitum consequendum sibi propositis unum
caeteris praeponit implicatē pois in aq exhibenda
ut finem intentum possideat. hinc bene optimus
habitus electivus facilitas seu inductio in voluntā-
te qua media praeiudicatum ab illacte acqui-
rendo fini concurrentia caeteris praeponit
Mediocritas seu medium ē id qđ aequalitas
abstat a duobus extremis ut ḡ. ē Liberalitas ē

virtus quia distat equalitr ab auaritia in prodigalitate hoc q̄ sua ht sed in duos istos vitiosos oppositas sta ut nullius sit particeps virtus inter eos ita in medio q̄ posita ut nullum cum vitiis extremis possit habere commercium duplex, alterq̄ medium aliud rei sue aritmeticum aliud rationis siue geometricum

Medium rei dicit illud q̄ simpr & apud oēs equalit distat ab extremis quia consistit in indivisibili ut numerus ternarius medius q̄ in binariū & quaternarium ad q̄, & medium apud oēs quorumcūq̄ sint affectū respicit ipsa a iustitia commutativa cuius q̄ proprie equalitatem in his rebus ablatam restituam

Medium autem rationis illud q̄ ꝑ ꝑpria oīb circumstantiis a viro prudenti equalit ab extremis distare videtur dicit medium rationis quia a ratione pendet q̄ sum in his & alijs circumstantiis tot numeri sint dandi duci & tot militi hoc iudicandum q̄ n secundum medium rei sed secundum medium rationis.

Dico de virtute posita q̄ in mediocritate q̄ dicta ht se opposita vitiis extremis ut nec ꝑ excedentiam nec ꝑ defectum recedat a rōta ratione & prudentium virorum iudicio dictante in his & alijs circumstantiis virtutem eo exercendam rōm sum modo se ht ut videtur, nam a multis qui ꝑ excedentiam plus affirmat quam sit in obto sicut diam multis qui ꝑ defectum negat aliquid q̄ q̄ in obto

Dicet 1o plurima sunt virtutes quae nullum habent medium in quo consistant nam peccari n pt in iustitia ꝑ excessum si enim dis pctor debet aureos licet debeas tantum quingentos n debes minus sed liberalis sicut n pt unquam cadi aut amari deus ꝑ excessum ergo n oī virtus posita q̄ in medio

Rp virtutem oēm consistere aut in mediocritate obi aut in mediocritate actus possit enim fieri

in aliquibus circumstantiis ut amares deum cum nimia contentione nitiosum est si enim aliquis ita studeat actibus amoris divini incumbere ut est possibilem ne divinosti de statu mentis hoc esset nitiosum est sicut stiam pt peccari in insitia ut si quis restituat gladium sibilatum alicui furioso quia bene promittia dictat n ee restituendum.

Dicet 2° magnanimitas ad summum virtutis fastigium aspicat ergo n e posita in medio sp magnanimitatem adhuc politam ee in medio ad humanitatem nitatem et nec se exponi possibile sine necessitate.

Dicet 3° fieri n pt transitus ab uno extremo in aliud quin fiat p3 medium, sed virtus p medium ergo fieri n pt transitus ab uno autio ad aliud oppositum quin fiat transitus p3 nirtutem.

R9 mai. ee rem in motu locali n autem in aliis motibus metaphoricis ut modo possum cogitare de urbe parisiensi deinde cito cogitare de romana relinquendo ees urbis intermedias

Lectio 2a

Quid sit Virtus heroica

Viris sive notum, heroes ab antiquis notis ee qui virtutem n mediocrem habuerunt dicique consuerunt a diis traxisse originem apud christianos vero heroes censeri dicunt qui sunt excellentissima meritq; a virtute n mediocri definit autem ab aeq; virtus heroica, fulgor & excellentia moralis virtutis qui quidem in aliis virtutibus apparere pt praecipue vero

in iis quæ sunt ad alium ut in liberalitate
fortitudine magranimitate & iustitia

Dico 10 virtus moralis accidentalitas & ~~substantialibus~~
distinguitur ab heroica quia illa differunt tantum acci-
dentalibus quæ differunt tantum secundum magis &
minus sed virtus moralis & heroica differunt tantum
secundum magis & minus ergo tantum accidenta-
talibus differunt prob. min. nam illi duo habitus qui
sunt diuersi finis obtinent vasdem difficultates superant
& possunt distingui nisi secundum magis & minus
sed virtus moralis & heroica tales sunt ergo distin-
guuntur tantum secundum magis & minus virtus hero-
ica præcipue usitata in compescendis motibus ac
subiectis.
prob. virtus heroica ita dt compescat commotiones
animi quibus hoes similimi sunt belluis ut vix
sentiant tales commotiones sed commotiones quibus
homines similimi belluis sunt in ira subiecta ergo
virtus heroica usitata in compescendis motibus
ac subiectis idcirco dicitur hæc virtus heroica & di-
uinos facere hoes hic tr, fulgor virtutis in
talibus tantum metaphorice id est summa virtus

Sectio 3a

In quo sunt subiecta Virtutes

Dico 10 virtus sedis & fit in appetitu sensitivo
prob. illa pot virtutis capax & q. quam iuuari
& pt virtus habitualis ad operandum suam felicita-
tem sed virtus iuuat & pt appetitum sensitivum
ad felicitandam operandum suam ergo virtus & pt in
appetitu sensitivo mai. vidtur oppositum prob. min. virtus iuuat & pt illam potest
iuuare & vsitata circa idem obiectum ac virtus sed
appetitus sensitivus talis ergo virtus iuuat & pt
appetitum sensitivum virtus vsitata circa honestum

Sed honestum ut sic sensibile non ego virtus non videtur circa sensibile unde sequitur virtutem dirigere tantum pot. actus sensitivos unde sequitur non brutis nullas ee virtutes morales quia non videntur circa honestum i turpe sed tantum circa sensibile i delectabile.

Dico 2° in voluntate sunt virtutes physicae quarum ē dirigere ad finem honestum i non tantum cohibere? p̄hibere passiones appetitus.

Prob. illa pot quae ē principium libertatis i privationem omnium affectuum humanorum maxime ergo habitus virtutis quo inclinatur ad bonum honestum i fortitudo existimium appetitui sensitivus sed voluntas talis ē ergo maxime ēst habitus

Prob. 2° multi sunt qui prompte i facile honesta persuadent i judicio rationis obtemperant sed prompte i facile honesta persuadere ē effectus habitus virtutis i voluntatis ergo virtus ē in voluntate.

Negat dicas in voluntate indisponibiliter ab oī virtute humanam voluntatem inclinatam ee ad bonum honestum Do. C. ad nos ipsos amandos -

R̄p ad praeterchionem istorum bonorum non ēst habitus, sed potius ad cohibendam nimiam inclinationem quam habemus ad talia bona

Sectio 4ª

Utrum Ingenitas A Nāa habeamus Virtutes

Fuit platonicorum opinio nobis nāa virtutes ee ingenitas, solaque corporis mole impediri ne in actum prodeant fuit item opinio aliquorum existimantium animabus ab intelligentiis virtutes dari i produci i ne sit acquirendas, aliquid ēst nāale dici dupliciter i quia illi habitum n ē d ē n contra ingenitam i inclinationem

spō propriam ita ut sit habitat indifferenter respecta illius 2ō quatimus nāale, & illud ad qđ habemus inclinationem positivam ita ut res consequ eam in statu violento quoties illo caret.

Dico 1o virtus & hoibus, si insita aptitudinaliter & ut ita dicam inchoative.

prob. quia hoc modo virtutem est insitam nihil & aliud quam hom habere aptitudinem ad virtutem a quidē tanquam ad ptfactionem debitam, sed tantum qua operare potit circa animum sed virtus ita se habet respectu hois ergo virtus aptitudinaliter & inchoative est insita & hoibus insita.

Dico 2o virtus in actu 2o non & hoibus insita a naa

prob. quia si virtus esset hoibus insita a naa omes essent procliti virtutes sed non omes sunt procliti virtutes ergo virtus non est insita hoibus a naa. prob. mai. nō o visibilitas sibus hoibus necessario inest quia est innata hoi ergo si virtus pateret a naa infunderetur inesset oibus hoibus prob. min. multi turpiter vivunt vitam & quam plurimis vitiis dediti sunt ergo ergo virtutem non habent cum duo contraria in eodem subto invicem non possint.

prob. 2o ex proclivitate quam habemus ad vitium quam nisi virtus compescat a vitiis facile abeimus cum tam mitis pœnas vix tam proclivitatem coercere possimus.

Obii. 1o naa quæ nunquam deest in necessariis debuit hoem instruere oibus mediis ut finem consequatur ad quem destinatus est sed virtutes morales sunt absolute necessarios ut hoc consequatur suum finem ergo naa debuit hoem virtutibus instruere prob. min. hois beatitudo & finis est posstio dei quæ non nisi p virtutem honestam haberi pt vita autem honesta non pt duci sine virtutibus. ergo virtutes sunt medium necessarium ut hoc possit consequi suam beatitudinem.

R. in iis agentibus quos electione carent distinguo naam. a oia concedo quæ necessaria sunt

ad finem consequendum, in agentibus vero liberis sufficit ut illis dederit potam illa media acquirendi obiri. 2° illud naale e ad qd habemus appetitum naalem sed ad victutem habemus appetitum naalem ergo victus naalis e

2p illud ad qd habemus appetitum innatum ita ut sine illo in statu violento consistamur illud dici dt naale si vero e finis in statu violento sine illo e dicitz propriè naale

Sectio 5a

Quotuplex sit Virtus

Varii varia dividunt virtutes alii in theologicas & morales, quod divisio christiana e ita ut theologicae sint illae quae Deum attingunt, illumq. habent pro obto tales vulgo tres nominantz fides spes charitas inter morales autem quatuor communiter assignant, prudentiam scilicet justitiam fortitudinem & temperantiam.

Dico io undecim virtutes commodè numerari possunt. morales

Prob. assumptio virtutis moralis e coercitiva hois appetitum irascibilem scilicet & concupiscibilem nam virtutis primarius finis in eo consistit ut appetitus affectibus contrariatz tot igitz virtutes assignandae sunt quot varii appetitus in illo dominandi possunt hi autem effectus vel consequuntur ex bono & malo simpliciter considerato Ultimae pertinent ad appetitum concupiscibilem vel ex bono vel malo arduo hinc autem pertinent ad irascibilem qui autem affectus sint in irascibili alii sequuntz ad bonum arduum alii in malum qui ex malo proceduntz illud considerant aut ut praesens aut ut futurum si futurum timorem concitat vel audaciam instat quae duo extrema intermedia & fortitudo si vero praesens adest aut ad vindictam compellimur ad ira aut ps

ires affectum summus omninó inscrutabiles. igitz
p̃ debilitatem potita q̃ manifestudo si autem
affectus oritz de bono arduo vel illud & honestum
vel utile si de utili oritz dit magnificentia
si vero de bono honesto oritz magnanimitas actiones
vero quoq; in appetibile concupiscibili sic in bono
simpliciter spectato consurgent ita possunt disponi
nam bonum vel uni soli & bonum vel stiam alijs
bonum autem bonis triplex. iucundum & ad de-
lectationem sit & in hoc appetibile modicum, unde
magnanimitas, si vero sit utile dit liberalitas
aliqui addunt philotimiam quoq; mediocris honoris
docet appetere, aliqui, virtutibus volunt in illecebris sed
nulloq; sunt vocanty autem virtutes ab illis extra spe-
cies quae cum virtutibus maximam connexionem
habent ita ut sine illis operari non possint virtutes
talis & prudentia quae docet quid agendum sit in
quibuslibet circumstantijs quia igitz istae cognitiones
plurimum confluunt ad operationes virtutis ideo
stiam in numerum virtutum recensenty non sunt tñ
virtutes nec de virtute orituty sed tantum iis
praeluceant impedimenta quominus virtutes absolvent
a suo scopo quem nisi cognoscant p̃ prudentiam
certo consequi non possunt.

Circa 2º. videndum adhuc quo virtus prosequitz bonum ma-
lum stiam huic bono directe oppositum arcessitz
saltem virtualiter.

Prob. quia accessus ad unum extremum directe & re-
lative alterius oppositum distantialiter & recessus ab
alio extremo sed obta virtutis & vitia sunt directe
opposita ergo qui accedit ad obtum virtutis recedit
saltem virtualiter ab obto vitii.

Prob. 2º. exemplo illi adhus audacissimus quo peccatore
dolet de peccatis ex motivo charitatis divinae id &
quia deus & summe amabilis simul & prosecutivus
& audacissimus, audacissimus quidem peccati & prosecutivus
meus bonitatis divinae ergo saltem in aliquibus actibz
& simul prosecutivo & audacio prob. min. quoties
motivum ultimum alicuius actus bonum & totius
actus & prosecutivus sed motivum ultimum do-

pstationis peccati ē aliqua bonitas .ergo actus quo
audio fornire peccatum ē motivo charitatis necessario
prosequitur ē.

Obij. iq rebi sunt diversa motiua necessario.
Sed iam sunt diversi actus sed motiua fugē ē prose-
cutionis sunt spaliter diversa .ergo ī actus fugē ē
prosecutionis diversi sunt .ergo ī idem realiter
actus prob. min. motiuum fugē ē difformitas
obiī .ē motiuum prosecutionis ē conformitas obi
cum nāa vocali sed conformitas ē difformitas
cum nāa vocali sunt .ergo motiua omnino diversa
.ergo ī actus.

Rp dis. min. motiuum spaliter fugē ē difformitas
cum vocata rōne q̄ precisa ī ri ī se nego quatenus
illud bonum pt ee impeditiuum alterius boni q̄
voluntas mitiz assequi. Conc. nam ē ee motiuo
precisq̄ quo amo aliquid honestum detestor diam
virtualiter illud ee q̄ impedit ne fruar illo
bono.

Obij. 2° diis actus dt attingēi motiuum a quo ē
sed actus quo detestor peccatum ī pt attingere
dem amatum .ergo nec ee actus contritionis prob.
min. actus quo attingit bonum intrinsecum dī
ē prosecutiuus .ī ī auersatiuus .ergo ī potest ee
auersatiuus peccati

Rp negando diversorum obiectorum pōt simul ī dē
actum ee auersatiuum ī saltem inadēquatiue ī
equivalenter prosecutiuum alterius obiī ut qui dili-
gēdat possitionem dei auersatiue a negatione talis posi-
tionis

Tractio 6a

De Prudentia

Illi actus alius ē practicus, alius speculativus aqua
denominationes illi conuenient ab actibus pro ut in
solo cognitionis speculatione sistunt aut cognitionis exer-
centy ad illectum speculativum pertinent tres vulgo
habitus scilicet illectus sapientia ī scia .ī dei vero
pertinent ad illectum practicum, scilicet Synderesis
prudentia ī ars ī .rep.do hic magis examina

uterum hoc diuisio sit exacta sed tantum explicationis
ad id qđ.

Cyndoresis e habitus primorum principiorum practicorum quae nobis a nra indita sunt ut patebit sunt colligere ad tibi fibi in iis alteri ne scitus hoc principia practica dicunt quia sunt de re quae fibi pt a cognoscibilis et his autem principiis uelibus colligendum e quid agendum sit circa singularia atq; harum actionum habitus e prudentia nam prudentes sunt de actu qui dirigunt actiones a sciunt consultare quid in una quaq; re agendum sit.

Dico 1o prudentia e habitus illectus practicus rectam rationem actionis singulis e de prudentia sit habibus inclinans ad recte stabilendum quid in quibus casu particulari sit agendum circa ea quae bona uel mala sunt hoi ut hoc d e circa uirtutum moralium fines.

Explia dicit 1o habitus in quo conuenit prudentia cum cautis uirtutibus e autem prudentia habibus quia in dicit prudens qui ignorat aut alterum actum prudentie uiciat sed cui conuenit prudentie operari aut semper dicit siue semper

Dicit 2o illectus practici ut excludant habitus speculabiles qui sola inspectione nobilitatis sunt contenti nec ad actionem dirigendi licet autem aliquos dicit scios practica sufficienter pro nostra subsequentes ab iis distinguit prudentia.

Dicit 3o actiuus d e actionem operatiuus quia particula distinguit ab arto quae e habitus factiuus.

Dicit 4o uera cum ratione it d cum iudicio uero de agendis ab hoc ut hoc e, agenda uero sunt ab hoc quae appetitui recto sunt conformia

Dico 2o deas praecipue actus ad prudentiam spectant consultatio scilicet iudicium & imperium.

Explicatur inquisitio mediorum ad prudentiam pertinet deinde iudicium illud qd consultationem sequit ad prudentiam etiam pertinet ultimo post electionem

factam illachis inhbna quadam Locutionē denunciat
atq; intimat quid agendum sit, itaq; imperium consistit
in hac denunciatione & intimatione quā illachus voluntatem
sibi ~~suis~~ Dei impedit ad agendum præmonet oēs
igit isti actus illachivi ad prudentiam pertinent quoq;
licet sit in illachi ideoq; proprie moralis n sit
quia in necessaria & ad eam omnino virtutem ideoq;
unum totum simul cum aliis virtutibus componendū
& propterea nomen virtutis meretur.

Sectio 7a

De partibus prudentiæ

In qualibet virtute tria partium genera invenire possumus integrantium scilicet subiectivarum & potentialium
partes integrantes dicuntur q ad virtutem integrent
& componant sed q ad ad perfectionem illius actum oēs
eas concurrere oporteat, n dicuntur ergo proprie
integrales sed tantum p similitudinem quandam
nam quemadmodum partes integrantes alicuius corporis illæ dicuntur sine quibus corpus n & perfectum
ita partes integrales virtutis dici possunt illæ
nullis ~~sumptionē~~ sine quibus n & perfectus ritus
virtutis

Partes subiectivæ dicuntur illæ quæ sub aliquo continetur eo modo quo species subiciuntur generi sicut
hoc & hoc dicuntur partes subiectivæ adis.

Partes potiales dicuntur illæ quæ possunt ad aliquid
aliquomodo expleri & in eo sensu ita quæ ad
prudentiam aliquomodo pertinent partes eius potiales dici possunt.

Dico io partes integrantes prudentiæ octo vulgo
nominantur memoria intelligentia docilitas
solertia eco precuidentia & circumspectio & cautio.
Explicatq; prudentia & habitus cognoscitivus verū
circa cognitionem boni considerando sicut primum
& cognitio ipsa 2um cognitionis acquisitio 3um
cognitionis usus circa primum cognitio vel &
procliviorem vel procliviorem si primum dicit

memoria, quæ requirit ad prudentem usum præ-
sentia, nam prudentia ut plurimum pendet ab
experientia, experientia vero fit ex pluribus memoriis
et ex pluribus cognitionibus singularium quæ eodem
modo contingunt hinc fit ut iuvenes disserte
et perite non possunt esse prudentes sicut
illi qui sunt multum memores ut in libris dicitur præ-
terea si vera cognitio sit practicum dicit intelligi-
tia quæ imperat rectam æstimationem alicuius prin-
cipii moralis a quo progressus prudentior derivatur
altera est docilitas qua quis redditur promptus ad
audiendas aliorum opiniones oportet hunc prudi-
tem virum ut recte iudicet peritorum et antiquorum
sententias altera est solertia cuius est promptus medi-
orum excogitatio ad finem obtinendum differt autem
a consultatione quia ista fit per ratiocinationem, illa
vero minime ita tandem sed ratio sic cognitio
per ultionem unius de alio pendet autem de illa
perfectus vivus quia prudentia versatur circa singu-
laria quæ non sunt satis per se nota quare
oportet illa per quædam notiora cognosci et fit
per discursum.

Circa 3um capit scilicet usum cognitionis ratio ut
recte præcipiat tribus modis indigit prouidentia scilicet
circumspectione et cautione, prouidentia quidem ut media
recte consultata et iudicata ad finem propositum
accommodate disponat ac ordinet circumspectione quæ
negotii circumstantias accurate considerat pendet enim
circumstantiis debita mediorum ad finem accommoda-
tio cautione tandem ut impedimenta quæ possunt
occurrere prorsus amoveantur.

Dico 2o partes subiectivæ di quibus prudentia præ-
dicatur sunt solum duæ prudentia unius partialis
tis quæ versatur circa bonum particulare et propri-
um et prudentia gubernativa multitudinis quæ
versatur circa bonum communitatis aliorum.

Communitate quidem quinque assignantur partes subi-
tivæ prudentiæ sic quinque illius species sunt

solitaria, ~~oeconomica~~ politica regalis & militaris
rerum ista divisio n ē immediata sed continet di
visionem & subdivisionem prima igit̃ ia d̃ divi-
sione distinguit̃ prudentia in duas species assig-
natas scilicet in prudentiam particularem, & prudē-
tiam gubernatiuam multitudinis, secundum membrum
scilicet prudentia gubernatiua multitudinis optime
dividit̃ in 4or species ~~ē oēs~~ oeconomicam, regalem
politicam & militarem eas ē manifestū quia n
dirigit̃ ad politicam aut militarem nisi mediante
gubernatiua multitudinis quod ē eas absolute a re-
liquis partibus subdivisionis, ita q̃ dem dicendum ē hic
q̃d dictum ē alias d̃ divisione ad m 3 species
scilicet regnatiuam statiuam & regalem quia ~~divisio~~
divisio licet essentialis sit n ē tm immediata sed
n sūt ꝑs membra equalitꝫ posita sub eodem genere
Quo autem communis divisionis & subdivisionis
ꝓcedā ē de ipsius prudentie conceptu & ratione quod
ē recipiendā & ordinatiua mediorum ad finem
quod ad hoc vtiq̃ consultatione aut imperio, pro di-
versitate autem bonī ad q̃d ordinant̃ media varii
sunt actus prudentie, variiq̃ habitus sed
valde diuersum ē bonum cuiuscunq̃ particularis a bono
totius communitatis ergo & actus & habitus circa
media ad hoc vtentes bonum diuersus ē & dis-
cipline gubernatiue multitudinis sūt subiecti quia
bonum familie longe diuersum ē a bono publico
vnde aliud bonum ē exercitus, aliud totius ciuitatis
& sic consequenter duo ꝑtes regalis scilicet
& militaris. De politicam prudentiam hic in-
telligimus quia cives sapientes se gerunt, & prudē-
tes obtemperant principi eius bonī gratia.
De prudentia gubernatiua hoc in genere dici ꝑt
duo precedentem requiri primum directiuam quandam
& stabilitatiuam directiua multa complectit̃ & præ-
cipue consistit in decreto statuendo tam in nobis
quam in gestu interiori corporis cuius alterius
huiusmodi.

Affabilitas etiam multa comprehendit sed
praecipue suauitatem sermonis in hilaritatem
multus praeualebat mixtam eas ad se allicientem
suauissimas unde fugienda sunt uerba asperitatis
dicteria mordacia facias obnubilata aliaque si-
milia
Addunt aliqui tres partes uirtutis potentiales praedictas

Explicat quomodo sint tres actus praecipue
pertinentes ad prudentiam scilicet inquisitio re-
diuersum iudicium de mediis inuentis praeceptio seu
imperium ut ea quae iudicata sunt efficiantur
ita ad haec tria facile et recte praestanda
tres sunt habitus. uelut pertinentes ad prudentiam
et continentias singuli aliquam potestatem prudē-
tiae unde uocantur partes potentiales illius. q. d.
modo quo potentia uegetatiua et sensitiua sunt partes
potentiales actus eius sic habitus dicit bonum con-
silium et diuersis mediis bene obtinendo accom-
modata et per eam uir prudens et sit praeceps
in deliberando et se uehementi cupiditate contingere
solet multos etiam nimis tardus. Eus habitus dicit
prospicacitas ad iudicandum de iis quae per legem
aliquam definita sunt. Eundemus dicit bonum
iudicium de his scilicet quae non sunt aliqua lege
positiua determinata haec pars ultima uulgo
uocatur Epicheia siue aequitas ac dicitur
quia aliqua uidet fieri ut aequitas explicat
legem imperantem additionem mutuo fortis diebus

Actio

Quomodo Virtutes Inter se Conueniant.

Diuisio quasi generis uirtutum distingui potest, alia
perfectae absolutae et corroboratae alia uero quasi imper-
fectae perficere acquirentes a suetudine alia explicatiui
actuum repetitionem magis uero de actu nam con-
tinentia oriuntur et abstinentia distinguuntur ideo per pro-
uietates non sunt istae enim meliorationes in multis

inuentrix diam a herba actus licet nullam adhuc
virtutem acquisiuerint istae autem inchoationes virtutum
saepe abuertant a recta ratione & impellerint ad suum
opus in iis etiam circumstantiis in quibus inclinare non
debuerint.

Dico io virtutes morales profectae & acquisitae actuum
praecedentia sine prudentia consistere non possunt.
prob. quia nec acquiri nec augeri possunt sine actibus
prudentiae ergo prudentia illis necessaria & prob. antec.
ut appetitus irascibilis & concupiscibilis rectus ad
operandum a voluntate necessario debet illi praeire
aliqua lux sicut lumen sed prudentia & illa lux
quae praeit voluntati illiqz ostendit quid faciendum sit
ergo necessaria & prudentia ad virtutes.
prob. 2o opus virtutis adhoc ut sit moralis laudabile
debet esse secundum rationem & cum ratione sed
sine prudentia non potest esse talis ergo habitus virtutis
requirit prudentiam

Dices io ad ea primis adaequate potest consistere sine 2o
ad ea posterius sed habitus virtutum moralium sunt
priores prudentia ergo virtutes possunt esse sine pru-
dentia

Sp virtutes morales profectae ea posteriora prudentia
nisi enim illius potest sibi actus novos virtutis
quem praecessit aliquis actus prudentiae, potest igitur
sibi ut vir imprudens aliquam habeat virtutem
imperfectam potest diam sibi ut aliquis habeat
prudentiam in una mea & careat prudentia in
alia mea nam cum prudentia nihil sit aliud nisi
applicare scire velle positus habitui una pars scire
sine alia una diam pars prudentiae sine alia habere
potest.

Dico 2o virtutes aes profectae sunt mihi se connexae
secundum substantialia licet non sint secundum acciden-
talia. ia
ia pars probatur temperantiae praeprimis & ut inclu-
sit ad honestatem temperantiae, facile, iucunde, &
constanter quocumque tempore & quocumque subiecto
sed hoc habere non potest quin contrarias virtutes habeat
nam potuit se variis casibus debilitare & quasi
oppugnare illa habitus ut ex. gr. aliquis qui sit fae-

hõsimus a procedit alicui arci notam ignauiæ incurrit si sit auarus a pecuniarum nimis cupidus uel si sit iniustus a iniuriam faciat alteri domino suo.

probatr 2° quia nec p̃fectus de actibus quibuscõq; fuerit dr sed n̄ fuit. conformitr rationi h̄ p̃habitus aliquo impedit animi affectu ergo dr habitus affectibus optime complexatus n̄ sunt autem p̃fecte complexati, nisi habeat oēs uirtutes ergo adhoc ut aliquam uirtutem habeat saltem p̃fecta necessarium ē ut habeat oēs uirtutes.

prob. 3° quia ꝑ sapientiam sibi ꝑt uti in uno quolibet actu moali q̃ ꝑtinet ad aliquam uirtutem alique multæ occurrerunt uirtutes quæ seruari debent ab aliis uirtutibus ergo ut aliqua uirtus ꝑfecte ꝑficaciter dr seruari ab aliis uirtutibus si in uirtutibus speciebus n̄ in gradu aliquo reperiri intrinseco sibi ut una uirtus sit sine alia quia ꝑt inueniri aliqua honestas propria omnibus uirtutibus quæ n̄ sit connecta cum honestate aliarum uirtutum ergo acquiri ꝑt omnibus habitibus etiamsi n̄ acquirantr aliis habitibus.

Vltimum prudentia sit una uirtus uel habitus multiplex puto eē questionem de nomine eorum ē enim pōe abstrahi rationem prudentiæ ut sic sit in hoc sensu dicendum ē omnem eē uirtutem prudentiæ si uero quæratr utrum prudentia ut sic sit species atoma eorum ē pōe diuidi in quamplurimos alios habitus distinctos specie eo ē quia alicuius ꝑt habere habitum ad iudicandum quid sit faciendum conformiter rationi in aliqua mā. n̄ pōe bñ iudicari quid sit faciendum in alia mā.

probatr 2m̄ quia circumstantiæ sunt actus diuersæ speciei dicunt etiam constituere habitus diuersæ speciei præcipue uero cupiditatem in iis diuersis actibus nouæ multæ difficultates sed sæpe in iudicando quid faciendum sit conformiter rectæ rationi in his circumstantiis. a hæc mā alia multa difficultas ac in iudicando quid agendum sit in alijs circumstantiis ergo ꝑt constituere nouus habitus potest igitr prudentia ꝑt sic in uarios actus distingui, a consequenter in uarios habitus.

Lectio 2a

De Justitia

Jus aliud e naãle aliud positiuum, naãle illud. qd. q naã oibus ꝛ mandatum sc̃ꝰ lumini naãe impressit. vt dr iure naãe, & huiꝰ vltam positiuum q̃ aliqua ꝑticulariter & vt obseruatio diei festi ꝙ ius naãe ꝓcipit vltis ins gentium qd a primeua naãe ꝓtinus ortis hoies & constitutum & qd dr iuris to diem ꝓfessorum praeceptum & alia facile dr̃ij cij & praeceptis naãe quali & legatos diam alienos hostes mittere nr̃ & violandos

Jus positiuum aliud & diuinum qd scilicet a dño & constitutum, aliud humanum q ab hoibus viteumq; autem vel & scriptum vel n ius diuinum scriptum sunt 2o. s. mandata legis tabulis inscripta & ꝓs moisi promulgata, ius humanum scriptum sunt 2o. s. leges quidem in tabulacum quarum maximam ꝑtem romani aggressis ꝓs legatos dant mutuati sus n scriptum illud & qd a praedecessoribꝰ tacitum continua obseruationis via roboratum & a dicit traditio vel consuetudo.

Quidam ius diuinum vel & vetus vel nouum, vetus qd veteri testamento nouum qd noue continet illud a dño ꝓs angelos istud a christo sanctum & promulgatum & ius autem humanum aliud & ciuile qd sanctum & a potestate seculari quales sunt leges contente in codice Justiniano ab eo scilicet imperatore latę canonicum ius & illud qd & sanctum a potestate ecclesiastica canonicum dicit eo qd leges a magistratus ecclesiastici 2o. s. sicuti ꝓtificii aut alicuius synodi dicant canonas id & regulas alia sunt minutiores subdiuisiones quae n multum faciunt ad rem nram

Dico io iustitia & uirtus qua suum cuiq; ius tribuit.

Explic. definitio, Jus tribuit & aliud quam iustum scilicet equale, equale autem dicat cum ita reddit alteri qd suum & ut nec plus nec minus reddat unde Ulpianus definit iustitia uirtus habitus inclinans voluntatem ad reddendum unicuiq; ius suum quia

hoc actio p̄culiaris sit cum virtute ꝓ̄ conferri
ratem de quibus postmodum videbimus quod qualitas illa
qua ponitur p̄ virtutem non sit nisi formalis iustitia
seu p̄cularis honestas in eo fundata q̄d aliquis velit
reddere id q̄d debet vel non alterius hic dicendum
colligere est altera definitio iustitie quam dederunt ꝓ̄
fessores Iurisconsulti post Aristotelem dum dicunt iusti-
tia est constans et perpetua voluntas ius suum
cuique tribuendi.
Explicatur dicitur constans et perpetua voluntas id
est qualitas permanens in voluntate non enim per
voluntatem intelligi potest ꝓ̄a voluntates cum ꝓ̄a virtutes
sint habitus postea superadditi dicitur ius suum
cuique tribuendi quia virtus iustitiae non respicit res tantum quae commutantur vel dis-
tribuuntur quales sunt pecuniae spolia obsequia et
cetera huiusmodi sed immediate respicit ipsas
actiones distribuendi immutandi distribuendi eas et quia
cum iustitia sit virtus rectitudinem actuum quibus red-
dimus reddendo unicuique suum et non ultimum im-
mediate eas ipsas quas cum aliis commutamus
aut aliis restituimus sed immediate ultimum actum
ipsum debitum distribuendi commutandi aut resti-
tuendi qui actus actioni per actum immediate re-
lationis ab ipsa virtute iustitiae impedunt quo minus
obtineat malum iniustitiae et eas ipsas
quae commutantur et distribuuntur quia eis illae sunt
obtinet actus debiti proximum vero malum sunt
actiones exteriores restitutionis et commutationis quae
tendunt et Conatus obtinendi p̄culiaris honestas
et conformitatem cum regula quae fundatur in
actibus virtutis seu cum iure alterius commutan-
tis.

Cum autem virtus moralis non respiciat mo-
derationem quia est respectu nostri seu respectu me-
dium rationis ut dictum est in definitione virtutis in
ipsa iustitia commutativa ꝓ̄ accidit et habetur tan-
tum medium rationis ut si quis det alteri quod
alteri debitum est tantum nummos debeat nec red-
dit solvendo propter impotentiam tunc non dicit aliquid medium
ei nec potuit solutio adaequare debitum quare non
dicit perfecta adaequatio et commensuratio cum iure
alterius debebit igitur secundum praedictam indicium

assignari quid debeat solvi. nde distinct ex actus iustitiæ

Dico 2° partes subiectæ iustitiæ duæ sunt principales commutativa scilicet & distributiva. nihil enim hic moror in legalem & particularem iustitiã. q̃ distributiva a da qua unusq̃s in rectã dispensandis alicuius rõpublicæ bonis hãc autem in duo membra subdividit in punitivam scilicet & ~~vindicativam~~ seu vindicativam & retributivam. Retributiva a da qua cuiq̃ honores beneficia aliaq̃ id g̃nus communitatis bona pro cuiusq̃ meritis dignitate dispensare punitiva a da qua noxiis supplicia affici subet.

Iustitia commutativa a da qua aliquis tenet se tot in commutationibus suum ius cuiq̃ reddendo ut plurimum secundum arithmeticam proportionem potius quam secundum g̃ometricam quæ fere semper observatur a iustitia distributiva dixi ut plurimum quia ~~sti~~ am contingit aliq̃do in iustitia commutativa servari g̃ometricam proportionem ut accidit in contractibus societatis inter mercatores ut si 4or mercatores iniant contractum societatis ita primus q̃ contribuat centum numeros alius ducentos 3us trecentos 4us quadringentos certe qui plura confert in capitali plura recipiet et ita ut si alter illorum rationabiliter peccaret contra iustitiam commutativam sed in hoc casu servatur proportio g̃ometrica quia ut se habet summa collata a 4° ad summam collatam a 1° sic se habebit et lucrum 4i ad lucrum primi & in multis aliis casibus contingit et ut cum quis debitor multis creditoribus et nec pt oia solvere potest sibi distribuit solutionis pro rata debitorum

Dico 3° partes potentiales iustitiæ potissima ista mihi videntur religio pietas observantia ubertas gratitudo amicitia aduat quidem libertatem & magnificentiam quarum virtutum sufficit nãm pro dispositionem tantum pro deliberare.

Religio quidem seu religio q̃ virtus inclinans ad debitum deo cultum & honorem debendum ut eorum authori & deo. eius duo sunt actus interni scilicet devotio & oratio, devotio a actus voluntatis

promptꝰ & paratꝰ ad preastanda oia quor ꝓhi=
nent ad dⁱ cultum & obsequium qui actus oiu
pⁿcipuum tum de cognitione diuine bonitatis & bñ=
ficiorum illius tum de cognitione propriæ infirmi=
tatis. Orāo ē petitio a dño eorum nobis necessa=
riorum religionis autem actus communiter numerant
Saltem septem scilicet adoracō qua n solum mentes
sed etiam exteriora corporis compositione dño exhibemus
exhibemus. Sacrificium ē oblatio ~~munda~~ qua aliquid
dño offertꝰ & in suis honorem conuertitꝰ, ut dum
eorum supremum ee dnum nostꝝ diis imperio
humillimē subditos profitemur.
Votum ē promissio dⁱ aliquo bono deo facta
undⁱ quodlibet eas n pt ee mea noti sed tantum
eas dⁱ st bona
Inuocatum ē actus quo dñs in sibi alicuius
utilitatis aduocamus.
Adiuratō ē inuocatio diuini nominis qua quem=
piam dⁱspecando ad aliquid faciendum adducimus aut
a faciendo dⁱducimus.
Laus ē preconium diuini nominis vocali cante aut
aliqua alia racone preastitum.
2ª pietas ē uirtus inclinans ad dⁱbitum cultum
quorum beneficio post deum subsistimus & gubꝫ=
namur nimirū parentibus patrie affinibus & con=
sanguineis.
3ª obseruantia ē uirtus inclinans ad dⁱbitum cultum
& honorem psonis in dignitatē constitutis siue hec
dignitas sit ecclesiastica siue secularis ꝛo exigitꝰ da
uirtus qua militas ducem cuiꝰ magistratum alium
quamuis deum potꝫ esse ad pietatem.
4ª obⁱdientia ē uirtus inclinans ad subᵈ.dicendis prec=
epta prompte & facile exequenda quor precepta
sunt sub ista reduplicatione quia nisi fiant sub ista
qualitate & motiuo sit obⁱdientia tantum materialis
5ª ueracitas ē uirtus inclinans ad ꝛo ut aliquis
talem se uobis & factis exhibeat qualis ē uera ē
in se distinguitꝰ autem communiter in duas partes
in veracitatem propriē dictam & fidelitatem uirtus
autem ē uirtus inclinans ad exequendum promissum

6° gratitudo ē virtus qua conferentibus aliquo modo compensamus beneficium acceptum ab aliquo particulari gratia vel agendo vel cessando dixi beneficium acceptum ab aliquo particulari quia compensare benefitia a io principio recepta pertinet ad religionem accepta autem a parentibus pertinet ad pietatem accepta tandem a pdotibus in dignitate constitutis pertinet ad obseruantiam.

7° liberalitas ē virtus qua quis dispensat diuitias premia alia bona tam ad utilitatem propriam quam ad aliorum ad quam virtutem reuocant duo habitus quo quis inclinatur ad recipiendum quantum ado a quo debet beneficium ē dare quam accipere, ad quam virtutem reducatur magnificentia quae in ea posita ē ut habeat pro obto magnos sumptus cum splendore et ornamento liberalitas uero uersatur tantum circa simplices mediocres nisi quod exedat splendorem

8° amicitia ē virtus qua aliqui mutuam inter se benevolentiam habeant sibi inuicem bonis afficere nolunt

9° affabilitas ē virtus qua aliquis in communi horum conuictu bonum se exercet reddit nam quidam homo ē aal sociabilis dr ita si cum alius quod ut ad secundum rectam rationem ē contristet sibi illis amabilem reddat affabilitatis igitur officia reddunt alteri ē ex alio debito quam decentiora uidi intelligendo licet inter affabilitatem et amicitiam ad affabilitas uersatur circa officia quae nobis a factis exhibentur aliis tam notis quam ignotis dum sint amore et amicitia nam amicitia dicit effectum ex actus aut amicitiam ē ad propter solam iucunditatem sed dum propter aliquod bonum honestum alioquin uirtus ē aat.

Obii. 1° contra definitionem iustitia superius tradita solius ē dare solius habere uoluntatem fieri a constantem reddendi cuique ad suum ē ergo male definita ē iustitia humana.

Ad solius ee dr habeat rectitudinem ita firmam & constantem ut nunquam peccare posit & ee tale solius dr habere aliquam constantiam & firmitatem acquisitam per varios actus rectitudinis. Obrr. 2o solius iudicis & tribuere ius cuilibet lege solus iudex potest ee iustus.

Ad dis. antie. solius iudicis & reddere unicuique ius suum cum authoritate aliqua illos cogendo qui tale ius reddere nollent Conc. solius & iudicis reddere simpliciter unicuique suum ius nego ad illud vero quod potest obrici pro tanta ratione utitur ab iis acceptoque observantiam duplo maiores ut rationi gubernationis videri ee ius bene Soluimus sup dicimus ee partes quales iustitiae & minus perfecte sumptam iustitiam ad clariorem huius virtutis intelligentiam scita quid sit ius, definiri autem communiter facultas moralis & potestas moralis & potestas legitima ad aliquid obtinendum & agendum conuenientes rationali. dicit ius & potestas d ee fa facultas quae se tot pro modum potest actionis ut cum quis habet ius ad aliquam actionem publicam aut aliud quid simile ut ad tractandum aliqua via uel striam pro modum potest publicae ut si habeas ius mandi in aliqua domo uel pro modum potest rusticae ut si habeas ius ut diximus alterius hae fabricae mutuum exercet

Dicit 2o moralis quia illa potestas dr inesse hoi ui alicuius legis uel diuinae uel humanae nam physica potestas non sufficit ut bo. g. exercitium habitum physicam habendi sed non sit moralem ire quibusdam locis independenter a voluntate domini sui qd si deprehendat multabit poena a iusto.

3o dicit legitima hae non quae conuenit hoi ob legem aliquam uel diuinam uel naalem uel humanam nec illa sit uis & violentia solius enim legis & dare ius sic moralem illam potestatem aliquid agendi uel retinendi ut bo. g. ex naali lege habemus ad rem illatam repetendam ex humana ad hereditatem adeundam.

Dicit 4o ad libitum. sic ad arbitrium d ee in

consulta ab eius cuius voluntate.

Dicit sc communiter naturali ut excludat potestas physica bonorum quae cum libra non sint nec sunt diam capacia iuris moralis per hanc diam iuris excludunt actiones humanae malae, nam ad malum agendum non est opus lex cum implicet dari lex ad malum agendum.

Patres a multis dant iuris divisiones ita quidem ut in ius strictum et non strictum, in ius altum et ius basium, ius rigorosum et quo pt ad libitum sini cuiusquam iniuria diam, inutilis ordinis disponit de re sua, minus rigorosum illud per quo debitum quidem res alicui, cuius tn non est domus nec de illa disponit pt enim nata dant exemplum ut si quis dignus inutiret aliquod beneficio ecclesiastico illi quidem debitum beneficium ita ut de illo disponi non potest.

Dominium basium et potestas qua hoc disponit pt de re sua subiicit in magistratui aut reipublicae ista ut respublica urgente necessitate de illius bonis posit disponere, nam sine necessitate non pt et violaret ius ad habendum in bono suo.

Lectio iia

De dictatq

dicit singulas iustitiae partes oportet pensari non possimus tam angusta temporis quam quia hae ora sunt facillime et ut ita illam distinctionem combinant alicuius momenti quae a superioribus facile supplari non posit optat tn praecavi quadam ratione explicare quia pericula dictatis definitionem iam supra vidimus dictat vir bus qua inclinat filius ad debitum honorem et cultum parentibus exhibendum ut eius ortus sui, obtim malo talis virtutis sunt actiones debitae honores et subiectionis quae actiones debitae ab inferiore impendi debent obtim vivo malo cui volumus honorem sunt

parentes, obtinet filialem proprium et debitum quo tenetur filius huiusmodi actus exhibere erga parentes

Pietas non est stricte sumpta inter quia filius nullo obsequiorum debitorum vitam a generatione a parentibus acceptam potest plenarie compensare ac perfecte respondere vices tanti beneficii non tam ad plenum, sicut quam ad id quia potest quicquid illi satisfacere ei obligationi qui sua vita et sibi ipsum in parentum obsequium impendit.

Quaerunt aliqui an pater plus filium amet quam filius patrem, ad quam solucionem difficultatem sciendum amare distingui dicit, naturalis, animalis et rationalis, naturalis nihil est aliud quam nisi appetitus innatus quo aliquid tendit in suum bonum, qui appetitus innatus in omnibus rebus naturalibus invenitur, et de hoc amore non loquimur, animalis ille qui ad appetitum sensitivum necessario fluit et dimanat sensualiter in appetitu ac sensitivis animalis illi? qui ex voluntate ortum habet procedit in intelligentia et ratione quibus potitis

Dico filium magis amare et patet hinc amore naturali hinc rationali

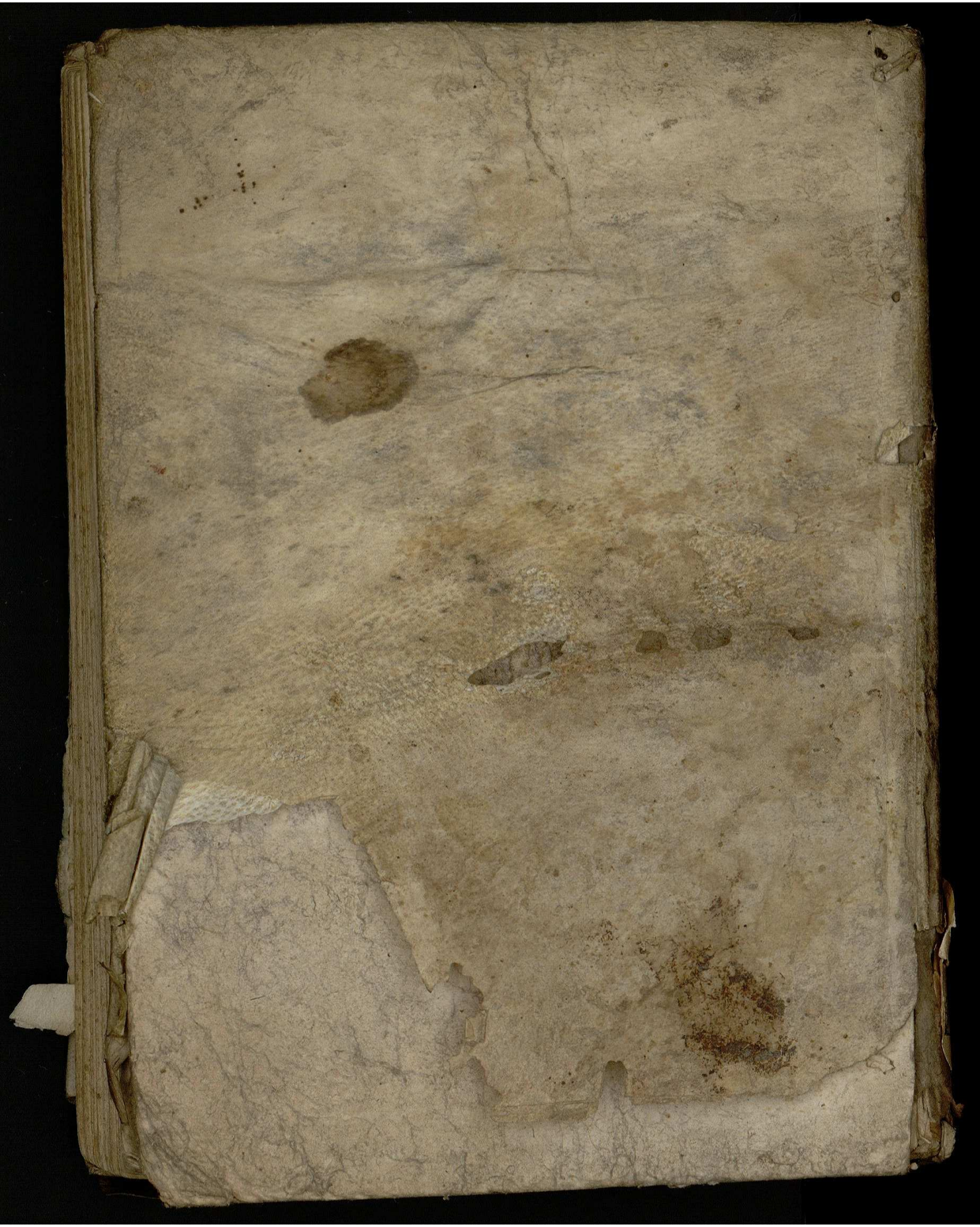
Prob. ille magis amat cui magis competunt proprius et principalis actus amoris, sed proprius actus amoris magis convenit patri quam filio ergo pater magis amat quam filius prob. min. proprius actus amoris est complacere in rem amatam ergo cum illa sit amori et affectui competere sed pater in filium contendit affectu ardentissimo quia illi convenit actus proprius amoris prob. min. filius est aliquid patris et illius pars, pater autem nihil est filii ergo secundum rationem naturalem pater magis tendit ad filium, quam filius in patrem.

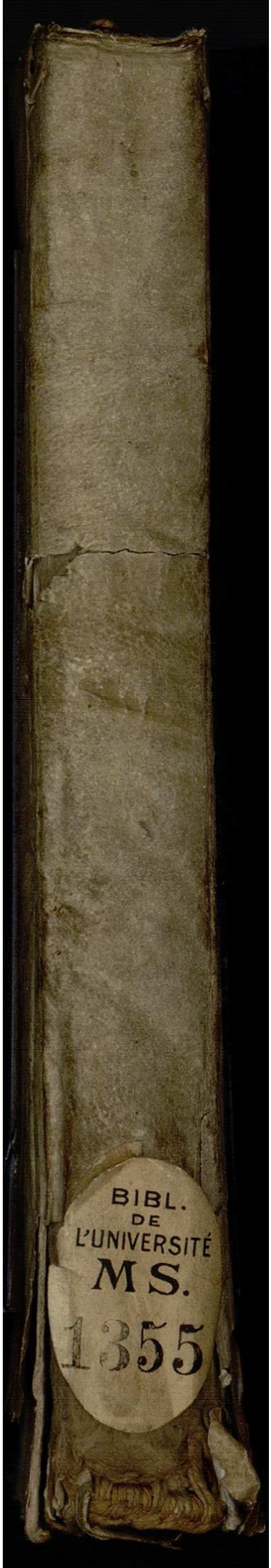
Prob. 2o quia patres de bonis temporalibus libros amant quam a libris possint amari ergo fortius amant libros quam ardenter a filiis

prob. antte. quia dum primum filii in lucem
emittuntur quam maxime amantur a patribus licet
non possint libri patres amare nisi post aliqd
tempus nam debent prius cognoscere parentes quam
possint racionabiliter illos amare.

prob. 3° quia id magis fuit racioni consonum ad
propagacionem horum & eorum felicitatem ciuilem
nam si subito ordo nacte filii posset suos amittere
et debent ideo ois hoc in proposito fieri finem
Iusta si filii ass diligerent parentes ac parentes
diligerent filios euidens esset ob amissam filiam pa-
rentes in dubium ee Iuste licet filii facile do-
lorem temperant conceptum ac mortem parentum
Dras io recta rao cuius e amorem humanum
& racionalem regere simpr spectat debitum & officium
sed filius ex debito & officio magis dt amari amari
patrem quam amare a patre quam prima fit a patre
in se collata beneficia quam potest in patrem con-
ferre vpo secundum rectam racionem filius magis ama-
re patrem debet quam pater amari filium.

BIBLIOTHÈQUE
DE L'UNIVERSITÉ
DE FRANCE.

BIBL.
DE
L'UNIVERSITÉ
MS.
1355